

ಶ್ರೀ
ಶ್ರೀಹಯಗ್ರೀವಾಯನಮಃ.

ಖಚರದರ್ಪಣಗ್ರಂಥಃ.

ಮಧ್ಯಾಧ್ಯಾಯಪ್ರಾರಂಭಃ.

ಓಂ || ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಮಯಂದೇವಂ ನಿರ್ಮಲಸ್ಪಟಿಕಾಕೃತಿಂ |
ಆಧಾರಂ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನಾಂ ಹಯಗ್ರೀವ ಮುಪಾಸ್ಮಹೇ ||
ಯಸ್ಯಾಸ್ತೂರಣಮಾತ್ಮೇಣ ವಾಗ್ವಿಭೂತಿರ್ವಿಜೃಂಭತೇ |
ಸಾಭಾರತೀ ಸದಾಸಿತ್ಯಂ ರಮತಾಂ ಮನ್ಮುಖಾಂಬುಜೇ ||
ಆನಂದಂಬ್ರಹ್ಮಚಿದ್ರೂಪಂ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಫಲಪ್ರದಂ |
ಮಂದೇಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಸಿಂಹಂ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಿಣಂ ||

ಶ್ರೀಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಸಿದ್ಧಾಂತಿ ಕೃಪ್ಣಮಾತ್ಮಮನೀಷಿಣಾ ಕರ್ಣಾಟ ಟೀಕಾ
ಖಚರದರ್ಪಣಸ್ಯ ಸಮೀರಿತಾ.

ಅ ಪ ತ ರಿ ಣಿ ಕಾ.

ಶ್ರೀಮಘಂಕರ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರವರು ಸುರವಿಸಿದ್ಧಾಂತ ಸಮ್ಮತವಾಗಿ
ಖಚರದರ್ಪಣವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ವಿಘ್ನವಿಲ್ಲದೆ
ಸಮಾಪ್ತವಾಗುವದಕ್ಕೆ ಸಮಸ್ತದೇವತಾ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು
ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮುಖ || ಓಂನಮಃಕಾಲಕರ್ಮಾದಿ ಲೋಕಾದಿವ್ಯಾನವಸ್ತುನೇ |

ಸಚ್ಚಿದಾನಂದರೂಪಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೇಶಾಸ್ತ್ರಯೋನಯೇ || ೧ ||

ಟೀ || ಕಾಲಾದಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ಮತ್ತು ಪರಮಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ
ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತಿ ಕಾರಣನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು.

ಅವ || ಶಿಷ್ಯಶಿಕ್ಷಾರ್ಥನಾಗಿ ಗಣಪತಿಸ್ತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಮುಖ || ಶ್ರೀಸರ್ವಮಂಗಳಾತ್ಮಜ ಮಜಹರಿಹರಮರುದ್ಗಣೈರ್ವಂದ್ಯಂ |

ವಂದೇಹಮಂತರಾಯದ್ವಾಂತಾರ್ಕಂಶ್ರೀಗಣಾಧಿಪಂಸಿತ್ಯಂ || ೨ ||

ಟೀ || ಪಾರ್ವತೀಪುತ್ರನಾಗಿಯು ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ್ವರರೇ ಮೊದಲಾದ
ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗಿಯು ಮತ್ತು ವಿಘ್ನವೆಂಬ
ಕತ್ತಲೆಗೆ ಸೂರ್ಯನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ವಿನಾಯಕನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅವ || ಅಂಬಿಕಾಸ್ತವ.

ಮೂ || ಸ್ಮರಹರವಾಮಾಂಗಸ್ಥಾಂ ಸ್ಮರಜನಕಪ್ರಮುಖದೇವತಾಭಿನುತಾಂ |

ನಿತರಾಂ ಸ್ಮರಾಮಿಸತತಂ ಸಕಲಜಗನ್ಮಾತರಂ ನ ತಾರ್ತಿಹರಾಂ || ೩ ||

ಟೀ || ಈಶ್ವರನ ವಾಮಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೋತ್ಪಾದಕ ನಾದ ವಿಷ್ಣುವೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಕ್ಕೂ ತಾಯಿಯಾದ ಮತ್ತು ಶರಣಾಗತರಾದಂತಾವರ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವ ಪಾರ್ವತೀಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅವ || ಶಾಸ್ತ್ರಮುಖ್ಯರವ್ಯಾದಿಸ್ತವ.

ಮೂ || ರವಿಶಶೀಭೂಸುತನೌಪ್ರಾಪ್ಯಮರ ಗುರುಕವಿರವಿತನೋತ್ಥ

ರಾಹುಮುಖಾಃ | ಖಚರಾನಪ್ಪದಿಗೀ ಶಾನಿಂದ್ರಹುತಾ

ಶನ ಯಮಾದಿಕಾನ್ವಂದೇ

|| ೪ ||

ಟೀ || ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ, ಅಂಗಾರಕ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ, ಶನಿ, ರಾಹು, ಕೇತು, ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಮತ್ತು ಅಂತರಿಕ್ಷಚಾರಿಗಳನ್ನೂ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಯಮ ಸೈರುತ್ಯವರುಣವಾಯು ಕುಬೇರ ಈಶಾನರೆಂಬ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರೆ ಮುಂತಾದವ ರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅವ || ವಾಡುವಗ್ರಂಥವನ್ನು ನಿದ್ದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೂ || ವೇದಾಂಗಮಲ್ಪಬುದ್ಧೀನಾಂ ದುರೂಹಂ ಫಲವದ್ಯತಃ |

ಕಾಲದೇಶಾನುಸಾರೇಣ ಪ್ರಕೃತೋಚಿತಮುಚ್ಯತೇ || ೫ ||

ಟೀ || ಜ್ಯೋತಿಶಾಸ್ತ್ರವು ವೇದಕ್ಕೆ ನೇತ್ರಾಂಗವನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಫಲವತ್ತಾದ ವೇದಾಂಗಶಾಸ್ತ್ರವು ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿಗಳಾದ ಜನರಿಗೆ ಉಪಿಸುವದಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರದೆಯೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾಲದೇಶಾನು ಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರಕೃತೋಚಿತವಾದ ವಿಷಯವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಅವ || ತಾವುಮಾಡಿರ ತತ್ಕಗ್ರಂಥದಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಮೂ || ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿ ಪುರಾಣಾದಿ ಜ್ಯೋತಿಸಿದ್ಧಾಂತಸಂಹಿತಾಃ |

ನಿಷ್ಕಲ್ಪಸ್ಯ ಬಾಲಬೋಧಾಯ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಖಚರದರ್ಪಣಂ || ೬ ||

ಟೀ || ವೇದಮತ್ತು ನಾರದೀಯಾಧ್ಯವ್ಯಾಧಶಸ್ತ್ರೂತಿ, ಅವ್ಯಾಧಶಪುರಾಣ, ಸೂರ್ಯಸೋಮ ಬ್ರಹ್ಮವಾಸಿಷ್ಠ ಸಿದ್ಧಾಂತಾದ್ಯವ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತಃಸುತ್ತು ಭಾರ್ಗವ, ವಾಸಿಷ್ಠ, ಗರ್ಗಸಂಹಿತಾದಿಗಳನ್ನೂ ಸಹ ನಿಷ್ಕರ್ಷಮಾಡಿ ಬಾಲಕರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನ ಉಂಟಾಗುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಖಚರದರ್ಪಣ (ಅಂದರೆ ನಕ್ಷತ್ರಗ್ರಹಗೋಳಗಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವಂಥಾ ಕನ್ನಡಿ) ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಅವ | ಮಧ್ಯರವಿಮೇಷ ಪ್ರವೇಶವಾರಘುಗಳಿಗೆ ಸಾಧನೋಪಾಯ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತ.

ಮುಾ || ಕಲ್ಯಾಣ್ಯಬ್ದ ಗಣೋಫಸಪ್ತಗಗನಾಕ್ಷಿಘ್ನಃ ಖರ್ಚೇಬೈರ್ದ್ರವೃತ್ತಸ್ತಲ್ಲ

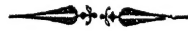
ಬ್ದಿನದಿನಾದಿಕೇನಸಹಿತೋ ಸೌನಪ್ತತಪ್ಪಾಧ್ಯವೇತ್ |

ಶಿಷ್ಯೋಭಾರ್ಗವವಾಸರಾದಿದಿನಕೃತ್ಯೈಷಪ್ರವೇಶಧ್ಯವೋಜ್ಞಯೋ

ಮಧ್ಯಂತೀತರಗ್ರಹಗಣಾನಾಮನ್ಯಥಾಸಾಧ್ಯತೇ || ೭ ||

ಟೀ || ಕಲಿಗತ ಸಂವತ್ಸರವನ್ನು ೨ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಬರದು ೧ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ೨೦೭ ರಿಂದಾಗುಣಿಶಿ ೪೦೦ ರಿಂದಾ ಭಾಗಿಶಿಬಂದ ಲಬ್ದವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರತಿ ಯಾದ ಕಲ್ಯಾಣ್ಯಕ್ಕೆ ಕೂಡಲು ದಿನಸಾಗುವದು ಶೇಷವನ್ನು ೬೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಶಿ ೪೦೦ ರಿಂದಾ ಭಾಗಿಸಲು ಮೇಷಸಂಕ್ರಮಣ ಘಳಿಗೆಯಾಗುವದು ಪುನಹಾ ಶೇಷದಿಂದ ವಿಘಳಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ದಿನಸಮಾಹಗಳನ್ನು ೭ ರಿಂದ ಭಾಗಿಶಿದ ಶೇ ಷವೇ ಶುಕ್ರವಾರಾದಿಯಾಗಿ ವರ್ತಮಾನವಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುವದು.

ಉದಾಹರಣಂ.

ಕಲಿಗತ ೪೯೭೫ ನೇ ವರ್ತಮಾನ ಭಾವ ಸಂವತ್ಸರಮಧ್ಯ ರವಿಮೇಷ ಸಂ ಕ್ರಮಣಕಾಲಕ್ಕೆ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಧ್ರುವಕನ್ನಿರ್ದಯಾರ್ಧವಾಗಿ ಗತಕಲ್ಯಾಣ್ಯವನ್ನು ೨ ಪ್ರತಿಫಟ್ಟು ೧ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ೨೦೭ ರಿಂದ ಗುಣಿಶಿದ್ದು ೧೦೯೪೦೫ ರನ್ನು ೪೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಶಿದಲಬ್ದವು ೧೯೪೭-೧೬-೫೦ ಕಲಿಗತ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಕೂಡಲು ೬೦೬೦-೧೬-೫೦ ಈ ದಿನಸಮಾಹವನ್ನು ೭ ರಿಂದಭಾಗಿಶಿದಶೇಷ ೪-೧೬-೫೦ ಶುಕ್ರವಾರಾದಿಯಾಗಿ ೪ನೇ ವಾರವಾದ ಸೋಮವಾರ ಅರ್ಧ ರಾತ್ರಾನಂತರ ೧೬-೫೦ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಷಸಂಕ್ರಮಣ ಪ್ರವೇಶಕಾಲವೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

ಅವ || ಚಂದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ವರ್ಷಾಂತಧ್ರುವವನ್ನು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತ.

ಮುಾ || ಅರ್ಕಾನ್ಯಧ್ರುವನಿರ್ದಯಿತುಗುಣಕಾನ್ವತ್ಯೈ ಕ್ರಮಾದ್ಧಾರಕಾಣಕಲ್ಯಾ ಣ್ಯಬ್ದ ಗಣಪ್ನ ಡಕ್ಷಿಣಿಗಮಾಮ್ನಾ ಯಾಹತಸ್ಸಂಹೃತಃ | ಶೂನ್ಯಾಭ್ರಾಭ್ರ ಕರೆಂದುಭಿಸ್ತು ಭಗಣಾಧ್ಯಶ್ಚೈದ್ರವರ್ಷ ಧ್ರುವಸ್ಯದ್ವ್ಯಾಮನ್ಯನಿಧೀಂ ದುರಾಮನಿಹತಶ್ಯೂನ್ಯಾಭ್ರತರೈ ಪ್ರಹೃತಃ || ೪ || ಬುಧಸ್ತತರೈವೇದೇಂದು ಹತಶ್ಯೂನ್ಯಾಂಗರಂಧ್ರಹೃತ್ | ಗುರೋಸ್ಸಪ್ತಾಭ್ರತರೈ ಘ್ನಶ್ಯೂನ್ಯಾಭ್ರಕರ ಬೊಧರೈ || ೫ || ಶುಕ್ರಸ್ತರಾಮತರೈ ಮಹತಃಖಾಭ್ರಾಂಬುವಾಹಕೈಃ | ಶನೈ ಶ್ಯಲಾಭ್ರವೇದಘ್ನ ಖತ್ರಯಾರ್ಕ್ಯೈ ರ್ವಿಭಾಜಿತಃ || ೧೦ || ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ ಸ್ಥಾನಿರುದ್ರಘ್ನಸ್ಸಹಸ್ರೇಣಿವಿಭಾಜಿತಃ | ರಾಹೋಸ್ತಿವೇದೈರ್ಮಿಘ್ನಾಬ್ಧಾಃ | ಖನಾಗೈರ್ದಿಭಾಜಿತಾಃ || ೧೧ || ಲಬ್ದುಚಂದ್ರಮುಖನಾಂತುಗ್ರಹಾಣಾಂ

ಭಗವಾನ್ಮಹಾಭವೇಚ್ಛಾಕ್ರಾರ್ಥತೋಹೀನಂತಮಸ್ತುಂಗಂತ್ರಿಭೈರ್ಯುತಂ || ೧ ||
 ಹೀ || ಚಂದ್ರಾದ್ರಿಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಗುಣಕಾರಭಾಗಕಾರಸಂಖ್ಯೆಗಳು.

ಗುಣಕಾರಸಂಖ್ಯೆ. ಭಾಗಕಾರಸಂಖ್ಯೆ.

ಚಂದ್ರ	೪೪೦೬	೧೦೦೦೦	ಕಲಿಗತ ಸಂವತ್ಸರಗಳನ್ನು ಆಯಾಯ
ಕುಜ	೩೦೯	೬೦೦	ಗ್ರಹಗುಣಕಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಭಾಗ
ಬುಧ	೧೪೬	೯೬೦	ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಲು ಚಂದ್ರಾದ್ರಿಗಳಿಗೆ
ಗುರು	೬೦೭	೭೦೦೦	ಭಗವಾನ್ಮಹಾವದು ಶೇಷವನ್ನು ೧೦ರಿಂದ ಗು
ಶುಕ್ರ	೫೬೩	೯೦೦	ಣಿಸಿ ಭಾಗಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಲು ರಾಶಿಯಾ
ಶನಿ	೪೦೭	೧೦೦೦೦	ಗುವದು ಶೇಷವಂ ೩೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿಭಾಗಸಂ
ರಾಹು	೪೩	೯೦೦	ಖ್ಯೆಯಿಂದಭಾಗಿಸಲು ಭಾಗವಾಗುವದುಶೇಷವಂ
ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ	೧೧೩	೧೦೦೦	೬೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಭಾಗಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗ

ಿಸಲು ಲಿಪ್ತಿಯಾಗುವದು ಶೇಷವನ್ನು ೬೦ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಭಾಗಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಲು ವಿಲಿಪ್ತಿಯಾಗುವದು. ಈ ಭಗವಾನ್ಮಹಾವದು ಶೇಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರಾಶ್ಯಾದ್ರಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಬರದಿಟ್ಟು ರಾಹುವನ್ನು ೬ ರಾಶಿಯಿಂದ ಕಳೆಯುವದು ಚಂದ್ರೋಚ್ಚಕ್ಕೆ ೩ ರಾಶಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರಾಕೊಡಬೇಕು.

ಉ ದಾ ಹ ರ ಣಂ.

ಕಲ್ಯಾಣ ರ್ವಿಂಶತಿಗ್ರಹ ಗುಣಕಸಂಖ್ಯೆ ೪೪೦೬ ಇಂದ ಗುಣಿಸಿದ್ದು ೨೦೯೩೫೦ ಇದನ್ನು ಭಾಗಸಂಖ್ಯೆ ೧೦೦೦೦ ಇಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಲಬ್ಧಭಗವಾನ್ಮಹಾವದು ಶೇಷ ೧೧೩೫೦ ವನ್ನು ೧೦ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿದ್ದು ೧೧೩೫೦೦ ಭಾಗಸಂಖ್ಯೆ ಇಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಲಬ್ಧರಾಶಿ ೧೧ ಶೇಷ ೪೦೦೦ವನ್ನು ೩೦ರಿಂದಗುಣಿಸಿದ್ದು ೧೨೦೦೦೦ ಭಾಗಸಂಖ್ಯೆಇಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಭಾಗ ೧೦ ಶೇಷ ೬೦೦೦ವನ್ನು ೬೦ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿದ್ದು ೩೬೦೦೦೦ ಭಾಗಸಂಖ್ಯೆಇಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಲಿಪ್ತಿ ೩೦ ಶೇಷವನ್ನು ೬೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತರೀತ್ಯಾ ವಿಲಿಪ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವದು ಹೀಗೆಯೇ ಸಾಧಿತವಾದ ಕುಜಾದ್ರಿಗ್ರಹಗಳು ಭಗವಾನ್ಮಹಾವದು ೨೬೪೫-೦-೧೫-೦-೦ ಬುಧ ೫೭೬-೭-೧೧-೧೫-೦ ಗುರು ೪೦೯-೫-೧-೧೫-೦ ಶುಕ್ರ ೩೦೧-೧-೨೦-೦-೦ ಶನಿ ೧೬೯-೯-೨೪-೪೫-೦ ರಾಹು ೨೬೭-೪-೨೬-೧೫-೦ ಭಗವಾನ್ಮಹಾವದು ಬಿಟ್ಟು ರಾಶ್ಯಾದ್ರಿಯನ್ನು ೬ ರಾಶಿಯಿಂದ ಕಳೆಯಲು ೧-೩-೪೫-೦ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ ೫೬೦-೨-೩-೦-೦ ಇದರಲ್ಲಿ ೩ ರಾಶಿಯನ್ನು ಕೊಡಲು ೫೬೦-೫-೩-೦-೦ ಈ ಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ಮಹಾವದು ಬಿಟ್ಟು ಬರದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅವ || ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಅಬ್ಧಿಸಂಸ್ಕಾರಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತೆ.

ಮಾ || ಕಲ್ಯಾಣ್ಯಾದ್ವಿಂಶತ್ಪ್ರಲಾಕ್ಷಹಸ್ತೈರ್ಭಕ್ತಾಽಬ್ಧಿಗಾಣಿಕಾಧ್ಯಂ

ರವೆಸ್ವಂ | ಚಂದ್ರನಾಭ್ಯಾಂ ವೈಮುಷೋನ್ಯಾಕ್ಷಭಕ್ತಾದ್ಭಾಗಾದ್ಯಸ್ಯ
 ಲ್ಲಬ್ಧಮೇತದ್ವಿಶೋಧ್ಯಂ || ೧೩ || ಭೌಮಸ್ಯ ಪಂಚನಿಗಮಾಗ್ನಿಭಿ
 ರಾಪ್ತಲಬ್ಧಂಸೌಮ್ಯಸ್ಯಋಭೃಕರಂಭಕ್ತಫಲಂಗುರೋಸ್ತು | ಶೂ
 ನಾಭ್ಯದ್ವಿ ರುದ್ರವಿಶೃತಂ ಫಲಮಂಶಕಾದ್ಯಯೇಜ್ಯಂನಿಜಧ್ಯವಕಭಾಗಕ
 ಲಾದಿಭಿಸ್ಸಾತ್ || ೧೪ || ಶುಕ್ರಸ್ಯಶೂನ್ಯರೂಪಾಗ್ನಿಫಲಂಭಾಗಾದಿ
 ಕಂತ್ವ್ಯುಣಂ | ಶನೈಶ್ಚತದ್ಯಯೇನಾಪ್ತಂಧನಂಭಾಗಾದಿಕಂಭವೇತ್ || ೧೫ ||
 ಚಂದ್ರೋಚ್ಚಸ್ಯಕಲೇರಾಶ್ಯತೇವಹ್ನಿವೇದವಿನಿಘ್ನತಃ | ಶತದ್ವಯಂಶೃ
 ತಾಲಬ್ಧಂಕಲಾದ್ಯಾಹಿಧನಂಭವೇತ್ || ೧೬ || ತಮಸೋಪ್ಪಗುಣಫು
 ಬ್ಧಾ ವೇದತಕ್ಕೇಂದುಭಾವತಾಃ | ಫಲಂಲಿಪ್ತಾದಿಕಂಶೋಧ್ಯಂಸ್ಯ
 ಧ್ರುವಸ್ಯವಿಶುದ್ಧಯೇ || ೧೭ ||

ಟೀ || ಕಲಿತಾಬ್ದವನ್ನು ೫೭೦ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿಬಂದ ಲಿಪ್ತಾದಿ ಫಲವನ್ನು
 ರವಿಧ್ರುವಕದಲ್ಲಿ ಕೂಡುವದು, ಹೀಗೆ ಕಲ್ಪಬ್ದವನ್ನು ೫೦೦ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿಬಂದ ಭಾ
 ಗಾದಿಫಲವನ್ನು ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವದು, ಕಲ್ಪಬ್ದವನ್ನು ೩೪೫ರಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಸಿಬಂದ
 ಭಾಗಾದಿಯನ್ನು ಕುಜನಲ್ಲಾ ೫೦೦ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿಬಂದ ಭಾಗಾದಿಬುಧನಲ್ಲಾ
 ೧೧೪೦ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿಬಂದ ಭಾಗಾದಿಗುರುವಿನಲ್ಲಾ ಕೂಡುವದು, ೩೦೦ರಿಂದ ಭಾ
 ಗಿಸಿಬಂದ ಭಾಗಾದಿಫಲವನ್ನು ಶುಕ್ರನಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವದು ೫೦೦ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿಬಂದ
 ಭಾಗಾದಿಯನ್ನು ಶನಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡುವದು, ಕಲ್ಪಬ್ದವು ೩೪೦ರಿಂದ ಗುಣಿಶಿ ೧೬೪ರಿಂದ
 ಭಾಗಿಸಿಬಂದ ಲಿಪ್ತಾದಿಫಲವನ್ನು ರಾಹುವಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವದು, ಕಲ್ಪಬ್ದವು ೪೩
 ರಿಂದ ಗುಣಿಶಿ ೫೦೦ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿಬಂದ ಕಲಾದಿಫಲವನ್ನು ಚಂದ್ರೋಚ್ಚದಲ್ಲಿ
 ಕೂಡುವದು, ಹೀಗೆ ಅಬ್ದ ಸಂನ್ಯಾಸಸಂಸ್ಕೃತ ಮಧ್ಯಗ್ರಹಗಳಾಗುವದು.

ಉದಾ|| ಪೂರ್ವೋಕ್ತರೀತ್ಯಾಸಾಫಿತವಾದ ಫಲಗಳು, ರವಿ, ಲಿಪ್ತಾದಿ ೧-೫೫
 ಭಾಗಾದಿಚಂದ್ರ ೯-೫೭-೦ ಭಾಗಾದಿಕುಜ೧೪-೫೫-೧೫ ಭಾಗಾದಿಬುಧ೧೪-೫೫-
 ೩೦ ಭಾಗಾದಿಗುರು ೪-೫೦-೫೦ ಭಾಗಾದಿಶುಕ್ರ ೧೬-೫೦-೫೦ ಭಾಗಾದಿಶನಿ ೫೪-
 ೫೫-೩೦ ರಾಹುಖಗೇ ೩೪ರಿಂದ ಗುಣಿಶಿ ೧೬೪ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿಬಂದ ಲಿಪ್ತಾದಿ೧೧೫೦-
 ೪೪ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚಕ್ಕೆ ೪೩ರಿಂದಗುಣಿಶಿ ೫೦೦ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿಬಂದ ಲಿಪ್ತಾದಿ೧೬೯-
 ೩೩ ಈ ಫಲಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವೋಕ್ತರೀತ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತವಾದ ವರ್ಷಾಂತಧ್ರುವಗಳೂ
 ರವಿಮೇಷಸಂಕ್ರಮಣ ಪ್ರವೇಶಧ್ರುವವೂ, ರವಿ ೪-೧೪-೪೩ ಚಂದ್ರ೧೧-೦-೩೩-೦
 ಕುಜ ೦-೫೯-೫೫-೧೫ ಬುಧ ೪-೬-೩-೩೦ ಗುರು ೫-೫-೩೬-೫೩ ಶುಕ್ರ ೧-
 ೩-೫೩-೬ ಶನಿ ೯-೧೯-೩೩-೩೦ ರಾಹು ೦-೧೪-೩೦-೧೬ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ
 ೫-೫೦-೪೪-೩೩.

ಅವ || ದ್ಯುಗಣವನ್ನು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತೆ.

ಮು || ಚಂದ್ರಧ್ರುವಾಂಶಾ ಕರಭೂವಿಭಕ್ತಾ ದ್ಭುವಂತ್ರತಿಕ್ರಾಂತದಿ
ನಾನಿತಾನಿ | ಗತರತ್ನವಶ್ಚೈತ್ರಮುಖದಿನೌಘೋನಾನಿಚಕದಿಷ್ಟದಿ
ನದ್ಯುಸಂಚಯಃ || ೧೪ || ದ್ಯುಗಣೋಯುಸಪ್ತತಪ್ತಾಭ್ಯೇಷಂ
ವಾರಧ್ರುವಾನ್ವಿತ | ಲಂಕಾಯಾಮರ್ದರಾತ್ರಸ್ಯಭವದ್ವಾರೇನ
ಸಂಶಯಃ || ೧೫ ||

ಟೀ || ಚಂದ್ರಧ್ರುವಾಂಶಯನ್ನು ಒಂದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಭಾಗವನ್ನು ಶೇರಿ ೧೦
ರಿಂದಾಭಾಗಿಸಿ ಬಂದಲಬ್ಧವೆ ಚೈತ್ರಶುಕ್ಲ ಪ್ರತಿಪದಾದಿ ಮೇಷಸಂಕ್ರಮಣ ಪರ್ಯಂ
ತದಿನವಾಗುವದು. ಇದಕ್ಕೆ ಯೆಷ್ಟುರುತು ಕಳೆದಿಧೆಯೋ ಅಷ್ಟುಕೂಡಿ ಚೈತ್ರಾದಿ
ಇಷ್ಟದಿನ ಪರ್ಯಂತ ಸಂವಸದಿನ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿಕಳೆದಶೇಷವೇ ಮೇಷಸಂಕ್ರಮಣ
ಪ್ರವೇಶಾದಿಇಷ್ಟದಿನ ಪರ್ಯಂತಸೌರದ್ಯುಗಣವಾಗುವದು. ಇದರಕೂಡಮೇಷಸಂ
ಕ್ರಮಣ ಪ್ರವೇಶಕಾಲಿಕವಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಶೇರಿ ೨ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಲು ಲಂಕಾ
ರ್ದರಾತ್ರಕಾಲಿಕ ಶುಕ್ರವಾರಾದಿಯಾಗಿ ಶೇಷವನ್ನು ತಿಳಿಯುವದು.

ಉ ದಾ ಹ ರ ಣಂ.

ಭಾವಸಂವತ್ಸರ ಪೈಶಾಖಶುಕ್ಲ ೧೫ ಶುಕ್ರವಾರ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣ ಬರುವದ
ರಿಂದ ಆದಿವಸಕ್ಕೆ ಅಹರ್ಮಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲ್ಪಡುವದು, ಚಂದ್ರಧ್ರುವಂ ೧-೦-೨೩-೦
ರಾಶಿಸ್ಥಾನವನ್ನು ಒಂದಿಂದ ಗುಣಿಸಿದ್ದು ೨೩೦ ಭಾಗಶೂನ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಈ ೨೩೦
ಭಾಗವನ್ನೆ ೧೦ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಲಬ್ಧ ೨೩ ಇದೆ ಅತಿಕ್ರಾಂತದಿನ, ಚೈತ್ರಾದಿ ಪೈಶಾ
ಖಶುಭಪರ್ಯಂತದಿನ ೨೫ ರಲ್ಲಿ ಅತಿಕ್ರಾಂತದಿನವನ್ನು ಕಳೆದ ಶೇಷವೇದ್ಯುಗಣ ೧೪
ರುತುಗಳು ಕಳೆಯಲ್ಲಿವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ. ದ್ಯುಗಣಕ್ಕೆ ಮೇಷಸಂಕ್ರಮಣ
ವಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಾದ ೨ನ್ನು ಕೂಡಿ ೨ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಶೇಷ ೧ ಕಲ್ಯಾದಿಯಲ್ಲಿ
ಶುಕ್ರವಾರವಾದ ಕಾರಣ, ಲಂಕಾವಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಗಣನಕಾಲಾರ್ದರಾತ್ರ ಸಮಯಕ್ಕೆ
ಶುಕ್ರವಾರಾಂತ ವಾಗುವದು.

ಅವ || ಮಧ್ಯಗ್ರಹಸಾಧನೋಪಾಯವು ಹೇಳುತ್ತೆ.

ಮು || ದ್ಯುಗಣ ಖನಗಾಂಶೋಪೋಭಾಗಾದಿಗೃಹ್ಯಮೇರವಿ |

ನೋರ್ವಿರ್ಮುಖಾ ಪ್ತಾಂಗಾಂಶಯುತಸ್ತನೋಪರಿಯುತಶ್ಯಶೀ || ೧೬ ||

ಮೇಷಾಧ್ಯಹರ್ಮಣಶೂನ್ಯಬಾಣಚಂದ್ರೈತ್ತಿಭಾಜಿತಃ | ಫಲಂ

ಕಲಾದಿಕಂಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಯೋಶ್ಚೋದ್ಯಮಸ್ವರೂ || ೧೭ ||

ವೇದಫ್ಲುದ್ಯುಗಣೋಲಂಕಾಕ್ಷಿಕರಭಕ್ತೋಪನೀಸುತಃ | ವೈಷಮ

ಮಹತಃ ಪಂಚನೇತ್ರಾಕ್ಷಿವಿಹೃತಸ್ತತಃ || ೧೮ || ದ್ಯುಗಣಸ್ಯಶ

ರಾಕ್ಷ್ಯಗ್ನಿ ಭಾಗೇನ ಸಹಿತೋ ಬುಧಃ | ರೂಪವತ್ಕುಣಸಂಭಕ್ತಾದ್ಗು
ರಸ್ಯಾದ್ಧ್ಯುಗಣಃ ಕವೇ || ೧೩ || ಪ್ರೋಮವೇದಹತೋಂಕಾಬ್ಧಿಶೈಲ
ಭಕ್ತಸ್ತತಃ ಪರಂ | ಸಪ್ತರಂಧ್ರಾಪ್ತಸಂಭಕ್ತೋ ದ್ಯುಗಣಸ್ತು ಶನೈ
ಶ್ವರಃ || ೧೪ || ತುಂಗಂ ತ್ರಿಘ್ನೋಪ್ತಶೋನೈಃ ಭೈಸ್ತಮಸ್ಯಾತ್ಮರೈಃ ಸುಖೈ
ರೈ | ಭಾಗಾದಿಕಾಪರ್ಮಚಂದ್ರಾ ರಾಶ್ಯಾದ್ಯಾಭೂನುತಾದಯಃ || ೧೫ ||
ದ್ಯುಗಣತಾಸ್ತು ಘಿತಾಶ್ಚೈತನ್ಯಸ್ವಾಭ್ಯಾಧುರವಸಂಯುತಾಃ | ರಾಹು
ರ್ದ್ವಿಯೇಜಿತಶ್ಚೈತನ್ಯವಯುರ್ಮಧ್ಯಮಗ್ರಹಾಃ || ೧೬ ||

ಟೀ || ದ್ಯುಗಣವನ್ನು ೨೦ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಭಾಗಾದಿ ಫಲವನ್ನು ದ್ಯುಗಣದಲ್ಲಿ
ಕಳೆಯಲು ಭಾಗಾದಿಮಧ್ಯರವಿ ಯಾಗುವದು. ಅಹರಗಣವನ್ನು ೧೦ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ
೧ ಪ್ರತಿಫಲೈಃ ೧ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ೬೪ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಭಾಗಾದಿಯನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು
ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಕೂಡಿ ಅಹರಗಣವನ್ನು ಕೂಡಲು ಭಾಗಾದಿಮಧ್ಯ ಚಂದ್ರನಾಗು
ವದು. ದ್ಯುಗಣವನ್ನು ೧೫ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಕಲಾದಿಫಲವನ್ನು ರವಿಚಂದ್ರರಲ್ಲಿ
ಕಳೆಯಬೇಕು, ದ್ಯುಗಣವನ್ನು ೪ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ೧೦ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ರಾಶ್ಯಾದಿಕೂಜ
ನಾಗುವದು, ಅಹರಗಣವನ್ನು ೨೦ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ೧೦೫ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ರಾಶ್ಯಾದಿ
ಯೊಡನೆ ಪುನಃ ದ್ಯುಗಣವನ್ನು ೨೦೫ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ರಾಶ್ಯಾದಿಯನ್ನು ಕೂಡಲು
ಬುಧನಾಗುವದು, ಅಹರಗಣವನ್ನು ೨೬ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ರಾಶ್ಯಾದಿಗುರುವಾಗು
ವದು, ದ್ಯುಗಣವನ್ನು ೪ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ೨೪ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ರಾಶ್ಯಾದಿ ಶುಕ್ರ
ನಾಗುವದು, ಅಹರಗಣವನ್ನು ೪೯ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ರಾಶ್ಯಾದಿ ಶನಿಯಾಗುವದು,
೨೦ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿದ ಅಹರಗಣವನ್ನು ೫೬ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ರಾಶ್ಯಾದಿ ರಾಹುವಾ
ಗುವದು, ತ್ರಿಗುಣಿತಾಹರಗಣವನ್ನು ೪೦೪ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ರಾಶ್ಯಾದಿ ಚಂದ್ರೋ
ಚ್ಚವಾಗುವದು. ಈ ಮಧ್ಯ ಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವಾನ್ವಿತ ವರ್ಷಾಂತಧ್ರುವಗಳಲ್ಲಿ
ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೂಡಲು ಶುದ್ಧಮಧ್ಯಗ್ರಹಗಳಾಗುವದು, ರಾಹುಧ್ರುವದಲ್ಲಿ
ರಾಹುವನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಸ್ವುತಶುದ್ಧ ರಾಹುವಾಗುವದು, ರಾಹುವಿಗೆ ೬ ರಾಶಿ
ಶೇರಿಶಿದರೆ ಕೇತುವಾಗುವದು.

ಉ ದಾ ಹ ರ ಣ ೦.

ದ್ಯುಗಣ ೧೪ ಇದನ್ನು ೨೦ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಭಾಗಾದಿಫಲ ೦-೧೫-೦೫ವನ್ನು
ಅಹರಗಣದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಲು ಭಾಗಾದಿ ರವಿ ೧೩-೪೪-೨೫ ದ್ವಾದಶಗುಣಿತದ್ಯುಗಣ
೧೦೬ ಇದನ್ನು ೬೪ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಭಾಗಾದಿ ೨-೧೦-೨೫ ಯನ್ನು ದ್ವಾದಶಗುಣಿ
ತಾಹರಗಣವಾದ ೧೦೬ ಮತ್ತು ದ್ಯುಗಣವಾದ ೧೪ನ್ನು ಸಹಾ ಕೂಡಿದ್ದು ೧೩೩-

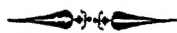
೧೦-೩೫ ಭಾಗಾದಿಚಂದ್ರ, ದ್ಯುಗಣವನ್ನು ೧೫೦ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಲಿಪ್ತಾದಿಫಲವನ್ನು
 ೦-೧೭ರವಿ ಚಂದ್ರರಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಲು, ರವಿ ೧೭-೪೪-೧೪, ಚಂದ್ರ ೦೩೩-೧೦-೧೪
 ದ್ಯುಗಣವನ್ನು ೪ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿದ್ದು ೭೭ನ್ನು ೧೦೦ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿಬಂದ ರಾಶ್ಯಾದಿ
 ೦-೯-೦೫-೫೬ ದ್ಯುಗಣವನ್ನು ೩೦ರಿಂದ ಗುಣಿಸಲು ೫೪೦ ಇದನ್ನು ೧೦೫ ರಿಂದ
 ಭಾಗಿಸಿಬಂದ ರಾಶ್ಯಾದಿ ೧-೧೧-೧-೦ ದ್ಯುಗಣವನ್ನು ೩೦೫ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿಬಂದ ರಾ
 ಶ್ಯಾದಿ ೦-೧-೩೯-೪೦ನ್ನು ಕೂಡಲು ೧-೧೩-೩೯-೪೦ಅಹರ್ಮಣವನ್ನು ೩೬೦ರಿಂದಭಾ
 ಗಿಸಿದ ರಾಶ್ಯಾದಿಗುರು ೦-೧-೦೯-೪೦ ದ್ಯುಸಂಘವನ್ನು ೪೦ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ೩೪೯ರಿಂದ
 ಭಾಗಿಸಿದ ರಾಶ್ಯಾದಿಶುಕ್ರ ೦-೦೮-೫೦-೧೪ ದಿನ ಸಮಾಹವನ್ನು ೪೯೩ರಿಂದ
 ಭಾಗಿಸಿದ ರಾಶ್ಯಾದಿಶನಿ ೦-೦-೩೬-೦ ಅಹರ್ಮಣವನ್ನು ೫೬೬ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿಬಂದ
 ರಾಶ್ಯಾದಿರಾಹು ೦-೦-೫೩-೧೪ ದ್ಯುಗಣವನ್ನು ೩ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿದ್ದು ೫೪ನ್ನು ೪೦೪
 ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿಬಂದ ರಾಶ್ಯಾದಿ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ ೦-೦-೦-೧೪ ಈ ಮಧ್ಯಗ್ರಹಗಳನ್ನು
 ವರ್ಷಾಂತಧ್ರುವಗಣಿಸಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತರೀತ್ಯಾಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.
 ರವಿ ೦-೧೭-೪೪-೩೫ ಚಂದ್ರ ೬-೦೭-೩೬-೦೪ ಕುಜ ೧-೪-೫೧-೪ಬುಧ ೧೦-
 ೦೯-೪೩-೧೧ಗುರು ೫-೩-೬-೩೩ ಶುಕ್ರ ೧-೦-೪೩-೦೪ ಶನಿ ೯-೦೦-೧೩-೩೩
 ರಾಹು ೦-೧೩-೩೫-೧೦ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ ೫-೦೦-೪೯-೫೫.

ಅವ || ಪೂರ್ವೋತ್ತಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಅನ್ವರಾತ್ರಚಾಲನಹೇಳುತ್ತೆ.

ಮು || ಗ್ರಹಾಣಾಮಧ್ಯಗತಯಸ್ಸಂಕ್ರಾಂತಿಘಟಕಾಹತಾಃ ಪಷ್ಠಿಭಕ್ತ
 ಫಲಂಶೋಧ್ಯಂಗ್ರಹೇಷುನ್ಯಾತ್ಮಲಾದಿಕಂ || ೩೭ ||

ಟೀ || ಗ್ರಹಮಧ್ಯಗತಿಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ರಮಣಘಳಿಗೆಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ೬೦ರಿಂದ
 ಭಾಗಿಸಿಬಂದ ಲಿಪ್ತಾವಿಲಿಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ರಾಹುವಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಲು
 ಅನ್ವರಾತ್ರಕಾಲಿಕ ಗ್ರಹವಾಗುವದು.

ಉ ದಾ ಹ ರ ಣ ೦.

ಸಂಕ್ರಮಣಘಳಿಗೆ ೧೪-೪೩ ಇಂದಗ್ರಹಗಳ ಮಧ್ಯಗತಿಗಳನ್ನು ಗುಣಿಸಿ
 ೬೦ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿಬಂದಫಲ ರವಿಗೆ ೧೪-೩೦ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ೪-೦೭-೦೯ ಕುಜನಿಗೆ
 ೯-೫೧ ಬುಧನಿಗೆ ೧-೧೬-೫೧ ಗುರುವಿಗೆ ೧-೩೪ ಶುಕ್ರನಿಗೆ ೩೦-೫ ಶನಿಗೆ ೦-೩೫
 ರಾಹುವಿಗೆ ೦-೫೯ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚಕ್ಕೆ ೧-೫ ಇದನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಅರ್ಧರಾತ್ರ
 ಕಾಲಿಕ ಗ್ರಹಗಳು ರವಿ ೦-೧೭-೦೬-೫ ಚಂದ್ರ ೬-೦೩-೩೫-೫೯ ಕುಜ ೧-೪-
 ೪೧-೧೪ ಬುಧ ೧೦-೧೪-೩೦-೧೯ ಗುರು ೫-೩-೪-೫೯ ಶುಕ್ರ ೧-೦-೧೩-೧೯
 ಶನಿ ೯-೦೦-೧೩-೦ ರಾಹು ೦-೧೩-೩೬-೧೧.

ಅವ || ಅರ್ದರಾತ್ರಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲಸಾಧನವಂಜೇಳುತ್ತೆ.

ಮೂ || ಏವಂನಿಶ್ಯರ್ದಭವಾಃ ಖೇಟಾಃ ಸ್ವಸಾಂವೃದ್ಧಭುಕ್ತಿವಿಯುತಾಶ್ಚ |

ಸಹಿತಾಸ್ತೆ ಪೂರ್ವಾಪರದಿನದಳಕಾಲೇ ನಖೇ ಚರಾನ್ಯದಿಮೇ || ೮೪ ||

ಟೀ || ಗ್ರಹಗಳಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ದಭಾಗವಂ ಕಳೆಯಲು ಪೂರ್ವದಿನಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲಿಕವಾಗುವದೆ ಕೂಡಲು ಪರದಿನಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲಿಕವಾಗುವದು ಪಾದಗತಿಕಳೆಯಲು ಅಸ್ತಕಾಲಗ್ರಹವಾಗುವದು ಕೂಡಲು ಉದಯಕಾಲಗ್ರಹವಾಗುವದು. ರಾಹುವಿಗೆ ವಿಲೋಮವಾಗಿ ಮಾಡುವದು.

ಉ ದಾ ಹ ರ ಣಂ.

ಗ್ರಹಗತಿಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಗ್ರಹವಾಗುವದು ರವಿ ೧-೧೬-೫೬-೨೧ ಚಂದ್ರ ೬-೧೭-೧-೪೯ ಕುಜ ೧-೪-೨೫-೨೫ ಬುಧ ೧೦-೧೭-೨೭-೨೦ ಗುರು ೫-೭-೨-೨೯ ಶುಕ್ರ ೨-೧-೨೯-೧೫ ಶನಿ ೯-೨೦-೧೨-೦ ರಾಹು ೮-೧೨-೨೭-೨೬ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ ೫-೨೨-೪೪-೨೦ ||

ಅವ || ಇಷ್ಟಕಾಲಗ್ರಹಸಾಧನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಮೂ || ಗತಗಮ್ಯಕಾಲನಿಹತಾಗ್ರಹಗತಯಸ್ವ ಪಿಪ್ಲಭಕ್ತತಃ ಪೂಪ್ತಂ ಫಲ

ಮಯುತಾಸ್ಸಹಿತಾತ್ಮತ್ವಾಲಭವಾನ್ಸ್ಯಸ್ತಸುಸ್ತಗಗನಚರಾಃ ||

ಟೀ || ೨೭ ನೇ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಇಷ್ಟಘಳಿಗೆಂದ ಗ್ರಹಗತಿಯನ್ನು ಗುಣಿಸಿ ೬೦ ರಿಂದ ಭಾಗಶಿದ ಬದ್ಧವನ್ನು ಅದರಂತೆಯೇ ಗತವಾದರೆ ಕಳೆಯುವದು ಗಮ್ಯವಾದರೆ ಕೂಡುವದು ರಾಹುವನ್ನು ಸ್ವಾತ್ಮಸ್ತವಾಗಿ ಸುಸ್ಕರಿಸುವದು.

ಅವ || ಗ್ರಹಮಧ್ಯಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಮೂ || ರವಿಗತಿರೇಕದಿನವ್ಯಾನ್ವವಶರಲಿಪ್ತಾಭಿರವ ಪ್ರವಿಕಲಾಭಃ ಚಂದ್ರ ಸ್ಯಾಂಕಶೈಲೈಃ ಪಂಚಾಗ್ನಿ ರೇವಭುಕ್ತಿರೇಕದಿನೇ || ೨೫ || ಭೂಮಿಸ್ಯ ಭೂಮಿರಾಮೈಷ್ಣೋತ್ಕ್ರಶ್ಯಶಿಸುತಸ್ಯಬಾಣಜಿನ್ಯಃ ದಂತ್ರೈಶ್ಚಾಥಗುರೋಸ್ಸಾತ್ಪಂಚಕಲಾಭಿಸ್ತಶೂನ್ಯವಿಕಲಾಭಃ || ೨೬ || ಶುಕ್ರ ಸ್ಯಾಂಗನವೈಗ್ಲಿಪ್ತಾಂಕೈರಗ್ನಿಶ್ಯ ಸೂರ್ಯತನಯಸ್ಯ ನೇತ್ರೈಸ್ತಮ ಸೋರಾಮೈರ್ದಿಕ್ವಕಲಾಂಕೈಶ್ಯವಮಿತ್ರೈರ್ದಿವ್ಯಧಾಚ್ಚ ಸ್ಯ || ೨೭ || ರಶ್ಮಿ ಪ್ತಾಂಕೈರ್ದಿಕ್ವಕಲಾಂಕೈರಭ್ಯವೇದೈರಗ್ನಿ ಸ್ತುಚಕ್ರಸ್ಯ || ೨೮ || ಕಸ್ತಿಸ್ತು ಚ್ಚದಿವಿಕಲಾದೈರಗ್ನಿ ತಿರಬ್ಧಿ ಬಾಣಕೈರೇವ || ೨೯ ||

ಟೀ || ರವಿದಿನಗತಿ ೫೯-೪ ಚಂದ್ರದಿನಗತಿ ೭೯-೨೫ ಕುಜ ೨೧-೨೬ ಬುಧ ೨೪-೨೦ ಗುರು ೫-೮ ಶುಕ್ರ ೯೬-೪ ಶನಿ ೨-೦ ರಾಹು ೨-೧೧ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ ೬-೪೦ ಲಿಪ್ತಿ ವಿಲಿಪ್ತಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಅವ || ರವ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣಿಕಾಲಕ್ಕೆ ಮುಂದೋಚ್ಚ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಮೂ || ಮುಂದೋಚ್ಚ ಧ್ರುವಕಶ್ಯಪುರ್ದಸುರಾಪಶರೇಂದ್ರವಃ | ವೇದಾಂಕನಗ
ಬಾಣಾಕ್ಷಿನಿಗವಾಭಾಸುತಧ್ರುವಃ || ೩೪ || ಶ್ರೀಲಾಶಾಂಕಧರಾವದ್ವಿಭೂ
ಮಯಶ್ಚಂದ್ರಜಸ್ಯಚ | ವಂಚಾಕ್ಷಿಕರಷಡ್ವಾಹುವೇದಾದೇವಗುರೇಸ್ತು
ತಃ || ೩೫ || ಕರಾಂಕರಾವನಿಧ್ಯಗ್ನಿವದ್ವಿಬಾಣಾಂಕವೇರಭವೇತ್ | ಶನೈರ
ಪ್ಪಾಕ್ಷಿನಾಗೇಂದುನವಾಕ್ಷೀಣಿಕ್ರಮಾದಿಮೇ || ೩೬ ||

ಟೀ || ಮುಂದೋಚ್ಚ ಧ್ರುವ ರವಿ ೧-೧೪-೧೫-೮ ಕುಜ ೪-೯-೫೩-೪೦
ಬುಧ ೭-೧೦-೧೯-೧೩ ಗುರು ೫-೦೧-೬-೪೦ ಶುಕ್ರ ೧-೧೯-೩೯-೫೩ ಶನಿ ೪-
೧-೧೪-೦೯ ಕಲ್ಯಾಣಿಕಾಲಿಕವು.

ಅವ || ಮುಂದೋಚ್ಚ ಹಾರಕವು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಮೂ || ಶ್ರೀಲೇಂದುಬಾಣೈರಗ್ನಿಗನಾಪ್ಪನಂದೈಃ ಕೃತಾಬ್ದಿ ಬಾಣೈರ್ದಯನಾ
ಶ್ವಿನೇತ್ರೈಃ | ಯುಗಾದಿರಾಮೈರಗ್ನಿಜಭಾನುಬಾಣೈರ್ದ್ವಿನಿರ್ದಿಷ್ಟಾಃ ಸ್ಯು
ರ್ದ್ವಿಬುಧೈಸ್ತು ಹಾರಕಾಃ || ೩೭ ||

ಟೀ || ರವಿಕುಜಾದಿಗಳಿಗೆ ಮುಂದೋಚ್ಚ ಸಂಸ್ಕಾರಹಾರಕಗಳು ರವಿ ೫೧೩-
ಕುಜ ೯೪೦ ಬುಧ ೫೪೪ ಗುರು ೦೦೦ ಶುಕ್ರ ೩೩೪ ಶನಿ ೧೦೪ ವಿದ್ವಾಂಸರು
ಗಳಿಂದ ನಿಶ್ಚಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

ಅವ || ಮುಂದೋಚ್ಚ ಸಂಸ್ಕಾರ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಮೂ || ರವಿಭೌಮಬುಧಾದಿನಾಂಹಾರಕೈಃ ಕಲಿವತ್ಪರಾಃ |

ಭಕ್ತಾಕಲಾದಿಕಂಯೋಜ್ಯಂಪಲಂಸ್ವಸ್ವಧ್ರುವೇಷುವೈ || ೩೮ ||

ಟೀ || ಕಲಿಗತಾಬ್ದವನ್ನು ತತ್ತ್ವದ್ವೈರಹಾರಕದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದಕಲಾದಿ
ಫಲವನ್ನು ತತ್ತ್ವದ್ವೈರಮುಂದೋಚ್ಚ ಧ್ರುವಕದಲಿಕಾಡಲು ತಾತ್ಕಾಲಿಕಮುಂದೋ
ಚ್ಚವಾಗುವದು

ಉ ದಾ ಹ ರ ಣಂ.

ಪೂರೋತ್ತರೀತ್ಯಾ ಹಾರಕದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿಬಂದಫಲ, ಸಂಸ್ಕೃತಮುಂದೋ
ಚ್ಚವು. ರವಿ ೧-೧೪-೦೪-೩೩ ಕುಜ ೪-೧೦-೦೪-೪೬ ಬುಧ ೭-೧೦-೦೪-೦೦
ಗುರು ೫-೦೧-೦೯-೬ ಶುಕ್ರ ೧-೧೯-೫೩-೧೦ ಶನಿ ೪-೧-೧೯-೦೭.

ಅವ || ಕುಜಾದಿಗಳಿಗೆ ಐತಧ್ರುವವನ್ನು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಮೂ || ಭೌಮಸ್ಯವಿಪಾತಸ್ಯಾತ್ಮಾಬ್ದ್ಯುಶ್ರೇಷ್ಠ್ಯಂದ್ರಜಸ್ಯವಿಂಶತಿಭಿಃ | ಜೀವ
ಸ್ಯಾಶೀತ್ಯಂಶ್ರೇಷ್ಠ್ಯಗುಜಸ್ಯತುಷ್ಪಿಭಿಶ್ಯತ್ಪ್ರಸ್ತುತನೇಃ || ೩೯ ||

ಟೀ || ಕುಜಾದಿಗಳಿಗೆ ಐತಭಾಗಗಳನ್ನು ಧ್ರುವರಾವದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕುಜ ೪೦ ಬುಧ ೨೦ ಗುರು ೧೦ ಶುಕ್ರ ೬೦ ಶನಿ ೧೦೦ ಪಾತ ಭಾಗಂಗಳು.

ಅವ || ದೇಶಾಂತರ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತೆ.

ಮುಖ || ಸ್ವಪುರಸ್ಕಾರವನೀಮಧ್ಯರೇಖಾಯಾಶ್ಚಾಂತರಸಿಂಧುತೈಃ |

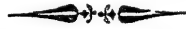
ಯೋಜನೈರ್ಮಿತಾಶ್ಚಾನ್ವಯೋಪಾಪ್ತಾಶ್ಚಾಂತರಗತಾಃ || ೪೦ ||

ಫಲಂಕಲಾಧಿಭೂಮಧ್ಯರೇಖಾಯಾಪೂರ್ವದೇಶತಃ | ರುಣೀಕು

ರಾಧ್ಯದ್ಧನಂಪಶ್ಯಾದ್ಧ್ರಾಹರಾಂತಿಕೇಶ್ವರಾಃ || ೪೧ ||

ಇತಿಶ್ರೀಶಂಕರಭಾರತೀವಿರಚಿತೇಶ್ವರ

ದರ್ಪಣೇ ಪ್ರಥಮೋಧ್ಯಾಯಃ.

ಟೀ || ಭೂಮಧ್ಯರೇಖೆಗೂ ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೂ ಇರುವ ಅಂತರಾಳ ಯೋಜನ ದಿಂದ ಗ್ರಹಮಧ್ಯಗತಿಯನ್ನು ಗುಣಿಸಿ ೪೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದಕಲಾದಿ ಫಲ ವನ್ನು ಭೂಮಧ್ಯರೇಖೆಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದೇಶವಾದರೆ ಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕು ಪಶ್ಚಿಮದೇಶದವರಾದರೆ ಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಕೂಡಬೇಕು ಹೀಗೆ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದರೆ ಸ್ವದೇಶೀ ಯ ಗ್ರಹಗಳಾಗುವವು.

ಉ ದಾ ಹ ರ ಣಂ.

ಕುಂಡಿನೀನಗರಕ್ಕೆ ಭೋರೇಖೆಗೆ ಪೂರ್ವಯೋಜನ || ೪೦ || ಇದರಿಂದ ಗ್ರಹಗ ತಿಯಂ ಗುಣಿಸಿ ೪೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದಫಲ ರವಿ ೦-೮೯ ಚಂದ್ರ ೬-೪೫ ಕು ಜ ೦-೧೫ ಬುಧ ೨-೨ ಗುರು ೦-೨ ಶುಕ್ರ ೦-೪೯ ಶನಿ ೦-೧ ರಾಹು ೦-೧ ಚಂ ದ್ರೋಚ್ಚ ೦-೩ ಪೂರ್ವದೇಶವಾದ್ದರಿಂದ ಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕು.

ಇಂತು ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲ ಜಟಿವಲ್ಲಭ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ

ವರ್ಮತನೂಭವ ಕೃಷ್ಣದೈವಜ್ಞಾ ವಿರಚಿತವಾದ

ಭಾವಬೋಧಿನೀ ಎಂಬ

ಖಚರದರ್ಪಣದ ಟೀಕಿಸೋಳ

ಮಧ್ಯಗ್ರಹ ನಾಮಕ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯವು

ಸಂಪೂರ್ಣವಾದುದು.

೧೦ ರಾಶಿ (ವಿಾನಾಂಶದ) ವರಿಗೂ ಯುಗ್ಮಪದವೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು, ಭುಜ ಕ್ಕಾ ೩ ರಾಶಿಗೂ ಉಚ್ಚ ಅಂತರವೇ ಕೋಟಿ ಅಂದರೆ ಭುಜವನ್ನು ೩ ರಾಶಿಯಿಂದ ಕಳದಶೇಷವೇ ಕೋಟಿ. ಓಜಪದಕೇಂದ್ರವಾದಾಗ ಗಮ್ಯಕೋಟಿಯೆಂತಲೂ ಯುಗ್ಮಪದಕೇಂದ್ರವಾದಾಗ ಗತಕೋಟಿಯೆಂತಲೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು ಭಚಕ್ರರೇಖೆಯನ್ನು ವಕ್ರವಾದ ಧನುಸ್ಸಾಗಿಯೂ ತಿಳಿದು ಭುಜಕೋಟಿಗಳಾದ ಜ್ಯಾರ್ದವನ್ನು ಸೂಪಾದಿಸಿ ಮೇವಾದಿಕೇಂದ್ರವಾದರೆ ಧನಭೂಮಿಫಲವೆಂದು ಮಧ್ಯಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಕೂಡುವದು ತುಲಾದಿಕೇಂದ್ರವಾದರೆ ರುಣಭೂಮಿಫಲವೆಂದು ಮಧ್ಯಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಕಳಯುವದೆಂದು ಭಾವವು.

ಅವ || ಇನ್ನು ಜ್ಯಾರ್ದವನ್ನು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತೆ.

ಮು || ಪ್ರಥಮಜ್ಯಾರ್ದಸ್ಸಾಫುಲ್ವಬ್ದಿರಂಶೈಸ್ಸಾವಿತ್ತೀಯರಾಶನ್ತು |

ಸಿಂಜನ್ಯಾರ್ದಸ್ಸಾರ್ದತ್ರೈಶೈದ್ವೈರಂಶೈಸ್ಸಾವಿತ್ತೀಯಜೇವಾರ್ದಂ ||

ಟೀ || ಪ್ರಥಮಜ್ಯಾರ್ದ ೪ ಭಾಗ ೧೫ ಲಿಪ್ತಿಗಳು ದ್ವಿತೀಯಜ್ಯಾರ್ದ ೩ ಭಾಗ ೩೦ ಲಿಪ್ತಿಗಳು ತೃತೀಯಜ್ಯಾರ್ದ ೨ ಭಾಗವು ಎಂದು ಧ್ರುವರೂಪವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು || ೬ ||

ಅವ || ಇಷ್ಟಜ್ಯಾರ್ದಸಾಧನೇಪಾಯವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತೆ.

ಮು || ಏತಾಕ್ರಮೇಣಭಾಗಾರ್ಧೈರ್ನೇತ್ರನಿಘ್ನಭಾಗೈಶ್ಚ | ತುಲ್ಯಕಲಾನಾ

ಸ್ತಿಸ್ತವ್ಯಜ್ಞೈಸ್ಸುಗ್ರಿಘ್ನೈಶ್ಚ ಬಾಹುರೂಪೇಣ || ೭ ||

ಟೀ || ಕೇಂದ್ರರಾಶಿಸ್ಥಾನ ಶೂನ್ಯವಾದರೆ ಭಾಗಾದಿಯನ್ನು ಅರ್ದಿಕಲಾದಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಪ್ರಥಮಜ್ಯಾರ್ದಧ್ರುವಕಲಾದಿಯನ್ನು ಕೂಡುವದು ರಾಶಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ೧ ಇದ್ದರೆ ಇದರ ಅರ್ಧವಾದ ೧೫ ಭಾಗವನ್ನು ಕಲಾದಿಯಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಪ್ರಥಮಜ್ಯಾರ್ದ ಧ್ರುವಕಲೆಯಲ್ಲಿಕೂಡುವದು ಆಗಧ್ರುವಭಾಗವು ೪ ಕ್ಕೆ ಆಗುವದು ೧ ಕ್ಕೆ ಅಧಿಕವಾಗಿ ೨ ಕ್ಕೆ ಕಡಮೆಯಾದಾಗ ಭಾಗಾದಿಯನ್ನು ಕಲಾದಿಯಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ದ್ವಿತೀಯಜ್ಯಾರ್ದ ಧ್ರುವದಲ್ಲಿ ಕೂಡುವದು, ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ೨ ಇದ್ದರೆ ಅರ್ಧವಾದ ೩೦ ಭಾಗವನ್ನೇ ಕಲಾದಿಯಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ದ್ವಿತೀಯಜ್ಯಾರ್ದ ಧ್ರುವದಲ್ಲಿ ಕೂಡುವದು, ೨ ರಾಶಿಗೆ ಅಧಿಕವಾದಾಗ ರಾಶಿಯೆಂಬಿಟ್ಟು ಭಾಗಾದಿಯನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಿಸಿ ಕಲಾದಿಯನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ತೃತೀಯಜ್ಯಾರ್ದದಲ್ಲಿ ಕೂಡುವದು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಜ್ಯಾರ್ದವನ್ನು ೨ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿದರೆ ಭುಜಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಜ್ಯಾಯಾಗುವದು || ೭ ||

ಅವ || ಇಷ್ಟಜ್ಯಾರ್ದಸ್ಸು ಕೋಪಾಯವು.

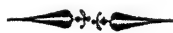
ಮು || ಬಾಹೋ ಕೋಟೀರ್ವಾರಾಶಶೂನ್ಯಂಯದಿತದೇವಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯಂ |

ಏಕಶ್ಚ ತ್ರಿಯುತೋರ್ದ ರಾಶಿನೈದಿದಿಶರೇಣಸಂಯೋಜ್ಯ || ೮ ||

ಅಥಭುಜಕೋಟ್ಯೋರ್ಜ್ಯಾಭ್ಯಾಂಭಾಗಕಲಾದ್ಯಂಹತಂಖತರ್ಮಹೃತಂ |

ಮಧ್ಯಯುತಂತದಧೊಧಃಕ್ಷಪಾತ್ಪ್ರಾತಾಂಹಿಬಾಹುಕೋಟಿಜ್ಯೋ || ೯ ||

ಟೀ|| ಭುಜಜ್ಯಾ ಸಾಧನದಲ್ಲಿ ಭುಜಜ್ಯೆಯೇ ಪ್ರಕೃತ ಕೋಟಿಜ್ಯಾ ಸಾಧನದಲ್ಲಿ ಕೋಟಿರಾಶ್ಯಾದಿಯೇ ಪ್ರಕೃತ ರಾಶಿಸ್ಥಾನ ಶೂನ್ಯವಾದರೆ ಅದೆ ಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು ರಾಶಿ ೧ ಇದ್ದರೆ ೩ ರಾಶಿಕೂಡಿ ೪ ನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವದು ೨ ರಾಶಿ ಇದ್ದರೆ ೫ ಕೂಡಿ ೩ ನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವದು ಇವುಗಳನ್ನು ಭಾಗಾದಿಯನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಭುಜಕ್ಕಾದರೂ ಕೋಟಿಗಾದರೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಇಷ್ಟಜ್ಯಾರ್ಧದಿಂದ ಭಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಚತುಷ್ಟದ ನ್ಯಾಯದಿಂದಾ ಗುಣಿಸಿ ಸವರ್ಣಿಶಿ ಪೂರ್ವ ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಯಥಾಸ್ಥಾನ ಕೂಡಬೇಕು ಅಲ್ಲಿ ಭಾಗಕಲಾವಿಕಲಾಪರೆ ಯಂದು ತಿಳಿದು ಯಥಾಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಭುಜಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ಕೂಡಲು ಭುಜಕೋಟಿಜ್ಯಾಸ್ಸುಟವಾಗುವದು ಕೋಟಿಫಲವಂ ಕೋಟಿಯಲ್ಲೂ ಭುಜಾಫಲವನ್ನು ಭುಜೆಯಲ್ಲೂ ಕೂಡಬೇಕೆಂದಭಿಪ್ರಾಯವು

ಅವ || ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಮಧ್ಯಭೇದಕವೂ ಸ್ಫುಟೀಕರಣವೂ.

ಮಾ|| ಸೂರ್ಯಭೇದಸ್ಯಾಜ್ಜಿನನೇತ್ರೈಶ್ಚಂದ್ರಸ್ಯಸುಪ್ತಧಯಶ್ಚ |

ಭೌಮಸ್ಯತರ್ಮವೇದಾಂಬಾಹುಜ್ಯೋದ್ಧಿ ನಶೋಧಿಕಾಶ್ಚೇದಃ || ೧೦ ||

ಬುಧಮಂದಭೇದಶ್ಯತಮುಧಜೇವಸ್ಯತುಗಜೇಭಸಂಖ್ಯಾಚ |

ಶುಕ್ರಸ್ಯಮಂದಕರ್ಮಣಿವಿಘ್ನೇದೋಭವತಿಶೂನ್ಯಗಜನೇತ್ರೈಃ || ೧೧ ||

ಖರಕರತನಯಸ್ಯೇಹತುಸಂಭೇದಸ್ಯಾಸ್ತ್ರೀತರ್ಮಸಂಖ್ಯಾಚ |

ರವ್ಯಾದೀನಾಮಧ್ಯಭೇದಾಸ್ತುಸ್ವಸ್ವಕೂಟದಳವಿಯುತಾಃ || ೧೨ ||

ಸಹಿತಾಃಕಟಕಮೃಗಾದಿಗತಕೇಂದ್ರಸ್ಸುಟಾಸ್ತೀಮೇಭೇದಾಃ ||

ಟೀ || ರವಿಗೆ ಮಧ್ಯಭೇದ ೨೦೪ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ೯೭ ಕುಜನಿಗೆ ೪೬ ಬುಧನಿಗೆ ೧೦೦ ಗುರುವಿಗೆ ೧೧೦ ಶುಕ್ರನಿಗೆ ೨೦೦ ಶನಿಗೆ ೬೩ ಈಮಂದ ಭೇದಕವನ್ನು ಭುಜಜ್ಯಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸುವದು. ಹೀಗೆ ಕೋಟಿಕಟಕಾದಿಕೇಂದ್ರವಾದರೆ ಕೋಟಿಯನ್ನು ಅರ್ಧಮಾಡಿ ಮಧ್ಯಭೇದದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವದು ಮಕರಾದಿಕೇಂದ್ರವಾದರೆ ಕೋಟಿಯನ್ನು ಅರ್ಧಿಸಿ ಕೂಡುವದು ಹೀಗೆ ಭೇದ ಕಸ್ಫುಟವಾಗುವದು.

ಅವ || ಭುಜಾಫಲ ಸಂಸ್ಕಾರವು.

ಮಾ|| ಪಿಕ್ವೀಕ್ವತಾಭುಜಜ್ಯಾಭೇದನಾಪ್ತಂತುಮಧ್ಯಖಗ್ನಿ || ೧೩ ||

ಕೇಂದ್ರಮೇವತುಲಾದಿಗತಸತಿಯುತಮಯುತಮುಘ್ನಹಂಕಾರ್ಯಂ |

ಭೇದಹೃತಂಫಲಮಖಿಲಗ್ರಹಭಾಗಾದಿಸ್ವನಾರತಂಕಾರ್ಯಂ || ೧೪ ||

ಟೇ || ಸ್ಫುಟಭುಜಜ್ಯಾಭಾಗವನ್ನು ೬೦ ರಿಂಗುಣುಶಿ ಲಿಪ್ತೀಕರಿಸಿ ಸ್ಫುಟ ಭೇದದಿಂದಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಮಂದಫಲವನ್ನು ಮೇಸಾದಿಕೇಂದ್ರವಾದರೆ ಮಧ್ಯಗ್ರಹ ದಲ್ಲಿ ಕೂಡುವದು ತುಲಾದಿಕೇಂದ್ರವಾದರೆ ಕಳೆಯುವದು.

ಅವ || ಅರ್ಕಬಾಹುಫಲ ಸಂಸ್ಕಾರವು.

ಮು|| ರವಿಬಾಹುಫಲವಿನಿಘ್ನಾಃ ಗ್ರಹದಿನಗತಯಸ್ತು ಚಕ್ರಲಿಪ್ತಾಭಿಃ |

ವಿಷ್ಯತಾಃ ಫಲಮರ್ಹ ವದ್ಯಃ ಧನಮನುದಿನಮಖಿಲಚರೇಷು ಸ್ಯಾತ್ ||

ಟೇ || ಸೂರ್ಯ ಭುಜಾಫಲವನ್ನು ಲಿಪ್ತೀಕರಿಸಿ ಗ್ರಹ ಗತಿಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ೨೦೬೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಫಲವನ್ನು ಸೂರ್ಯಕೇಂದ್ರಾನುಸಾರವಾಗಿ ಆಯಾ ಯ ಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಧನ ರುಣ ಮಾಡುವದು ಹೀಗೆ ಮಧ್ಯಗತಿಇಂದ ಸಾಧಿಸಿದರೆ ಮಧ್ಯಗ್ರಹದಲ್ಲೂ ಸ್ಫುಟಗತಿಇಂದ ಸಾಧಿಸಿದರೆ ಸ್ಫುಟಗ್ರಹದಲ್ಲೂ ಸಂಸ್ಕರಿಸುವದು.

ಉದಾಹರಣಂ ರವಿಸ್ಫುಟಕ್ಕೆ.

ದೇಶಾಂತರಫಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಧ್ಯ ರವಿಃ ೦-೧೬-೫೫-೫೫ ರವಿ ಮಂದೋೀ ಚ್ಚ ೨-೧೪-೨೪-೩೨ ಮಂದಕೇಂದ್ರ ೨-೧-೨೪-೪೨ ಇದೇ ಭುಜ ಇದನ್ನು ೩ ರಾಶಿಇಂದ ಕಳೆಯಲು ೦-೨೪-೩೦-೧೪ ಇದೇ ಕೋಟಿಭುಜಜ್ಯೆ ೩-೧೨-೫೨ ಮಕರಾದಿಕೇಂದ್ರವಾದ್ದರಿಂದ ಧನಕೋಟಿಜ್ಯೆ ೩-೫೨ ಮಂದಭೇದ ೨೦೪ ಕೋಟಿ ಜ್ಯಾರ್ಧ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಂದಭೇದ ೨೦೫-೫೬ ದಿಂದ ಭುಜಜ್ಯೆಯಾದ ೩-೧೨-೫೨ ರನ್ನು ಭಾಗಿಸಿದ ಭಾಗಾದಿಫಲ ೧-೨೫-೪೫ ವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತವಾಸ್ಫುಟ ರವಿ ೦-೧೪-೨೦-೪೦.

ಚಂದ್ರಸ್ಫುಟ.

ದೇಶಾಂತರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಚಂದ್ರ ೬-೧೬-೫೪-೧೫ ರವಿ ಭುಜಾಫಲ ೪೫-೪೫ ಚಂದ್ರ ಮಧ್ಯತಿಯಿಂದ ಗುಣುಶಿ ೨೦೬೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದಕಲಾದಿಫಲ ೩-೯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಚಂದ್ರ ೬-೧೬-೫೩-೨೪ ಚಂದೋೀಚ್ಚ ೫-೨೨-೪೪-೩೦ ಕೇಂದ್ರ ೧೧-೫-೪೩-೬ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ೯ ಕಳೆದ ಕೋಟಿ ೨-೫-೪೩-೬ ಕೇಂದ್ರವಂ ೧೨ ರಿಂದ ಶೋಧಿಸಿದ ರುಣ ಭುಜ ೦-೨೪-೧೨-೫೪ ರುಣ ಭುಜಜ್ಯೆ ೩-೧೯-೨೫ ಧನಕೋಟಿಜ್ಯೆ ೩-೨೪ ಚಂದ್ರ ಮಂದಭೇದ ೯೩ ಕೋಟಿಜ್ಯಾರ್ಧ ೩-೪೪ ಸಂ ಸ್ಕೃತ ಸ್ಫುಟಭೇದ ೧೦೦-೪೪ ದಿಂದ ಭುಜಜ್ಯೆಯನ್ನು ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಭಾಗಾದಿ ಮಂದಫಲ ೧-೫೪-೪೬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸ್ಫುಟ ಚಂದ್ರ ೬-೧೪-೫೪-೩೪.

ಕುಜಸ್ಫುಟ.

ಕುಜ ಮಧ್ಯ ೧-೨೪-೪೫-೩೫ ಕುಜ ಮಂದೋೀಚ್ಚ ೪ ೧೦-೨-೪೬

ಮಂದಕೇಂದ್ರ ೧-೧೧-೧೬-೧೧ ಇದ ೩ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಕಳದ ಕೋಟಿ ೦-೧೪-೪೩
 ೪೯ ಧನ ಭುಜಜ್ಯ ೭-೪೪-೧೭ ಧನ ಕೋಟಿಜ್ಯ ೧-೩೫-೪೩ ಭುಜಜ್ಯಾರ್ಧ
 ದಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಿದ ಮಂದಭೇದ ೪೧-೪ ಕೋಟಿಜ್ಯಾರ್ಧ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಂದಭೇದ
 ೪೩-೦೬ ದಿಂದ ಭುಜಜ್ಯಯನ್ನು ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದಮಂದಫಲ ಭಾಗಾದಿ ೧೦-೪೧-
 ೦೦ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸ್ಥಿತಿ ಕುಜ ೧-೯-೦೬-೫೭

ಬುಧಸ್ಥಿತಿ.

ರವಿ ಬಾಹುಫಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಧ್ಯ ರವಿ ೦-೧೬-೫೯-೯ ಬುಧ ಮಂದೋ
 ಚ್ಚ ೭-೧೦-೦೪-೦೦ ಮಂದಕೇಂದ್ರ ೬-೦೩-೩೦-೧೩ ರಾಶಿ ೬ಕ್ಕೆ ಅಧಿಕವಾಗಿ
 ಭಾಗಾದಿಗಳು ಕಾಣುವದರಿಂದ ೬ ರಾಶಿಯನ್ನು ಕಳದದ್ದು ರುಣ ಭುಜ ೦-೦೩
 ೩೦-೧೩ ರುಣ ಕೋಟಿಜ್ಯ ೦-೬-೦೭-೪೭ ಭುಜಜ್ಯ ೩-೧೩-೪೯ ಕೋಟಿಜ್ಯ
 ೭-೩೦ ಕೋಟಿಜ್ಯಾರ್ಧ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಂದಭೇದ ೯೬-೧೫ ದಿಂದ ಭುಜಜ್ಯಯ
 ನ್ನು ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಭಾಗಾದಿ ಮಂದಫಲ ೧-೦-೦೧ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಂದಸ್ಥಿತಿ
 ಬುಧ: ೬-೧೪-೫೫-೪೯.

ಗುರುಸ್ಥಿತಿ.

ರವಿ ಬಾಹುಫಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗುರುಮಧ್ಯ ೫-೦-೭-೯ ಗುರು ಮಂದೋ
 ಚ್ಚ ೫-೦೦-೦೯-೬ ಕೇಂದ್ರ ೦-೦೦-೦೧-೩೩ ಇದೆಭುಜ ಧನಕೋಟಿ ೧-೯-
 ೦೪-೦೩ ಧನಭುಜಜ್ಯ ೦-೪೯-೬ ಕೋಟಿಜ್ಯ ೭-೪೦ ಕೋಟಿಜ್ಯಾರ್ಧ ಸಂಸ್ಕೃತ
 ಮಂದಭೇದ ೯೧-೫೦ ದಿಂದ ಭುಜಜ್ಯಯನ್ನು ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಭಾಗಾದಿ ಮಂದ
 ಫಲ ೧-೫೦-೦೪ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಂದಸ್ಥಿತಿ ಗುರು ೫-೩-೫೭-೫೭.

ಶುಕ್ರಸ್ಥಿತಿ.

ರವಿ ಭುಜಾಫಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಧ್ಯ ರವಿ ೦-೧೬-೫೬-೯ ಶುಕ್ರ ಮಂದೋ
 ಚ್ಚ ೧-೧೯-೫೩-೧೦ ಕೇಂದ್ರವೆ ಧನಭುಜ ೧-೦-೫೭-೩ ಧನಕೋಟಿ ೦-೦೭
 ೦-೫೭ ಭುಜಜ್ಯ ೭-೧೪-೦೪ ಕೋಟಿಜ್ಯ ೩-೪೧ ಕೋಟಿಜ್ಯಾರ್ಧ ಸಂಸ್ಕೃತ
 ಮಂದಭೇದ ೧೪೧-೫೧ ದಿಂದ ಭುಜಜ್ಯಯನ್ನು ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದಭಾಗಾದಿ ಮಂದ
 ಫಲ ೧-೩೩-೧೫ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶುಕ್ರ ಮಂದಸ್ಥಿತಿ ೦-೦೦ ೦೯-೦೪.

ಶನಿಸ್ಥಿತಿ.

ರವಿಭುಜಾಫಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶನಿಮಧ್ಯ ೯-೦೦-೧೦-೦ ಶನಿಮಂದೋಚ್ಚ
 ೪-೦-೧೯-೦೭ ಮಂದಕೇಂದ್ರ ೧೦-೧೦-೭-೦೭ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ೯ ಕಳದ ಕೋಟಿ
 ೧-೧೦-೭-೦೭ ರಾಶಿ ೧೦ ರಿಂದ ಶೋಧಿಸಿದ ರುಣ ಭುಜ ೧-೧೭-೫೦-೩೩ ಭು
 ಜಜ್ಯ ೬-೦-೧೫ ಕೋಟಿಜ್ಯ ೫-೦೫ ಕೋಟಿಜ್ಯಾರ್ಧ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಂದಭೇದ

೬೫-೮೦ ದಿಂದ ಭುಜಜ್ಯೆಯನ್ನು ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಭಾಗಾದಿ ಮಂದಫಲ ೫-೧೪-೪೩ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಂದಸ್ಫುಟ ಶನಿ ೯-೧೪-೪೩-೩೩.

ಅವ|| ಗ್ರಹಮಧ್ಯಗತಿಯನ್ನು ಸ್ಫುಟೋಪಾಯವು

ಮು|| ಕೋಟಿಜ್ಯಯಾನಿಫನ್ನಾಕೇಂದ್ರಗತಿಶ್ಚದಸಂವಿಧಕ್ತಫಲ |

ಕೇಂದ್ರಕರ್ಕಿವ್ಯಗಾದೌಯುತವಿಯುತಸ್ಪಷ್ಟಭುಕ್ತಿರವಯಂ||

ಟೀ|| ಗ್ರಹಮಧ್ಯ ಗತಿಯನ್ನು ಕೋಟಿಜ್ಯವಿನಿಂದಾಗುಣಿಸಿ ಸ್ಫುಟಚೇದ ದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಫಲವು ಕೇಂದ್ರ ಕಟಕಾದಿಯಾದ ಗ್ರಹ ಮಧ್ಯಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡುವದು ಕೇಂದ್ರ ಮಕರಾದಿ ಯಾದರೆ ಕಳೆಯುವದು ಮಂದಸ್ಫುಟ ಗತಿ ಯಾಗುವದು.

೫: ದಾ ಕ ರ ಣ.

ರವಿ ಮಧ್ಯಗತಿ ೫೯-೪೯ನ್ನು ಕೋಟಿಜ್ಯ ೩-೫೧ ದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಮಂದಚೇದ ೧೦೫-೫೬ ದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಕಲಾದಿಫಲ ೧-೦ ಕೇಂದ್ರ ಮಕರಾದಿ ಯಾದ ಕಾರಣ ರವಿಮಧ್ಯ ಗತಿ ೫೯-೪ ರಲ್ಲಿ ಕಳದದ್ದು ೫೪-೪ ರ ಸ್ಫುಟ ಗತಿಯಾ ಯಿತು. ಚಂದ್ರಗತಿಯನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಗುಣಿಸಿಬಂದ ಫಲ ೫೪-೬ ಮಕರಾದಿ ಕೇಂದ್ರವಾದ್ದರಿಂದ ಮಧ್ಯಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕಳದ ಶೇಷವೇ ಚಂದ್ರ ಸ್ಫುಟಗತಿ ೩೩೧-೧೯ ಹೀಗೆಯೇ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಮಕರಾದಿ ಕುಜ ಗತಿ ೧೯-೩೪ ಹೀಗೆಯೇ ಸಂಪಾ ದಿಸಿದ ಕಟಕಾದಿ ಬುಧ ಗತಿ ೬೩-೪೪ ಮಕರಾದಿ ಗುರುಗತಿ ೪-೩೫ ಮಕರಾದಿ ಶುಕ್ರಗತಿ ೫೪-೧೧ ಮಕರಾದಿ ಶನಿ ಮಂದಸ್ಫುಟಗತಿ ೧-೫೩.

ಇಲ್ಲಿ ರವಿ ಮಧ್ಯವೇ ಬುಧ ಶುಕ್ರರಿಗು ಮಧ್ಯವು ರವಿಗತಿಯೇ ಬುಧ ಶುಕ್ರ ರಿಗು ಮಧ್ಯಗತಿಯಿಂದಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಅವ|| ಅಯನಾಂಶ ಸಾದನೋಪಾಯವು.

ಮು|| ಖನಖಗಿರಿಭಕ್ತಕಲಿಗತವರ್ಗ್ರಯನಗ್ರಹೋತ್ರಭಗಣಾದಿ |

ತದ್ಭುಜರಾಶಿವ್ಯಧ್ಯಂವೂರ್ಮಮಧೋಮಧ್ಯಮಂದಶಾಂಶೋನಂ||೧೭||

ಭಾಗಾತ್ಯಕಂತ್ಯತೀಯಂಸ್ವಪಂಚಮಾಂಶೋನಮಪಿಮುಖತ್ವಾತ್ ||

ವಿಭಜೆತ್ತಿ ಭಿಸ್ತುಶುದ್ಧಂಭಾಗಾದಿಕಮಯನಮಪಿಸಿದ್ಧಾನ್ತ|| ೧೪||

ಟೀ|| ಗತ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ೩೦೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ (ಭಗಣಾದಿಅಯನಗ್ರಹ ವಾಗುವದು) ಫಲ ಭಗಣವಾಗುವದು ಶೇಷವನ್ನು ೧೧ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿಯಥಾ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ರಶ್ಮಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಭುಜೆಯೆನ್ನುಮಾಡಿ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ೧

ಇದ್ದರೆ ೩೦ ಭಾಗವನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವದು ೨ ರಾಶಿ ಇದ್ದರೆ ಪ್ರಧಾನ ರಾಶಿ ಪಿ ಡ ನಾದ ೩೦ ರಲ್ಲಿ ೧೦ನೆ ಭಾಗವಾದ ೩ ಕಳದು ೩೦ ರಲ್ಲಿ ಕೂಡುವದು, ರಾಶಿ ಎಕ್ಕೆ ಅಧಿಕವಾದಾಗ ತೃತೀಯರಾಶಿ ಪ್ರಂಜವಾದ ೯೦ ರಲ್ಲಿ ೫ನೆ ಅಂಶವಾದ ೧೪ ಕಳದು ಶೇಷವಾದ ೭೦ ರಲ್ಲಿ ೫ನನ್ನು ಕೂಡುವದು, ಈ ಪಿಂಡವನ್ನು ೩ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಲು ಭಾಗಾದಿ ಅಯನಾಂಶವಾಗುವದು.

ಉ ದಾ ಹ ರ ಣ

ಪರ್ಮನಾನಭಾವ ಸಂಪತ್ತರಕ್ಕೆ ಗತಕಲ್ಯಾಣ ೪೯೭೫೩ನ್ನು ೭೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಲು ಲಬ್ಧಿ ಶೇಷವನ್ನು ೧೨ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ೭೦೦ ರಿಂದ ಬಂದ ಫಲವು ರಾಶಿ ಹೀಗೆ ಭಾಗಾದಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದ ೪-೪-೪೫-೦ ಭುಜ ೨-೪-೪೫-೦ ತೃತೀಯ ರಾಶಿ ಪ್ರಂಜ ೪೦-೪೫ ಪಂಚಮಾಂಶ ೧೩ ಕಳಯಲು ೬೪ ಇದನ್ನು ೩ ರಿಂದಭಾಗಿ ಸಲು ೨೧ ಶೇಷವನ್ನು ೬೦ರಿಂದ ಗುಣಿಸಲು ೬೦ ಪುನಹಾ ೩೦ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಲು ಲಿಪ್ತಿ ೨೦ ಶೇಷವಿಲ್ಲವಾಗಿ ಬಂದ ಲಬ್ಧಿವೇ ಭಾಗಾದಿ ಅಯನಾಂಶವು ೨೧-೨೦-೦.

ಅನ|| ಚರಸಾಧನವು.

ಮು|| ಶ್ರಿಸ್ಥಿಕ್ಷಭಾವಿನಿಹತಾವಿಂಶತಿಭರ್ಮೈಪ್ರವರೈಶ್ಚಗಗನಕರೈಃ |

ಅಂತ್ಯಗುಣಸಂಭಕ್ತಾಯದಿತಾಸ್ಪುಶ್ಚರಃ ನಾಡಿಕಾಸ್ತತ್ರಂ|| ೧೯||

ಟೀ|| ಸ್ವದೇಶ ವಿಸ್ತುಪಳಾಯೇ ಯನ್ನು ಮೂರು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಕ್ರಮ ವಾಗಿ ಮೊದಲನೆಯನ್ನು ೨೦ ರಿಂದಲು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ೧೬ ರಿಂದಲು ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ೨೦ ರಿಂದಲು ಗುಣಿಸಿದ್ದೆ ಆದಿಮಧ್ಯ ಅಂತ್ಯಚರ ವಿಘುಗಳಿಗಿಳಾಗುವದು ಅ-ತ್ಯಚ ರವಿಘುಗಳಿಗೇಮಾತ್ರ ೩ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿಮಿಕ್ಕಿದ್ದೇ ಅಂತ್ಯಚರ ವಿಘುಗಳಿಗೆ ಯಾಗು ವದು.

ಉ ದಾ ಹ ರ ಣ.

ಕುಂಡಿನೀನಗರಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತುಪಳಾಯಾಗುಳ ೩-೩೬ವನ್ನು ೨೦ ರಿಂದ ಗುಣಿ ಸಲು ೭೨ ಇದೆ ಆದಿಚರ ೧೬ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಲು ೫೭-೩೬ ಮಧ್ಯಚರವು ೬ದಿಚ ರವಾದ ೭೨ ರನ್ನು ೩ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಲು ೨೪ ಇದೆ ಅಂತ್ಯಚರವು ಇದರಿಂದಲು ಅಹಃಪ್ರಮಾಣಸಾಧನ.

ಅವ|| ದಿನಾರ್ಥಸಾಧನೋಪಾಯವು

ಮು|| ಅಯನಾಂಶಸಹಿತನೂರೈದಿತ್ತಭುಜರಾಶಿ ಪ್ರಮೀತಖಂಡಾನಂ |
 ಸಂಯೋಗೀಭಾಗಾದೇಶ್ಯಹತಾದ್ಗಗನರಾಮಭಕ್ತಾಚ್ಛ || ೧೦ ||
 ಫಲಸಹಿತಸ್ಸುಪ್ತಕೃತ್ಯರನಾಡ್ಯೋರ್ದಂಶಿವಂಚದಶೋನಂ |
 ಯೇಜ್ಯಂಸಾಯನನೂರೈದ್ಧಿಟಿಪ್ಪವಾಡ್ವಿಷ್ಣುಚ್ಚದಿನದಳತ ||

ಟೀ|| ಅಯನಾಂಶಸಹಿತ ನೂರೈದಿತ್ತ ಭುಜರಾಶಿ ಭುಜರಾಶಿಸ್ಥಾನ ಶೂನ್ಯ
 ವಿದ್ವರೆ ಭಾಗಾದಿಯನ್ನು ಆದಿಚರದಿಂದಲು ರಾಶಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ೧ ಇದ್ದರೆ ೬೬ ಚರ
 ವನ್ನು ರಾಶಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಭಾಗಾದಿಯನ್ನು ಮಧ್ಯಚರದಿಂದಲೂ ರಾಶಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ೨
 ಇದ್ದರೆ ಆದಿಮಧ್ಯ ಚಂದ್ರಕೃತ್ಯವಾಡಿ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಭಾಗಾದಿಯನ್ನು ಅಂತ್ಯಚ
 ರದಿಂದಲು ಗುಣಿತಿ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಭಾಗಕ್ಕೆ ತಂದು ಭಾಗಸ್ಥಾನವನ್ನು ೩೦
 ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ್ದು ರಾಶಿಸ್ಥಾನವು ಅದೇಚರ ವಿಭುಗಳಿಗಳು ಇದನ್ನು ೬೦ ರಿಂದ
 ಭಾಗಿಸಿದ್ದು ಫುಳಿಗೆ ಶೇಷವೇ ವಿಭುಗಳಿಗಳು ಈಚರ ವಿಭುಗಳಿಗಳ ಅರ್ದವನ್ನು
 ದಿನಾರ್ಥವಾದ ೧೫ ರಲ್ಲಿ ಸಾಯನರವಿ ಮೇವಾದಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕೂಡುವದು, ತುಲಾ
 ವಿಯಾದರೆ ಕಳೆಯುವದು, ಈದಿನಾರ್ಥವನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಿಸಿದರೆ ಅಹ ಪ್ರಮಾಣ ವಾ
 ಗುವದು, ಇದನ್ನು ೬೦ ರಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಲು ರಾತ್ರಿ ಪ್ರಮಾಣವಾಗುವದು, ಸಾವನ
 ಸೌರಗಳಿಗೆ ೬೦-೧೦ ದಿನ ಪ್ರಮಾಣವಾಗುವದು ಆಗ ದಿನಾರ್ಥವ ೧೫- ೨|| ಫು
 ಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ಚರಾರ್ಧಫುಳಿಗೆ ಶೇರಿನಬೇಕೆಂದಭಿಪ್ರಾಯವು.

೨೫೮೦೮೯೯

ಸ್ಫುಟರವಿ ೧-೧೪-೨೦-೪೦ ಅಯನಾಂಶ ೨೦-೨೦-೦ ಸಾಯನರವಿ ೧-
 ೯-೪೦-೪೦ ಇದೇ ಭುಜರಾಶಿಸ್ಥಾನ ೧ ಆದ್ದರಿಂದ ಆದಿಚರ ೨೦ ಭಾಗಾದಿಯನ್ನು
 ಮಧ್ಯಚರವಾದ ೫೭ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿದ್ದು ೫೦೩ ಭಾಗ ೨೩೩೩ ಲಿಪ್ತಿಯು ೨೨೪೦
 ವಿಲಿಪ್ತಿ ಇದನ್ನು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ರಾಶಿಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸನ್ನಿಹಿಸಲಾಗಿ ೧೪ ಚರವೆ
 ಫುಳಿಗೆ ಯಾಯಿತು ಇದನ್ನು ಅರ್ಧವಾಡಿ ಮೇವಾದಿಕೇಂದ್ರವಾದ್ದರಿಂದ ಅಹ
 ರರ್ಧವಾದ ೧೫-೦ ರಲ್ಲಿ ಕೂಡಲು ೧೫-೯ ಅಹರರ್ಧ ಪ್ರಮಾಣವಾಯಿತು ದ್ವಿಗು
 ಣಿಸಿದ ಅಹರರ್ಧವೆ ಅಹ ಪ್ರಮಾಣ ೩೦-೧೪ ಅಹನನ್ನು ೬೦-೧೦ರಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಲು
 ೨೯-೫೨ ರಾತ್ರಿ ಪ್ರಮಾಣವಾಯಿತು.

ಅನ|| ಪಂಚಾಂಗವೆಂಬ ತಿಥಿನಕ್ಷತ್ರಯೋಗಕರಣಾನಾಥನವು.

ಮೂ|| ಮಾಂದೈಕಕರ್ಮಸಂಸ್ಕೃತಚಂದ್ರಾರ್ಕ್ತಾತಿಥಿಭಯೋಗಕರಣಾನಾಂ |
ಯೋಗ್ಯಾಸ್ತಾಂತಾಂಗ್ರಹಣೆಚಂದ್ರೋಸ್ತೈಸ್ಸಂಸ್ಕೃತಾಗ್ರಾಹ್ಯ ||
ವ್ಯರ್ಕ್ಕೇಂದುಮಂದಸುಶುದ್ಧೇಂದುಕಲಾ ಖದ್ವ್ಯದ್ರಿಶ್ಯಫಲಾದ್ಯಾತಾ |
ತಿಥಯಸ್ಕೃತಗಮ್ಯಾತಲ್ಲಿಪ್ತಾಷ್ಟಪಿಪ್ಪತಾಡಿತಾಸ್ತತ್ಯ || ೮೩ ||
ವ್ಯರ್ಕ್ಕೇಂದುಗತಿವಿಭಕ್ತಾತಿಥಿನಾಡ್ಯಶೇಷತೋವಿನಾಡ್ಯಸ್ಪೃ |
ಚಂದ್ರಕಲಾಃಖನಾಗೈರ್ಭಕ್ತಾಲ್ಲಬ್ಧಃ ಭವೇದ್ಗತಾತಾರಾ || ೮೪ ||
ತಚ್ಚೈಷಂಽಷಪ್ಪಿಪ್ಪಹತಂಯಾತ್ರೈಷ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತೈರ್ಭಕ್ತಮಿಹನಾಡ್ಯಃ |
ರವಿಶಶಿವೋಗಾದೇವಂಯೋಗಸ್ಸಾಧ್ಯೋಗತಾಚ್ಚಗಮ್ಯಾಚ್ಚ || ೮೫ ||
ವ್ಯರ್ಕ್ಕೇಮೋಲ್ಲಿಪ್ತಾಸ್ತಾ ಪುಷ್ಕರರಸವಹ್ನಿಭಾಜಿತಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಂ |
ಫಲಮಕೋನಂಗಿರಿಹ್ಯತಮವಶಿಷ್ಟಂ ಬವಮುಖಾದಿಚರಕರಣಂ || ೮೬ ||

ಟೀ|| ಮಾಂದಕರ್ಮಮಾತ್ರ ಮಾಡಿದ ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರಿಂದ ತಿಥ್ಯಾದಿ ಸಾಧನ ಮಾಡಬೇಕು, ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ ತಿಥಿಯೇ ಶ್ರಾವಾದಿಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಹ್ಯವು ಗ್ರಹಣಾದಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರಾದ್ಯುಕ್ತಂಸ್ಕರಾದಿ ಇತರ ಸಂಸ್ಕರಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಮಂದ ಕರ್ಮಮಾತ್ರದಿಂದ ಶುದ್ಧವಾದ ಚಂದ್ರಸ್ಕುಟದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಸ್ಕುಟವನ್ನು ಕಳದರೆ, ವ್ಯರ್ಕ್ಕೇಂದುವಾಯಿತು ಚಂದ್ರಸ್ಕುಟಗತಿಯ ಸೂರ್ಯಗತಿ ಕಳೆಯಲು ವ್ಯರ್ಕ್ಕೇಂದುಗತಿಯಾಯಿತು ಈ ವ್ಯರ್ಕ್ಕೇಂದುವನ್ನು ಲಿಪ್ತೀಕರಿಸಿ ೬೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಲಬ್ಧವೇ ಶುಕ್ಲ ಏಃಡ್ಯನಿ ಮೊದಲಾಗತತಿಥಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಳುವದು ಶೇಷವನ್ನು ೬೦೦ ರಲ್ಲಿ ಕಳದು ೬೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ವ್ಯರ್ಕ್ಕೇಂದು ಗತಿಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ್ದು ಫುಳಿಗೆ ಶೇಷದಿ, ಹೀಗೆ ವಿಫುಳಿಗೆ ಸಾಧಿಸುವದು, ಸ್ಕುಟಚಂದ್ರನನ್ನು ಲಿಪ್ತೀಕರಿಸಿ ೪೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಲು ಅಶ್ವಿನಾಭಾದಿಗತ ನಕ್ಷತ್ರ ಸಂಖ್ಯೆ ಯಾಗುವದು ಶೇಷವನ್ನು ೪೦೦ ರಿಂದ ಕಳದು ೬೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಚಂದ್ರಗತಿಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಫುಳಿಗೆ ವಿಫುಳಿಗೆ ಸಾಧಿಸುವದು, ರವಿ ಚಂದ್ರಸ್ಕುಟಯೋಗಮಾಡಿ ಲಿಪ್ತೀ ಕರಿಸಿ ೪೦೦ ರಿಂದ ನಕ್ಷತ್ರದಂತೆಯೇ ರವಿ ಚಂದ್ರಗತಿ ಯೋಗಮಾಡಿ ಫುಳಿಗೆ ವಿಫುಳಿಗೆ ಸಾಧಿಸುವದು, ಪೂರೋಕ್ತ ವ್ಯರ್ಕ್ಕೇಂದು ವನ್ನು ಲಿಪ್ತೀ ಕರಿಸಿ ೩೬೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿಬಂದ ಲಬ್ಧದಲ್ಲಿ ೧ ಕಳದು ಪುನಹಾ ೩ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಶೇಷವೇ ಬವಾದಿಚರಕರಣವಾದ ೩ ಕರಣ ಸಂಖ್ಯೆ ಯಾಗುವದು ತಿಥಿ ಫುಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವದು, ಕೃಷ್ಣ ಚತುರ್ದಶಿ ಪ್ರಭೃತಿ ಶಕುನ್ಯಾದಿ ಸ್ಥಿರಕರಣವೆಂತಲೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಶುಕ್ಲವರ್ಣ.			ಕೃಷ್ಣವರ್ಣ.		
ಪ್ರಥ	ಪೂರ್ವಾರ್ಧ	ಉತ್ತರಾರ್ಧ	ಪ್ರಥ	ಪೂರ್ವಾರ್ಧ	ಉತ್ತರಾರ್ಧ
ವೃಥ	ಕಿಂತುಘ್ನ	ಬವ	ವೃಥ	ಬಾಲವ	ಕೌಲವ
ದ್ವಿತೀ	ಬಾಲವ	ಕೌಲವ	ದ್ವಿತೀ	ತೈತುಲ	ಗರಜ
ತೃತೀ	ತೈತುಲ	ಗರಜ	ತೃತೀ	ವನಜ	ಭದ್ರ
ಚತು	ವನಜ	ಭದ್ರ	ಚತು	ಬವ	ಬಾಲವ
ಪಂಚ	ಬವ	ಬಾಲವ	ಪಂಚ	ಕೌಲವ	ತೈತುಲ
ಷಷ್ಠಿ	ಕಾಲವ	ತೈತುಲ	ಷಷ್ಠಿ	ಗರಜ	ವನಜ
ಸಪ್ತ	ಗರಜ	ವನಜ	ಸಪ್ತ	ಭದ್ರ	ಬವ
ಅಷ್ಟಮಿ	ಭದ್ರ	ಬವ	ಅಷ್ಟಮಿ	ಬಾಲವ	ಕೌಲವ
ನವ	ಬಾಲವ	ಕೌಲವ	ನವ	ತೈತುಲ	ಗರಜ
ದಶ	ತೈತುಲ	ಗರಜ	ದಶ	ವನಜ	ಭದ್ರ
ಏಕಾ	ವನಜ	ಭದ್ರ	ಏಕಾ	ಬವ	ಬಾಲವ
ದ್ವಾದ	ಬವ	ಬಾಲವ	ದ್ವಾದ	ಕೌಲವ	ತೈತುಲ
ತ್ರಯೋ	ಕೌಲವ	ತೈತುಲ	ತ್ರಯೋ	ಗರಜ	ವನಜ
ಚತುರ್ದ	ಗರಜ	ವನಜ	ಚತುರ್ದ	ಭದ್ರ	ಶಕುನಿ
ಪೂರ್ಣಿ	ಭದ್ರ	ಬವ	ಅನುಾ	ಚತುಷ್ಟಯತ್	ನಾಗವಾಣ್

ಉ ದಾ ಹ ರ ಣ.

ಸ್ಫುಟ ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಸ್ಫುಟ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಕಳಿದ ವ್ಯರ್ಥೆಂದು ೫-೨೬-೩೬-೫೪ ವ್ಯರ್ಥೆಂದು ಗತಿ ೬೩೪-೨೦ ಸವರ್ಣಮಾಡಿದ್ದು ಲಿಪ್ತಿಯನ್ನು ೬೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ವಿಲಿಪ್ತಿಯನ್ನು ಶೇರಿಸಲು ಗತಿ ೪೦೪೩೦ ವ್ಯರ್ಥೆಂದುರಾಶಿ ೩೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿದ್ದು ೧೫೦ ಭಾಗ ೨೬ನ್ನು ಶೇರಿಸಲು ೧೩೬ನ್ನು ೬೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ೧೦೫೬೦ ಲಿಪ್ತಿ ೩೬ ಶೇರಿಸಲು ವ್ಯರ್ಥೆಂದು ಲಿಪ್ತಿಯಾಯಿತು ೧೦೫೬ ಇದನ್ನು ೩೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಲಬ್ಧಿ ೧೪ ಈಸಂಖ್ಯೆ ಶುಕ್ಲ ಚತುರ್ದಶಿ ಕಳಿದು ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಭವಿಷ್ಯದೆಂದು ತಿಳಿಯುವದು, ಶೇಷ ೫೧೬-೫೪ನ್ನು ೩೦ ಲಿಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಳಿದ ಶೇಷ ೨೦೩-೨ ಇದಂ ಸವರ್ಣಿಸಲು (೨೩ನ್ನು ೬೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ೨ ವಿಲಿಪ್ತಿಯನ್ನಕೂಡಲು) ೧೨೦೨ ಇದನ್ನು ೬೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ವ್ಯರ್ಥೆಂದು ಸವರ್ಣ ಗತಿಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಲಬ್ಧಿ ಫುಳಗೆ ೧೪ ಶೇಷವನ್ನು ೬೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ವ್ಯರ್ಥೆಂದು ಗತಿಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಲಬ್ಧಿವಿ ವಿಫುಳಗೆ ೪ ಈಫುಳಗೆ ವಿಫುಳಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಪ್ರಮಾಣದ ೧೫-೯೩ ಕೂಡಲು ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಫುಳಗೆ ಯಾಯಿತು ೩೩-೧೨ ಸ್ಫುಟ

ಚಂದ್ರ ೬-೧೪-೫೪-೩೪ ಲಿಪ್ತಿ ೧೧೬೪-೩೪ ಇದಂ ೪೦೦ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಲಬ್ಧಿ ೧೪ ಅಶ್ವಿನ್ಯಾದಿ ಚಿತ್ತಾಂತಗತ ಸಂಖ್ಯೆಯಾಯಿತು ಶೇಷ ೪೪-೩೪ ಇದಂ ೪೦೦ ಲಿಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಳದು ೩೧೧-೧೧ ಸವರ್ಣಿಶಿದ್ಧ ೧೪೦೪೧ ಚಂದ್ರಗತಿ ೩೩೧-೮ ಸವರ್ಣಿಶಿದ್ಧ ೪೩೪೪ ಇದರಿಂದ ಸವರ್ಣಿತವಾದ ೧೪೦೪೧ನ್ನು ಭಾಗಿಸಿ ಪೂರ್ವ ರೀತ್ಯಾ ಬಂದ ಸ್ವಾಂತೀನಕ್ಷತ್ರ ಘಳಿಗೆ ವಿಘಳಗಳೆಗಳು ೦-೧೪ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ೧೫-೪ ರಲ್ಲಿ ಕೂಡಲು ಉದಯಾದಿ ಸ್ವಾಂತೀನಕ್ಷತ್ರಘಳಿಗೆ ೧೫-೩೩ ರವಿ ಚಂದ್ರ ಸ್ಪುಟಯೋಗ ೩-೩-೧೦-೧೪ ಈಸಾರ್ಕೆಂದು ಲಿಪ್ತಿ ೧೧೪೦೦-೧೪ ಇದನ್ನು ೪೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಲಬ್ಧಿ ೧೬ ವಿಸ್ಕಂಭಾದಿ ಸಿದ್ಧಿಯೇಗಾತ ಸಂಖ್ಯೆಯಾಯಿತು ಶೇಷ ೦-೧೪ ಸರ್ವಣಸಲಾಗಿ ೧೪ ವಿಲಿಪ್ತಿಯಾಯಿತು ಸವರ್ಣಿತಸಾರ್ಕೆಂದು ಗತಿ ೪೩೪೦೦ ಭಾಗಿಸಲು ಘಳಿಗೆ ಇಲ್ಲವಾಗಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ೪೩೪೦೦ಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಯೋಗ ಕಳೆಯುತ್ತ ಲಬ್ಧಿ ರಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಯೋಗ ೧೫-೪.

ವ್ಯರ್ಥೆಂದು ಲಿಪ್ತಿ ೧೦೫೪೬-೫೪ ಇದಂ ೩೬೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಲಬ್ಧಿ ೨೯ ರಲ್ಲಿ ೧ ಕಳದ್ದು ೨೪ನ್ನು ೩ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಲು ಶೇಷವಿಲ್ಲವಾಗಿ ೩ನೇದಾದ ಭದ್ರ ಕರಣವೆ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ಕರಣವಾಯಿತು ಶೇಷ ೧೫೬-೫೪ ಸವರ್ಣಿ ಸಲು ೪೪೧೪ ಇದಂ ೬೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಲು ೫೬೫೪೦ ವ್ಯರ್ಥೆಂದು ಗತಿ ಸವರ್ಣಿ ೪೦೪೬೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಘಳಿಗೆ ವಿಘಳಗೆ ೧೩-೫೩ ಇದು ಗತವಾದ್ದರಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ೧೫-೪ ರಲ್ಲಿ ಕಳದ ಶೇಷವೇ ಭದ್ರ ಕರಣ ಘಳಿಗೆ ೧-೧೨ ಶೇಷವಾದ ೧೫೬-೫೪ನ್ನು ೩೬೦ ಲಿಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಳದು ಸವರ್ಣಿಶಿ ಪೂರ್ವೋತ್ತರೀತ್ಯಾ ವ್ಯರ್ಥೆಂದು ಗತಿ ಇದ ಬಂದ ಘಳಿಗೆ ವಿಘಳಗೆ ೧೪-೪ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ೬ಕ್ಕೆ ಕೂಡಲು ಪೂರ್ಣವಾ ಘಳಿಗೆಯಾದ ೩೩-೧೩ ಆಯಿತು ಈಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬವಕರಣ ಘಳಿಗೆ ಆಯಿತು.

ಅನ|| ವಿಷ್ಣುಘಟಿಕಾನಯನವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತೆ.

ಮು|| ಖಗಜನಿಹತವಿಷ್ಣುದ್ರವಮಹಿಕಾಶ್ಯಶಿಭುಕ್ತಿಶೃತ್ವಲತುಗತೇ |

ನಕ್ಷತ್ರಸಹಿತಂಯದಿವಿಷ್ಣುನಾಡ್ಯಸ್ಸಂಭವಂತಿಕಿಂಹಮಥಾ||೨೩||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಘಂಕರ ಚಾರತೀಂದ್ರ ವಿರಚಿತೇ ಖಚರದರ್ಶನೇ

ಮಂದಸ್ಪರ್ಶವಿಧಿಯೇ ದ್ವಿತೀಯ.

ಟೀ|| ನಕ್ಷತ್ರ ವಿಷ್ಣುಧ್ರವ ಈಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವೆ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ವಿಷ್ಣುಘಟಿಕಾನಯನ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ (ಅನುಕ್ತಪ್ರಸಂಗ್ರಾಹ್ಯಂ) ಮಂಚಿರೀತ್ಯಾ ಇತರ ಗ್ರಂಥಾಂತರದಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕು ಈವಿಷ್ಣುಧ್ರವ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಗ್ರಂಥದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತೆ. ಆಯಾಯ ನಕ್ಷತ್ರ ವಿಷ್ಣುಧ್ರವವನ್ನು ೪೦೦ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಚಂದ್ರಗತಿಇಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಘಳಿಗೆ ವಿಘಳಗಳೆಯನ್ನಾ ಪೂರ್ವನಕ್ಷತ್ರ

ಘಳಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಲು ನ್ತಮಾನನಕ್ಷತ್ರ ವಿಸ್ತಘಳಿಗೆಯಾಗುವದು ಈವಿಸ್ತ
ಘಳಿಗೆ ಅಹಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಡಸಿಯಾಗದಾಗ ದಿಸಾತ್ಯಾಜ್ಯವಂತಲೂ ಅಫಿಕವಾ
ದಾಗ ಅಹಪ್ರಮಾಣಕಳದ ಶೇಷವ ರಾತ್ರಿತ್ಯಾಜ್ಯವಂತಲೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ೨೩||
ಉ ದಾ ಹ ರಣ.

ವಿಶಾಖಾ ನಕ್ಷತ್ರವಿಸ್ತಘ್ರವ ೧೪ ಇದನ್ನು ೧೦೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಲು
೧೧೦೦ ಇದನ್ನು ೬೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಲು ೬೬೦೦೦ ಸ್ವರ್ದ್ವಿತ ಚಂದ್ರಸ್ಥಿತಿ
ಗತಿ ೪೩೪೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಘಳಿಗೆ ವಿಸ್ತಘಳಿಗೆ ಗಳು ೧೫-೧೩ ಸ್ವಾತೀ
ನಕ್ಷತ್ರಘಳಿಗೆ ೧೫-೩೩ ರಲ್ಲಿ ಕೂಡಲು ಬದಯಾನಿ ವಿಶಾಖಾನಕ್ಷತ್ರ ವಿಸ್ತಘಳಿಗೆ
ಗಳು ೩೦-೫೦ ಅಹಪ್ರಮಾಣ ೩೦-೧೪ ಸ್ತಕಳಯಲು ರಾತ್ರಿತ್ಯಾಜ್ಯವಾಯಿತು
ರಾ-ವಿ|| ೦-೩೨

ಶು|| ಪೂರ್ಣಿ ೩೩-೦೩ ಸ್ವಾ ೧೫-೩೩ ಸಿದ್ಧಿ ೧೫-೯ ಭ ೧-೧೦ ಬ ೩೦-
೧ ರಾ ವಿ ೦-೩೨.

ಇಂತು ಖಚರದರ್ಪಣದ ಭಾವಯೋಧಿನೀತಿಕ್ರೋಮೇ

ಮಂ ದ ಸ್ಪುಟಾ ಧ್ಯಾಯ ವು
ಸಂ ಪೂ ರ್ಣಂ

ಶ್ರೀ

ಖ ಚ ರ ದ ಪ ಣೆ

ಶೀ ಘ್ರಸ್ಪುಟಾ ಧ್ಯಾಯ ಪ್ರಾರಂಭ .

ಘೂ||ಯಮಸ್ವಮೂರ್ತಿಸ್ತತ್ರಯೇವದಂತಿಯಾತ್ಯಶಕ್ತಿಸ್ತನಯಸ್ಸಖಚ |
ಯದ್ಧಕ್ಷಿಣಾಕ್ಷಿತಿಚಸಪ್ರಪಂಚತದಸ್ಮಿಪಂಚಾಯತನಂನಮೇನ್ಯತ್ ||೧||
ಟೀ|| ವೇದವೇದಾಂಗಗಳೂ ಯಾವಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ವೃಥಾವ್ಯಪ್ತೀಜೀವಾ
ಯ್ಯಾಕಾಶ ಪೆಂಬ ಪೂರ್ತೀಂದ್ರಿಯಂಗಳೂ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರೂ ಯಜಮಾನನೂ
ಈ ಅಸ್ವಮೂರ್ತಿಗಳೇಡನೆ ಕೂಡಿದವನೆಂಬದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತವೆಯೊ ಚೇತನಾಸಂ
ವೃತನಾಗಿ ಸತ್ಯರಜಸ್ತಮಗಳೆಂಬ ಗುಣತ್ರಯರೂಪವಾದ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯು
ಯಾವಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆಯೊ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅಂದರೆ
ಪುರಸ್ಕಾರಿ ಪರಮೇಶ್ವರರಿಗೆ ಪ್ರತನಾದ ಗಣೇಶ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾದ್ಯವತೇವೈವನೋ
ಃ ಸ್ವ ಕುಬೇರರೇಮಿತ್ರರೂ ಯಾರುಸೂರ್ಯನೇ ದಕ್ಷಿಣನೇತ್ರವಾಗಿಬಿಜ್ಜವನೋ
ಯಾವನು ಅದ್ವಿತೀಯನೋ ಆವಿರಾಟಸ್ವರೂಪನಾದಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಾನಾದ್ದರಿಂದ
ನನಗಿಂತಬೇರೆಯಾದ ವಸ್ತುವಂತರವಿಲ್ಲಾಯೆಂಬದಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ||೧||

ಅನ|| ಶೀಘ್ರಸ್ವರೂಪಸಾಧನವು.

ಮೂ|| ಕುಜಜೀವಭಾನುಜಾನಾಮರ್ದ್ಯಶೀಘ್ರೋಚ್ಚನಾಮಕೋಭವತಿ |

ಬುಧಭಾರ್ಗವಯೋಗ್ರಹೋಚ್ಚತೋನೋಕೇಂದ್ರತಸ್ಯಾದ್ವಿಬಾಹುತ್ವ ||

ಟೀ|| ಕುಜ ಗುರು ಶನಿಗಳಿಗೆ ಮಧ್ಯರಾಯೇ ಶೀಘ್ರೋಚ್ಚವು ಬುಧಶುಕ್ರ ರಿಗೆ ರವಿಯೇಮಧ್ಯಗ್ರಹವು ಕುಜಾದಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶೀಘ್ರೋಚ್ಚಗಳಿಂದಾ ಶೋಧಿತವಾದ ಕೇಂದ್ರದಿಂದಾ ಭುಜಕೋಟಿಜ್ಯಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು.

ಅನ|| ಶೀಘ್ರಮಧ್ಯಭೇದಕಾನಯನವು.

ಮೂ|| ಮಂದಸ್ವರೂಪವಿಚ್ಛೇದೋವೇದಘ್ನೋಮನುವಿಭಕ್ತತಃಪ್ರಾಪ್ತಂ |

ಭೌಮಸ್ಯಮಧ್ಯಕರ್ಣಸ್ಪೃದಧಸೌಮ್ಯಸ್ಯಮೂರ್ಘನಾಽಽವ||೨||ತಿ್ರಿಘ್ನೋ

ಗುರುಮಂದಭೇದ್ವಿಷ್ಣುಘ್ನೇದಭಾಜಿತೋವ್ಯಾಸಃ | ಸ್ಯಾದ್ಭಾರ್ಗವಸುಕರ್ಣ

ಶ್ಯವತುಲ್ಯಶ್ಚ ತಿನಿಶ್ಚಿತೋವಿಬುದ್ಧೈ ||೪|| ರವಿಸ್ಯಮಂದವಿಭೇದಶೈಲ

ಘ್ನೋರಸೈರ್ದಿಭಕ್ತಸ್ತು | ವ್ಯಾಸೋಮಧ್ಯೋಭವತೀತ್ಯವಂಬಹುಬುಧಜ

ನಾವದಂತೀಹ ||೫||

ಟೀ|| ಪೂರೋಕ್ತಕುಜಮಂದ ಭೇದವನ್ನು ೮ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ೧೪ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಲು ಶೀಘ್ರಮಧ್ಯಕರ್ಣವಾಗುವದು ಬುಧನಿಗೆ ೮೦ ಶೀಘ್ರಮಧ್ಯಭೇದವು ಗುರುಮಂದಭೇದವನ್ನು ೩ ರಿಂದಗಣಿಸಿ ಲಿಪ್ತಿಕರಿಶಿ ೪೦೦ ರಿಂದಭಾಗಿಸಿದ್ದೇ ಶೀಘ್ರಮಧ್ಯಭೇದವು ಶುಕ್ರನಿಗೆ ೧೦ ಶೀಘ್ರಮಧ್ಯವು ಶನಿಮಂದಭೇದವಂ ೩ ರಿಂದಗಣಿಸಿ ೬ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಶೀಘ್ರಮಧ್ಯಭೇದವಾಗುವದು.

ಅನ|| ಶೀಘ್ರಭೇದಸ್ವರೂಪಕರಣೋಪಾಯವು

ಮೂ|| ಏತೇಕುಜಾದಿಕಾನಾಂಬಾಹುಜ್ಯಾತ್ರಾಂಶಸಂಯುತಾಸ್ಪರ್ವೈ |

ಕೋಟಜ್ಯಾಭಿಸ್ಪರಿಂತಾಃನಿಯುತಾಸ್ತಿಸ್ವರೂಪತರಾಸ್ತ್ವಿಮೇಘೇದಾಃ ||೬||

ಧನಕೋಟಜ್ಯಾಚೆದ್ಯುತಮೃಣಕೋಟಜ್ಯಾಯದೀಹನಿಯುತಂಸ್ಯಾತ್

ಧನಮೃಣಮನಿಶಂಜ್ಞೆಯಂಕೆಂದ್ರಾನ್ಮೃಗಕರ್ಕಟಾದಿಸಂಸ್ಥಾಚ್ಚ ||

ಟೀ|| ಭುಜಜ್ಯಯನ್ನು ೩ ರಿಂದಭಾಗಿಸಿದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಶೀಘ್ರಮಧ್ಯಭೇದದಲ್ಲಿ ಕೇರಿಸುವದು ಇದಕ್ಕೆ ಕೋಟಿಜ್ಯಯನ್ನು ಮಕರಾದಿಕೇಂದ್ರವಾದರೆ ಕೂಡುವದು ಕಟಕಾದಿಕೇಂದ್ರವಾದರೆ ಕಳೆಯುವದು ಸ್ವರೂಪಶೀಘ್ರಭೇದವಾಗುವದು.

ಅನ|| ಭುಜಾಫಲಸಂಸ್ಕಾರವು.

ಮೂ|| ಲಿಪ್ತೀಕ್ಯತಬಾಹುಜ್ಯಾಸ್ವರೂಪಶೀಘ್ರಭೇದಭಾಜಿತಃಫಲಂ |

ಭಾಗಾದ್ಯಂಧನಮೃಣಮವಾದಿತುಲಾದಿತ್ವಾಚ್ಚಕೇಂದ್ರಾಚ್ಚ ||೭||

ಪೀ|| ಭಾಗಾದಿ ಭುಜಜ್ಯೆಯನ್ನು ಲಿಪ್ತೀಕರಿಸಿ ಸ್ವುಟಶೀಘ್ರಕರ್ಣದಿಂದ ಭಾಗಿಸಲು ಬುಧಭಾಗಾದಿಫಲವನ್ನು ಮೇಷಾದಿಕೇಂದ್ರವಾದರೆ ಧನವೂ ತುಲಾದಿ ಕೇಂದ್ರವಾದರೆ ರುಣವೂ ಮಾಡಲು ಕುಜಾದಿ ಪಂಚಗ್ರಹಸ್ವುಟವಾಗುವದು||೪||

ಉ ದಾ ಹ ರ ಣ.

ಮಂದಸ್ವುಟಕುಜ: ೧-೯-೦೬-೫೭ ರವಿಯೇಶೀಘ್ರಚ್ಚ ೦-೧೬-೫೫-೫೫ ಶೀಘ್ರಕೇಂದ್ರ ೧೦-೭-೩೯-೫೯ ಧನಕೋಟಿ ೧-೭-೩೯-೫೯ ರುಣಭುಜ ೧-೦೦-೧೧-೦ ಭುಜಜ್ಯಾ ೬-೦೬-೭ ಕೋಟಿಜ್ಯಾ ೪-೫೬ ಸ್ವುಟಮಂದಭೇದ ೪೩-೦೬ (ಇದು ೪ ರಿಂದಗುಣಿಸಿ ೧೪ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬುಧ ವ್ಯಾಸವು ೧೦-೦೪ ಭುಜಜ್ಯೆಯ ಇನೆ ಅಂಶ ೧-೯ ಧನಕೋಟಿಜ್ಯಾ ೪-೫೬) ಮೂರನ್ನು ಶೇರಿಸಲು ಸ್ವುಟಶೀಘ್ರಭೇದವು ೧೯-೦೯ ಇದರಿಂದ ಭುಜಜ್ಯೆಯನ್ನು ಭಾಗಿಸಿ ಬುಧಭಾಗಾದಿಫಲ ೧೯-೫೦-೫೫ನ್ನು ಕಳವಸ್ವುಟಕುಜ: ೧-೧೯-೩೬-೫೦.

ಬುಧಶೀಘ್ರಸ್ವುಟ.

ಮಂದಸ್ವುಟ ಬುಧ ೦-೧೪-೫೫-೪೯ ಬುಧ ಶೀಘ್ರಚ್ಚ ೧೦-೧೬-೦೭-೩೩ ಶೀಘ್ರಕೇಂದ್ರ ೧೦-೧-೩೧-೪೫ ಧನ ಕೋಟಿ ೧-೧-೩೧-೪೫ ರುಣ ಭುಜ ೧-೦೯-೦೯-೧೫ ಭುಜಜ್ಯೆ ೭-೦-೭ ಕೋಟಿಜ್ಯೆ ೪-೧೩ ಬುಧ ಮಧ್ಯಕರ್ಣ ೦೧ ಭುಜಜ್ಯೆಯ ಇನೆ ಅಂಶ ೧-೦೦ ಈಮೂರುಕೂಡಿದ ಸ್ವುಟ ಶೀಘ್ರಭೇದ ೦೭-೩೩ ಇದರಿಂದ ಭುಜಜ್ಯೆಯನ್ನು ಭಾಗಿಸಿ ಬುಧ ಭಾಗಾದಿ ಫಲ ೧೫-೧೪-೪೦ ರಹಿತವಾದ ಸ್ವುಟ ಬುಧ ೧೧-೦೯-೪೧-೬.

ಗು ರು ಸ್ವು ಟ.

ಮಂದಸ್ವುಟ ಗುರು ೫-೩-೫೭-೫೭ ರವಿ ಮಧ್ಯವೆ ಗುರು ಶೀಘ್ರ-೦-೧೬-೫೫-೫೫ ಶೀಘ್ರಕೇಂದ್ರ ೭-೧೦-೫೭-೫೯ ರುಣಭುಜ ೧-೧೦-೫೭-೫೯ಕೋಟಿ ೧-೧೭-೦-೦ ಭುಜಜ್ಯೆ ೫-೪೦-೪೪ ಕೋಟಿಜ್ಯೆ ೫-೫೫ ಸ್ವುಟಮಂದಭೇದ ೯೧-೫೦ ಇದು ೩ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಲಿಪ್ತೀಮಾಡಿ ೪೦೧ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬುಧ ಮಧ್ಯ ವ್ಯಾಸ ೪೧-೧೩ ಭುಜಜ್ಯೆಯ ಇನೆ ಅಂಶ ಸಹಿತ ಮಧ್ಯವ್ಯಾಸ ೪೩-೬ ಕೋಟಿ ಜ್ಯಾ ರಹಿತಸ್ವುಟ ಶೀಘ್ರಭೇದ ೩೩-೧೧ ಇದರಿಂದ ಭುಜಜ್ಯೆಯನ್ನು ಭಾಗಿಸಿ ಬುಧ ಭಾಗಾದಿಫಲ ೯-೯ ೪೯ ರಹಿತಸ್ವುಟ ಗುರು ೪-೦೪-೪೯-೯.

ಶು ಕ್ರ ಸ್ವು ಟ.

ಮಂದಸ್ವುಟ ಶುಕ್ರ ೦-೦೦-೦೯-೦೪ ಶೀಘ್ರಚ್ಚ ೦-೧೦-೦೯-೫೫ ಶೀಘ್ರಕೇಂದ್ರ ೧-೧೦-೫೯-೫೧ ಇದೆ ಭುಜ ಧನಕೋಟಿ ೧-೧೯-೦-೯ ಧನಭುಜಜ್ಯೆ ೫-೧೯-೩೩ (ಕೋಟಿಜ್ಯೆ ೬-೭ ಮಧ್ಯವ್ಯಾಸ ೧೧ ಭುಜಜ್ಯೆಯ ಇನೆ ಅಂಶ ೧-

೪೬) ಈಮೂರು ಶೇರಿದ ಶೀಘ್ರಾಭೇದ ೧೪-೫೩ ಇದರಿಂದ ಭುಜಜ್ಯೆಯನ್ನು ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಭಾಗಾದಿ ಫಲ ೧೭-೧೦-೧೭ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶುಕ್ರಸ್ಪೃಟ ೧-೭-೩೯-೪೧.

ಶ ನಿ ಸ್ಪೃಟ

ಮಂದಸ್ಪೃಟ ಶನಿ: ೯-೪-೧೩-೩ ರವಿಮಧ್ಯವೆ ಶನಿ ಶೀಘ್ರ ೦-೧೬-೫೫-೫೫ ಶೀಘ್ರಾಕೇಂದ್ರ ೩-೧೦-೪೦-೩೦ ಧನಭುಜ ೦-೧೭-೧೭-೨೯ ರುಣಕೋಟಿ ೦-೧೦-೪೦-೩೦ ಭುಜಜ್ಯೆ ೪-೪-೪೩ ಭುಜಜ್ಯೆಯ ಇನೆ ಅಂಶ ೦-೪೩ ಕೋಟಿ ಜ್ಯೆ ೧-೪೬ (ರಹಿತ ೦-೫೩ ಸ್ಪೃಟಮಂದಭೇದ ೬೫-೪೦ ಇದನ್ನು ೭ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಒಂದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿಬಂದ ಲಬ್ಧವ್ಯಾಸ ೭೫-೪೪) ಈವೃತ್ತೂ ಶೇರಿನಲು ಸ್ಪೃಟ ಭೇದ ೭೬-೪೫ ಇದರಿಂದ ಭುಜಜ್ಯೆಯನ್ನು ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಭಾಗಾದಿಫಲ ೬-೧೦-೩೦ ಸಂಕಲಿತ ಸ್ಪೃಟ ಶನಿ ೯-೧೦-೩೪-೪೩.

ಅನ|| ಕುಜಾದಿಗಳಿಗೆ ಶೀಘ್ರಗತಿ ಸ್ಥಾನವು.

ಮೂ|| ಶೀಘ್ರೋಚ್ಚಮಂದಗತ್ಯೋನ್ಮರಂಜೋಫಲವಿಕ್ರಮಾಂಶನ |

ಶೋಧಿತದೋಸ್ತ್ಯಂತಯುತವ್ಯಾನೇಹತ್ವಶೀಘ್ರಜನಿತನ|| ೯||

ಆದೇನನಿಹ್ಯಂತತ್ಥಲಮನಿಶಂಶೀಘ್ರಭುಕ್ತಿತತ್ತ್ವಧ್ಯಂ |

ಶಿಷ್ಯಂಸ್ವಾಭ್ಯುದ್ಧಗತಿಫಲತಯದಿಶೋಧಿತಃಪಿವಕ್ರಗತಿಃ ||

ಟೀ|| ಗ್ರಹಗಳ ಶೀಘ್ರ ಮಧ್ಯಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಂದಸ್ಪೃಟಗತಿಯನ್ನು ಕಳೆದು ನಿಂತ ಶೇಷವೇ ಗತ್ಯಂತರವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕೋಟಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಕರವಾದುದೆ ಇರುವ ಭೇದದಲ್ಲಿ ಭುಜಾಫಲದ ೧೦ನೇ ಅಂಶವನ್ನು ಕಳೆದು ನಿಂತ ಶೇಷದಿಂದ ಗತ್ಯಂತರವನ್ನು ಗುಣಿಸಿ ಸ್ಪೃಟ ಶೀಘ್ರಾಭೇದದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಫಲವನ್ನು ಶೀಘ್ರ ಭುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸುವದು ನಿಂತ ಶೇಷವೇ ಶುದ್ಧ ಶೀಘ್ರಗತಿ ಶೀಘ್ರ ಭುಕ್ತಿಕಿಂತಲು ಅಧಿಕವಾದಾಗ ಫಲದಲ್ಲಿ ಭುಕ್ತಿ ಶೋಧಿಸಿ ನಿಂತ ಶೇಷವೇ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾದ ವಕ್ರಗತಿಯನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವದು.

ಉ ದಾ ಹ ರ ಣ ೦.

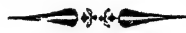
ಕುಜ ಮಂದಸ್ಪೃಟಗತಿ ೨೯-೩೪ ಶೀಘ್ರೋಚ್ಚಗತಿ ೫೯-೫೯ ಅಂತರ ೨೯-೩೪ (ಭುಜಾಫಲ ದ್ವಂದ್ವಾಂಶ ೧-೩೯ ಕೋಟಿಜ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ, ಭುಜಾಫಲದ ಇನೆ ಅಂಶ ಕೂಡಿದ ವ್ಯಾಸ ೧೪-೩೦) ಈವೃತ್ತೂ ಅಂತರ ೧೦-೫೫ ಇದರಿಂದ ಗತ್ಯಂತರವನ್ನು ಗುಣಿಸಿ ಶೀಘ್ರಾಭೇದವಾದ ೧೯-೨೯ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಫಲ ೧೯-೩೫ನ್ನು ಶೀಘ್ರಗತಿಯಾದ ೫೯-೪ ರಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಿದ ಶೇಷವಾದ ೩೯-೩೩ ಇದೆ ಕುಜಸ್ಪೃಟಗತಿ. ಹೀಗೆ ಸುಪಾಪಿತವಾದ ಬುಧಗತಿ ೯೯-೫೩ ಹೀಗೆ ಪಾಥಿಶಿಫಠ ೭೩-೨೯ ಇದನ್ನು ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವದಕ್ಕಾಗುವದಿಲ್ಲವಾ

ದ್ದರಿಂದ ಶೀಘ್ರಗತಿಯಾದ ೫೯-೧ ನ್ನು ಕಳೆದ ಶೇಷವಾದ ೪-೩೦ ಸ್ವುಟ ಗುರು
ಗತಿ. ಹೀಗೆ ಪೂರೋಕ್ತರೀತ್ಯಾನಿತ್ರ ಒಕ್ತಗತಿ ೭೩-೪೦ ಇದರಂತೆ ಸಾಧಿಸಿ
ಲ್ಪಟ್ಟ ಶನಿಸ್ವುಟಗತಿ ೦-೫೬.

ಅಸ|| ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ವಕ್ರಾರಂಭವಕ್ರತ್ಯಾಗ ಶೀಘ್ರಕೇಂದ್ರಭಾಗವು.
ಮಾ|| ಗುಣರುಚಂದ್ರೈರ್ಯುಜವೇದಚಂದ್ರೈರ್ಯುಜಾಕ್ಷಿ ಚಂದ್ರೈರಿತಿರ್ಮಚಂ
ದ್ರೈಃ | ತ್ರಿಚಂದ್ರಚಂದ್ರೈರ್ಗತಿವಕ್ರತಾಪ್ತಿ ಕುಜಾದಿಕಾನಾಂ ಬೆಗಣೋನಿ
ತಾಂತಾ|| ೧೧||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಛಂಕರ ಭಾರತೀಂದ್ರ ವಿರಚಿತೇ ಖಚರದರ್ಶನೇ

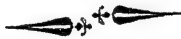
ಶೀಘ್ರಸ್ವುಟಾಧ್ಯಾಯಸ್ತುತೀಯ

ಟೀ|| ಕುಜಾದಿಗಳಿಗೆ ವಕ್ರಾರಂಭ ಶೀಘ್ರಕೇಂದ್ರ ಭಾಗವು ಕುಜನಿಗೆ ೧೬೩
ಬುಧನಿಗೆ ೧೪೫ ಗುರುವಿಗೆ ೧೦೫ ಶುಕ್ರನಿಗೆ ೧೬೭ ಶನಿಗೆ ೧೧೩ ಈ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ವಕ್ರಾ
ರಂಭವು ಈ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಭಗಣಸಂಖ್ಯೆಯಾದ ೧೦ ರಾಶಿ ಭಾಗ ೩೬೦ ರಲ್ಲಿ ಕಳೆದ
ಶೇಷಭಾಗಕ್ಕೆ ರುಜುಗತಿ ಪ್ರಾರಂಭವು ಹೀಗೆ ಕಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ವಕ್ರತ್ಯಾಗ ಶೀಘ್ರ
ಕೇಂದ್ರ ಭಾಗವು ಕುಜನಿಗೆ ೧೯೭ ಬುಧನಿಗೆ ೧೦೫ ಗುರುವಿಗೆ ೧೩೫ ಶುಕ್ರನಿಗೆ
೧೯೩ ಶನಿಗೆ ೧೪೭ ಈ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ವಕ್ರನಿಷ್ಕ್ರಿಯಾಗುವದು ಈ ಕುಜಾದಿಗ್ರಹ
ಗಳನ್ನು ದೃಕ್ಸಿದ್ಧವ್ರಹಾರವಾಗಿಯೇ ಸಾಧಿಸತಕ್ಕದ್ದು ರೂಢಿಯಾಗಿರುತ್ತ.

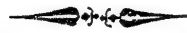
ಇಂತು ಖಚರದರ್ಶನದ ಭಾಷವೋಧಿನೀಯೆಂಬ

ಕರ್ಣಾಟಭಾಷಾ ಪೀಠಿಕೋಳ್ ಶೀಘ್ರಸ್ವುಟಾಧ್ಯಾಯವು.

ಶ್ರೀ

ಉಪಕರಣಾಧ್ಯಾಯಃ.

ಅಸ|| ಅದ್ವಿತೀಯನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತುವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮಾ|| ಸತ್ಸಂರಾಜಸತಾಮಸಂ ಸವಳತಂ ಭಾತಿವೈದಿಕಂವಸ್ತುಂ |

ವಿಸ್ತಾರವಿಖ್ಯಂ ತದ್ರೂಪಂ ಶಿವಮದ್ವೈತಂಚಿವೇಕರಸಮಾಡೆ|| ೧||

ಟೀ|| ರಾಜನ ತಾಮಸಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಸತ್ವಗುಣ ಪ್ರಧಾನ
ವಾಗಿಯು ವೇದವೈದಿಕವಾಗಿಯು ವಿಸ್ತಾರವೆಂಬ ಹೇರುಳ್ಳದ್ದಾಗಿಯು ತತ್ಸತ್ವ
ರೂಪಮಯವಾಗಿಯು ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವು ಉಳ್ಳದ್ದಾಗಿಯು ಮಂಗಳಕರವಾದದ್ದು

ಗಿಯು ಅದ್ವಿತೀಯವಾಗಿಯು ಇರುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕವಸ್ತುವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಚ|| ಶಂಕುಭಾಯಾ ವಿಷ್ಣುವತ್ಕರ್ಣ ಸಾದಸೋಪಾಯಂವು.

ಮು|| ಮೇಷತುಲಾಯನೇ ಖರಕಿರಣೇ ಸಮಭೂಮೌ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಶಂಕು . |

ರುಜುರತ್ನಾಂಗುಳಪರಿನಿತುಚ್ಚೈರಾತಪದೃಷ್ಟಾಂತಸ್ಯಭಾಯಾಂ || ೨ ||

ವಿಷ್ಣುಭಾಯಾಮಾಹುರುದೀರ್ಜಿಮಾರ್ಯಾಸ್ತದ್ಭಂಗುಳತ್ಯಶಿಯುಕ್ತಾ |

ಶಂಕುಕೃತಿವ್ರನ್ಮೂಲಂವಿಷ್ಣುವತ್ಕರ್ಣ ಇತಿತ್ರಯಮಾದೌಜ್ಞಯಂ || ೩ ||

ಹೀ|| ಸಾಯನರವಿ ಮೇಷತುಲಾಯನ ದಿನದಲ್ಲಿ ಜಲಮುಟ್ಟುವಾದ ಭೂಮಿ

ಯಲ್ಲಿ ನೇರವಾದ ಮೊನೆಯಾದ ಅಗ್ರಭಾಗ ಉಚ್ಚ ೧೦ ಅಂಗುಳಪ್ರಮಾಣ ವಿರುವ ಶಂಕುವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಮಧ್ಯಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಂಕುವಿಗೆ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಭಾಯೆಯನ್ನು ಅಂಗುಳ ಪರಿಮಾಣದಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಭಾಯೆಯನ್ನು ವರಗ ಮಾಡಿ ಶಂಕು ಪ್ರಮಾಣವಾದ ೧೦ ರವರಗ ೧೪೪ ರಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಮೂಲಮಾಡಿ ದರೆ ಸ್ವದೇಶ ವಿಷ್ಣುವತ್ಕರ್ಣ ವಾಗುವದು.

ಉ ದಾ ಹ ರ ಣಂ.

ಕುಂಡಿನೀನಗರಕ್ಕೆ ಮೇಷ ತುಲಾಯನಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಕು ಉತ್ತರಭಾಯೆ ಅಂಗುಳಾದಿ ೩-೩೬ ಇದರವರಗ ೧೦-೫೭-೩೬ ಶಂಕುವರಗ ೧೪೪ ಸುಯೋಗ ೧೫೬-೫೭-೩೬ ಇದರಮೂಲ ೧೦-೩೧-೪೦ ಇದೆ ವಿಷ್ಣುವತ್ಕರ್ಣವು ಶಂಕುಭಾಯಾಶಂಕೃಗ್ರಸಮಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಭುಜಕೋಟಿ ಕರ್ಣಗಳೆಂಬ ಈಮೂರು ಪ್ರಥಮತಃ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಅನ|| ಕ್ರಾಂತಿಸಾಧನವು.

ಮು|| ಸಾಯನಚಿಟಭುಜಜ್ಯೋತ್ವಿ ಘ್ನಾಶಿಷ್ಠಾಸ್ವಪಕ್ಷಿಷ್ಠಾ |

ಕ್ರಾಂತಿರಗ್ಲವಾದಿಕಾಸ್ಯಾತ್ಕ್ರಿಯಧಟಯೋನ್ಸಾಪ್ಸ್ಯಯಾಪ್ಯಾಖ್ಯಾ || ೪ ||

ಹೀ|| ಸಾಯನಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪೂರೈಕ್ತರೀತ್ಯಾ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭುಜ

ಜ್ಯೆಯನ್ನು ೩ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿದ ಭುಜದಿನ್ನು ಕಲಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಸಂತದ್ದೇ ಕ್ರಾಂತಿ ಭಾಗಾದಿ ಯಾಗುವದು ಮೇಷಾದಿ ಉತ್ತರಕ್ರಾಂತಿ ತುಲಾದಿ ದಕ್ಷಿಣಕ್ರಾಂತಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವದು.

ಉ ದಾ ಹ ರ ಣಂ.

ಭಾವಸಂವತ್ಸರ ವೈಶಾಖ ಶುಕ್ಲ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಶುಕ್ರವಾರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸ್ನು ಟವನಿ ೦-೧೯-೫೦-೪೦ ಅಯನಾಂಶ ೨೧-೨೦-೦ ಸಾಯನರವಿ ೧-೧೦-೧೦-೪೦ ಭುಜಜ್ಯೋ ೫-೭-೪೬ ತ್ರಿಗುಣಿತ ಭುಜಜ್ಯೋ ೧೫-೨೩-೧೯ ಇದನ್ನು ಕಲಾದಿಸ್ಥಾನ

ದಲ್ಲಿ ಕಲಾಬಯಸ್ಸಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಕಳದ ಶೇಷ ೧೫-೭-೫೫ ಸಾಯನ ಸೂರ್ಯನು ಮೇಷಾ ಯಾದಕಾರಣ ಉತ್ತರಕ್ರಾಂತಿ ಭಾಗಾದಿಯಾಯಿತು.

ಅನೃತಿ ಅಕ್ಷಾಂಶನಂತಾಂಶಸಾಧನವು.

ಮುಖ್ಯ ಪಂಚಕತಾಕ್ಷಾಂಶಯಾಭ್ಯಾಂಶದಶಮಾಂಶೇನಾಹ್ಯಕ್ಷಾಂಶಾನ್ಯುಯಿ |

ಸೂರ್ಯಕ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಷಾಂಶವಿಯೇ, ಗೋಮೇಗೋದಿಗ್ವಶತೋಹಿನತಾಂಶಾಃ ||

ಟೀ|| ಸ್ವದೇಶ ವಿಷುವಫಾಯಿಯನ್ನು ೫ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ವಿಷುವಫಾಯಾ ವರ್ಗದ ೧೦ನೆ ಅಂಶವನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಅಕ್ಷಾಂಶವಾಗುವದು ಈ ಅಕ್ಷಾಂಶವನ್ನು ಸೂರ್ಯಕ್ರಾಂತಿ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಏಕದಿಕ್ಕ್ವಾದರೆ ಕೂಡುವದು ಭಿನ್ನದಿಕ್ಕ್ವಾದರೆ ಕಳೆಯುವದು ಇದು ನಂತಾಂಶವಾಗುವದು.

ಉದಾಹರಣ.

ವಿಷುವಫಾಯಿ ೩-೩೬ ಪಂಚಗುಣಿತ ೧೪-೦-೦ ವಿಷುವಫಾಯಾವರ್ಗ ೧೦-೫೭-೩೬ ಇದರ ೧ನೆ ಅಂಶ ೧-೧೭-೪೫ ಪಂಚಗುಣಿತಾಕ್ಷಾಂಶಾಯೇ ಯಾದ ೧೪-೦-೦ಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಿದ ಶೇಷ ೧೬-೪೦-೧೫ರ ವ್ಯುತ್ಕ್ರಾಂತಿ ೧೫-೭-೫೫ ಶೋಧಿಸಲು ದಕ್ಷಿಣ ನಂತಾಂಶವಾಯಿತು ೧-೩೪-೦೯.

ಅನೃತಿ ನತಕಾಲಸಾಧನೋಪಾಯವು.

ಮುಖ್ಯ ದಿನಾರ್ಧದಿಕೆಷ್ವಂನತಂ ಪಶ್ಚಿಮಾಕ್ಷಿಂ ದಿನಾರ್ಧೋಸಿತಂ ಪ್ರಾಚ್ಯತನದ್ಭಿರುಕ್ತಂ | ಅಥನೋದಯೇಗ್ರಿಸ್ವಕಾಲಾದ್ವಿಲಗ್ನಂನತೆ ನಾಥಲಂಕೋದಯೈರ್ಮಧ್ಯಸಿದ್ಧಿಃ || ೬ ||

ಟೀ|| ದಿನಾರ್ಧ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಇಷ್ಟ ಕಾಲಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದದ್ದು ಪಶ್ಚಾತ್ತತ ಇಷ್ಟಕಾಲ ಘಟನೆಗಳು ದಿನಾರ್ಧದ ವೇಳೆಗೆ ಇದ್ದಾಗ ದಿನಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಶೇಷವೇ ಪೂರ್ವನತ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಲೋಮವಾಗಿ ನೋಡುವದು ನತವನ್ನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಶೇಷವೇ ಉನ್ನತವುಯೆಂದು ಚತುಷ್ಪ ಪಾಲವಕ್ಷವು ಸ್ವದೇಶೋದಯ ಲಗ್ನಪ್ರಮಾಣದಿಂದಲೂ ಇಷ್ಟಕಾಲದಿಂದಲೂ ಲಗ್ನ ಸಾಧಿಸಬೇಕು, ದಶಮಲಗ್ನವನ್ನು ನತಕಾಲದಲ್ಲಿಲಂಕೋದಯದಿಂದ ಸಾಧಿಸಬೇಕು.

ಉದಾಹರಣ.

ಇಷ್ಟಕಾಲ ೪-೧೭ ದಿನಾರ್ಧ ೧೫-೪೭ ರಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಕಾಲ ಕಳೆಯಲು ಶೇಷವೇ ಪೂರ್ವನತ ೭-೩೦.

ಅನೃತಿ ಲಂಕಾಲಗ್ನಪ್ರಮಾಣ ಸ್ವದೇಶಲಗ್ನಪ್ರಮಾಣವು.

ಮುಖ್ಯ ಲಂಕೋದಯಾನ್ವರ್ಗಜನಕ್ಷಾಕ್ಷಾಂಶ ಹಾಂತವಕ್ಷಾಗುಣವಕ್ಷಾರಾಂಶಾಃ ಮೇಷತ್ರಿಕೇತಾವಿಕಲಾವಿಲೋಮಂಕರ್ಕ್ಯಾದಿಕೆನ್ಯತ್ರತತೋವಿಲೋಮಂ || ೭ ||

ಅಪಾದಿಸ್ತುನಾನಿಚರಾರ್ಥ ಕಾನಿಕ್ರಮೇಣಕರ್ತ್ಯಾದಿಸುಯೇಜತೇನಿ |

ಮೆಪಾದಿಲಗ್ನಪ್ರಮಿತಿಸ್ವದೇಜೂಕಾದಿಕಾನಾಂತವಿವರಣೆಯೇ|| ೧೧||

ಟೀ|| ಲಂಕಾಲಗ್ನ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೆ ಮೇಪಾದಿ ತ್ರಯಕ್ಕೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆದಿ ಮಧ್ಯಾಂತ ಚರಾರ್ಥವನ್ನು ಕಳೆಯುವದು ಕಟಕಾದಿರಾಶಿ ತ್ರಯಕ್ಕೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಂತ್ಯ ಮಧ್ಯ ಆದಿ ಚರಾರ್ಥವನ್ನು ಕೂಡುವದು ತುಲಾದಿಯಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವದು.

ಉದಾಹರಣ.

ಲಗ್ನಗಳು	ಲಂಕೆಗೆ.	ಕುಂಡಿನೀನಗರಕ್ಕೆ.	ಕರ್ಣಾಟದೇಶಕ್ಕೆ.
ಮಾನಮೇಷ	೨೭೧	೨೪೨	೨೪೧
ವೃಷಭ ಕುಂಭ	೨೯೯	೨೭೦	೨೭೫
ಮಿಥುನ ಮಕರ	೩೦೩	೩೦೦	೩೦೩
ಕಟಕ ಧನುಸ್ಸು	೩೦೩	೩೩೫	೩೩೩
ಸಿಂಹ ವೃಶ್ಚಿಕ	೨೯೯	೩೦೧	೩೦೩
ಕನ್ಯಾ ತುಲಾ	೨೭೧	೩೦೪	೩೦೧

ಅನ|| ಲಗ್ನ ಸಾಧನೋಪಾಯವು.

ಮಾ|| ಸಾಯನಭಾನೋರೈಭಗ್ಯಲವಾನತ್ಯಸ್ವದಯನಿಭಾನ್ಯಾ ಬಿಗುಣವಿಭಕ್ತಾ : |

ಇಷ್ಟೈಕಲಾಸುತ್ಯಕ್ತಾಶೈಷೆಗವ್ಯನೋದಯಂ ಸಿತೇವೈ|| ೯||

ಖಗುಣಹತಂತೈವಿಹಾವ್ರೋದಯಹೃದಯಯುಗ್ಗತರಾಶಿಗಣಾಲಗ್ನಂ |

ನಿರಯನಮೇತತ್ಯಸ್ವದ್ಧಂರಾತ್ರೌತ್ಯಸ್ವದ್ರಸರಾಶಿಯುತಾತ್ಯಸ್ವದ್ಧಂ|| ೧೦||

ಟೀ|| ಸಾಯನರವಿಯ ಭೋಗ್ಯಭಾಗಾದಿಯನ್ನು ಸ್ವದೇಶ ಉದಯ ಲಗ್ನ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಗುಣಿತಿ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ನವರ್ದಿತಿ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತಂದುದು ಭೋಗ್ಯ ವಿಘುಳಿಗೆಗಳು ಕವಿಘುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟೈಕಾಲಘುಳಿಗೆ ವಿಘುಳಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸುವದು, ಭೋಗ್ಯಕಾಲಕ್ಕೆಂತಲು ಇಷ್ಟೈಕಾಲ ಅಲ್ಪವಾದರೆ ಇಷ್ಟೈಕಾಲ ವನ್ನೆ ಖಂ ರಿಂದ ಗುಣಿತಿ ಉದಯಲಗ್ನದಿಂದ ಭಾಗಿತಿ ಭಾಗಾಡಿಫಲವನ್ನು ಸಾಯನರವಿಯ ಭಾಗಾದಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರಾಶಿ ಕಳಗೆ ಬರೆಯಲು ಸಾಯನಲಗ್ನ ವಾಗುವದು, ಭೋಗ್ಯವಿಘುಳಿಗೆಗಳು ಇಷ್ಟೈಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಿದರೆ ಸಾಯನರವಿಯ ರಾಶಿಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ೧ ಕೂಡುವದು ಮತ್ತು ಎಷ್ಟ ಲಗ್ನ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಕಳೆಯಬಹುದೋ ಅಷ್ಟು ಕಳದು ಅಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸಾಯನರವಿಯ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡುವದು, ಯಾವ ಲಗ್ನ ಪ್ರಮಾಣ ಕಳೆಯುವದೆ ಸ್ಥಿಲ್ಲವದೋ ಅವಾಗ ಶೇಷ ವಿಘುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಖಂ ರಿಂದ ಗುಣಿತಿ ಕಳೆಯದೆ ಇರುವ ಲಗ್ನ ಪ್ರಮಾಣ

ದಿಂದ ಭಾಗಾದಿಯನ್ನು ಸಾಧಿತಿ ಸಾಯನರವಿಯ ಭಾಗಾದಿಬಿಟ್ಟು ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಶೇರಿ
ಶಿದರೆ ಸಾಯನ ಲಗ್ನವಾಗುವದು, ಅಯನಾಂಶವನ್ನು ಕಳದರೆ ತತ್ಕಾಲ ಶುದ್ಧ
ಲಗ್ನವಾಗುವದು, ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ೬ ರಾಶಿ ಕೂಡಿದ ಸಾಯನ ರವಿಯಿಂದ ಲಗ್ನ
ಸಾಧಿಸಬೇಕು.

ಉ ದಾ ಹ ರ ಣ.

ವೈಶಾಖ ಶುಕ್ಲ ಪೂರ್ಣಿಮ ಇಷ್ಟವ್ಯಕಾಲ ೧೦-೩೫ ತಾತ್ಕಾಲಸ್ಫುಟ ರವಿ
೦-೧೪-೪೫-೩೪ ಗತಿ ೫೪-೪ ಅಯನಾಂಶ ೨೧-೨೦-೦ ಸಾಯನರವಿ ೧-೯-೪೫-
೩೪ ಭೋಗ್ಯ ಭಾಗಾದಿ ೨೦-೧೪-೨೨ ಈಭಾಗಾದಿಯನ್ನು ಸ್ವದೇಶ ವೃಷಭೆ ಲಗ್ನ
ವ್ರಮಾಣದಿಂದ ಗುಣಿ ಸಮರ್ಪಿತಿ ೩೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿತಿ ಬಂದ ರಾಶಿಸ್ಥಾನ ವಿಘುಳಗೆ
ಗಳು ೧೪೨ ಇಷ್ಟವ್ಯಕಾಲ ವಿಘುಳಗೆ ೬೩೫ ರಲ್ಲಿ ಕಳದ ಶೇಷ ೪೫೦-೫೧ ಇದ
ರಲ್ಲಿ ಮಿಥುನ ವ್ರಮಾಣ ಕಳದ ಶೇಷ ೧೪೧-೫೧ ಕಟಕ ವ್ರಮಾಣ ಹೋಗುವ
ದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನೆ ೩೦ ರಿಂದ ಗುಣಿತಿ ಕಟಕವ್ರಮಾಣದಿಂದ ಭಾಗಿತಿ ಬಂದ
ಭಾಗಾದಿ ೧೨-೪೨-೧೦ ಉಥನರಾಶಿ ಪರ್ಯಂತರವು ಕಳದದ್ದರಿಂದ ರಾಶಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ
೩ನ್ನು ಬರೆಯಲು ರಾಶ್ಯಾದಿ ಸಾಯನಲಗ್ನ ೩-೧೨-೪೨-೧೦ ಅಯನಾಂಶ ಕಳ
ಯಲು ಶುದ್ಧಲಗ್ನವು ೨-೨೧-೨೨-೧೦.

ಅನ|| ನತಕಾಲಭಾ ಯಾಸಾಧನಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯಹಾರಕವು.

ಮು|| ಬಾಣಶ್ಯತಚರವಿನಾಡೋಮನುಚಂದ್ರಯೋಜಿತಾವಿಯುಕ್ತಾಶ್ಚ |

ಉತ್ತರದಕ್ಷಿಣಚರತೋಹಾರಕಮೇಡ್ವಿಸ್ಥಿತಿತಮಧ್ಯಂ || ೧೧||

ಹೀ || ಇಷ್ಟದಿನಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಧ್ಯಾಯೋಕ್ತರೀತ್ಯಾಚರ ಘುಳಗಳನ್ನು
ಸಾಧಿತಿ ೫ ರಿಂದ ಭಾಗಿತಿ ಲಬ್ಧವು ಉತ್ತರ ಚರವಾದರೆ ೧೧೪ ರಲ್ಲಿ ಕೂಡುವದು
ದಕ್ಷಿಣ ಚರವಾದರೆ ಕಳಯುವದು ಹೀಗೆ ಮಾಡಲು ಮಧ್ಯ ಹಾರಕ ವಾಗುವದು.

ಉ ದಾ ಹ ರ ಣ.

ಸ್ಫುಟ ರವಿ ೦-೧೪-೪೫-೩೪ ಸಾಯನರವಿ ೧-೯-೪೫-೩೪ ಉತ್ತರ ಚರ
ವಿಘುಳಗೆ ೪೫ ಇದನ್ನು ೫ ರಿಂದ ಭಾಗಿತಿ ಬಂದ ಫಲ ೯ ಇದನ್ನು ೧೧೪ರಲ್ಲಿ ಕೂ
ಡಲು ೧೨೩ ಮಧ್ಯಹಾರಕವಾಯಿತು.

ಅನ || ಅಭಿಮತಹಾರಕಸ್ಫುಟೀಕರಣವು.

ಮು|| ತ್ರಿಶದ್ವಿಕಲಾಯುತನವರಾಗ್ಧಂಪ್ರೋಚ್ಯತನಮಾಖ್ಯತಿ |

ಸಾರ್ಥತ್ರಯೇದಾಧಿಕನಕಭಾಗಚತುರುಣೋನಿತಾವ್ಯಕ್ತಾ || ೧೨ ||

ಪ್ರಸ್ಫುಟಸ್ತಮಾಖ್ಯಯೋನೋಮಧ್ಯಹರಸ್ತ್ವಕ್ಷಕರ್ಣಸಂಭಕ್ತಃ |

ಲಬ್ಧುಸ್ಫುಟಹಾರಕಮಿತಿಮಂತವ್ಯಂಸ್ತೇಷ್ವಭಾಸಿದ್ವೈ || ೧೩ ||

ಟೀ|| ನತಫುಳಗೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಘ್ಯಫುಳಗೆಯಾದ ೩೦ ವಿಫುಳಗೆಯನ್ನುಕೂಡಿ
ವರಗವನ್ನುಮಾಡಿ ಅದರ ಅಗ್ಧವೆ ಸಮಾಖ್ಯವು, ಈಸಮಾಖ್ಯಯು ೧೩-೩೦ ಫುಳ
ಗೆಗಿಂತಲೂ ನತಫುಳಗೆ ಕಮ್ಮಿಯಾದಾಗ ಅದೆಸ್ಕುಟ ಅಭಿಮತ ಹಾರಕವು; ೧೩-
೩೦ ಫುಳಗೆಗಿಂತಲೂ ಅಫಿಕವಾದಾಗ ೧೩-೩೦ ಫುಳಗೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಿದ ಶೇಷ
ವನ್ನು ೪ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಸಮಾಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಲು ಸ್ಕುಟವಾಗುವದು ಈ
ಸ್ಕುಟ ಸಮಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮಧ್ಯಹಾರಕದಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಿ ಅಕ್ಷಕರ್ಣದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ
ಬಂದ ಫಲವೇ ಸ್ಕುಟ ಅಭಿಮತ ಹಾರಕವಾಗುವದು.

ಉ ದಾ ಹ ರ ಣ.

ಪೂರ್ದನತ ೩-೩೦ ಅರ್ಘ್ಯಫುಳಗೆ-೩೦ ಕೂಡಲು ೪-೦ ಇದರವರಗ ೬೪
ಇದರರ್ದ ೩೦ ಇದೆ ಸಮಾಖ್ಯವು, ಇದನ್ನು ಮಧ್ಯಹಾರಕವಾದ ೧೦೩ಲ್ಲಿ ಕಳವ
ಶೇಷ ೯೦ ಇದಂ ಅಕ್ಷಕರ್ಣದಿಂದ ೧೦-೩೦-೪೦ ಭಾಗಿಸಿಬಂದ ಸ್ಕುಟ ಹಾರಕವು
೩-೧೫.

ಅನ್ಯ|| ಉದಾಹರಣವು.

ಪೂರ್ದನತ ೧೪-೩೦ ಅರ್ಘ್ಯ ಫುಳಗೆ ಕೂಡಲು ೧೫-೦ ಇದರವರಗ ೨೦೫
ಇದರರ್ದವಾದ ಮಧ್ಯ ಸಮಾಖ್ಯೆ ೧೧೦-೩೦ ನತ ೧೪-೩೦ ಇದನ್ನು ೧೩-೩೦ರಲ್ಲಿ
ಕಳವ ಶೇಷ ೧೦ ಇದ ೪ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿದ್ದು ೪ ಇದಂ ಮಧ್ಯ ಸಮಾಖ್ಯೆ ೧೧೦-
೩೦ ಕಳವು ಶೇಷ ೧೦೪-೩೦ ಈಸ್ಕುಟ ಸಮಾಖ್ಯೆಯು ಮಧ್ಯಹಾರಕ ೧೦೩ಲ್ಲಿ
ಕಳವ ಶೇಷ ೧೪-೩೦ ಅಕ್ಷಕರ್ಣದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದಸ್ಕುಟಹಾರಕವು ೧-೯.

ಅವ|| ಇವ್ಯಕ್ತಕರ್ಣ ಸಾಧನೋಪಾಯವು.

ಮು|| ದಶಘ್ನಾಕ್ಷ ಭಾಪ್ತಂಚರಂ ತಸ್ಯವರೋನಿತಾದ್ವಿ ನಿಘ್ನಾಸ್ವಬಾಣಾಂಶಮು
ಸ್ವೀಂದುಯುಕ್ತಃ | ಭವದ್ಭಾಜ್ಯರಾಶೀರ್ವಿಭಕ್ತೋಹರೇಣಸ್ಕುಟಿನಾಥ ಲಬ್ಧಂ
ಭವದಿವ್ಯಕ್ತಕರ್ಣಃ || ೧೪||

ಟೀ || ವಿಷುವಫಾಯೆಯನ್ನು ೧೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಚರವಿಫುಳಗೆಯನ್ನು
ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಲಬ್ಧವಂ ವರಗಮಾಡಿ ದ್ವಿಗುಣಿಸಿ ಇದರ ಮ-ಚರಮಾಂಶವನ್ನು ಇದ
ರಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ೧೦೪ನ್ನು ಕೂಡಲು ಭಾಜ್ಯವಾಗುವದು, ಈಭಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಕುಟ
ಹಾರಕದಿಂದ ಭಾಗಿಸಲು ಇವ್ಯಕ್ತಕರ್ಣವಾಗುವದು.

ಉ ದಾ ಹ ರ ಣ

ವಿಷುವಫಾಯೆ ೩-೩೬ ದಶಗುಣಿತ ೩೬-೦ ಇದರಿಂದ ಚರವಿಫುಳಗೆ ೪೫
ನ್ನು ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಲಬ್ಧ ೧-೧೫ ಇದರವರಗ ೧-೩೪-೩೫ ಇದನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಿಸಿದ್ದು
೩-೯-೧೦ ಇದರ ಪೂರ್ವಮೂಲಕ್ಕೆ ೦-೩೩-೪೪ ದ್ವಿಗುಣಿತವರಗ (೩-೯-೧೦) ಈ

ಯರಡು ಯೋಗಮಾಡಲು ೩-೪೬-೫೪ ಇದಂ ೧೧೪ ರಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಭಾಷ್ಯರಾಶಿ ೧೧೩-೪೬-೫೪ ಇದನ್ನು ಸ್ಫುಟಾಭಿಮತ ಹಾರಕದಿಂದ ೩-೧೫ ಭಾಗಿಸಿದ ಇಷ್ಟೈಕರ್ದ್ಧ ೧೬-೧೪.

ಅನ್ಯ || ಉದಾಹರಣ.

ಪೂರೈವೀಕ್ತ ಭಾಷ್ಯರಾಶಿ ೧೧೩-೪೬-೫೪ ಅಭಿಮತಹಾರಕ ೧-೯ ಇಷ್ಟೈಕರ್ದ್ಧ ೧೦೧-೦೬.

ಅನ|| ಇಷ್ಟೈಕರ್ದ್ಧಭಾಯಾಷ್ಟಾನೋಪಾಯವು.

ಮಾ|| ಇಷ್ಟೈಕರ್ದ್ಧೈಕಶಂಕುವರ್ಗ ಯೋರಂತರಸ್ಯಪದಮಿಷ್ಟಭಾಭವೇತ್ |

ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಿ ಮಕಪಾಲಯೋರಿಯಂಹ್ರಾಸವೃದ್ಧಿವಶತೋನತಸಮಾ|| ೧೫||

ಟೀ|| ಇಷ್ಟೈಕರ್ದ್ಧವರ್ಗಕ್ಕೆ ಶಂಕುವರ್ಗಕ್ಕೆ ಉಳ್ಳ ಅಂತರದ ಮೂಲವೇ ಇಷ್ಟೈಕಭಾಯಿಯಾಗುವದು, ಪೂರ್ವನತವಾದರೆ ಭಾಯಿ ಕಮ್ಮಿಯಾಗುತ್ತಲು ಪಕ್ಷಿ ಮನತವಾದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಭಾಯಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಲು ಇರುವದು.

ಉದಾಹರಣ.

ಇಷ್ಟೈಕರ್ದ್ಧ ೧೬-೧೪ ಇದರವರ್ಗ ೦೬೩-೩೧-೧೬ ಶಂಕುವರ್ಗ ೧೪೪ ಅಂತರ ೧೧೯-೩೧-೧೬ ಇದರಮೂಲ ೧೦-೫೫-೫೬ ಇದೆ ಇಷ್ಟೈಕಭಾಯಾಗು ಳಾದಿ'.

ಅನ್ಯ || ಉದಾಹರಣ.

ಇಷ್ಟೈಕರ್ದ್ಧ ೧೦೧-೦೬ ಇದರವರ್ಗ ೧೦೪೯೦-೩೫-೦ ಶಂಕುವರ್ಗ ೧೧೪ ಅಂತರ ೧೦೩೪೪-೩೫ ಮೂಲ ೧೦೧-೪೩ ಇಷ್ಟೈಕಭಾಯಿ.

ಅನ|| ಭಾಯಿಯಿಂದ ನತಘಟಿಕಾಷ್ಟಾನೋಪಾಯವು.

ಮಾ|| ಭಾಶಂಕುವರ್ಗೈಕೈಕಪದಂಶ್ರುತಿತ್ವತ್ಯಕ್ತಭಾಜ್ಯೋಭಿಮತಾಖ್ಯಹಾರಃ | ತದಕ್ಷಕರ್ದ್ಧನಚಗುಣ್ಯಮಧ್ಯಹಾರವಿಶೇಷಧ್ಯಂದ್ವಿಗುಣೀಕೃತಂಚ|| ೧೬|| ವೇದಾಂಕಭೂಮಿ ರಥಿಕಂ ಚಯತ್ಪ್ರಧಗ್ಯದಾಂಕಭೂನಸ್ತಿ ಭರಾಪ್ತಯುಕ್ತಂ | ತನ್ಮೂಲಸಂಶೋಧಿತ ಮರ್ದನಾಡೀಭವೆನ್ನತಂ ಪ್ರಾಗಪರೇಕಪಾಲತಃ|| ೧೭||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮುಖಂಕರ ಭಾರತೀಂದ್ರ ವಿರಚಿತೇ ಖಚರದರ್ಪಣೆ

ಉಪಕರಣಾಧ್ಯಾಯ ಶ್ಚತುರ್ದ

ಟೀ|| ಅಕ್ಷಭಾಯಾವರ್ಗ ಶಂಕುವರ್ಗಗಳ ಯೋಗದ ಮೂಲವೇ ಇಷ್ಟೈಕರ್ದ್ಧವು. ಈ ಇಷ್ಟೈಕರ್ದ್ಧದಿಂದ ಪೂರೈವೀಕ್ತ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಲಬ್ಧವೇ ಇಷ್ಟೈಕಹಾರಕವು. ಇದನ್ನು ಅಕ್ಷಕರ್ದ್ಧದಿಂದ ಗುಣಿಶಿ ಮಧ್ಯಹಾರಕದಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಲು

ನಂತ ಶೇಷ ಸಮಾಖ್ಯವೆಂದು ಹೆಸರಾಗುವದು. ಇದನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಿತ ೧೯-೪ ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ಅದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ೧೯-೪ ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾದಾಗ ೨ ಪ್ರತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ವಂದು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ೧೯-೪ ಕಳವ ಶೇಷವನ್ನು ೩ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಭುಜಗಳೆಯಾ ೩೦ ವಿಭುಗಳಿಗೆ ಕಳಯಲು ನತಭುಗಳಿಗೆ ಯಾಗುವದು ಈನತಭುಗಳೆಯಿಂದ ಇಷ್ಟ ಭುಜಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಕೈತ್ತರಿತ್ಯಾ ಸಾಧಿಸಬಹುದು.

ಉದಾಹರಣ.

ಇಷ್ಟಭಾಯೆ ೧೦-೫೫-೫೬ ಇದರವರ್ಗ ೧೧೯-೩೧-೧೬ ಶಂಕುವರ್ಗ ೧೪೪ ಇವೆರಡನ್ನೂ ಸಂಯೋಗಮಾಡಲು ೨೬೩-೩೧-೧೬ ಇದರಮೂಲ ೧೬-೧೪ ಇದೆ ಇಷ್ಟಕರ್ಣವಾಯಿತು ಪೂರೈಕೈತ್ತಭಾಜ್ಯರಾಶಿ ೧೧೭-೪೬-೪೯ ಇದನ್ನು ಇಷ್ಟಕರ್ಣದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿಲಬ್ಧ ೭-೧೪ ಇಷ್ಟಹಾರಕವಾಯಿತು ಇದನ್ನು ಅಕ್ಷಕರ್ಣದಿಂದ ಗುಣಿಸಲು ೯೦-೩೯-೨೯ ಇದನ್ನು ಮಧ್ಯಹಾರಕದಿಂದ ೧೨೩ ಕಳವ ಶೇಷ ೩೨-೨೦ ಇದು ದ್ವಿಗುಣಮಾಡಲು ೬೪-೪೦ ಇದರಮೂಲ ೮-೨ ಇದರಲ್ಲಿ ೩೦ ವಿಭುಗಳಿಗೆ ಕಳಯಲು ಪೂರ್ವನತ ೭-೩೨ ಇದನ್ನು ಮಧ್ಯಾಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣ ೧೫-೪೭ ರಲ್ಲಿ ಕಳಯಲು ಇಷ್ಟಭುಗಳಿಗೆ ೮-೧೫.

ಅನ್ಯಉದಾಹರಣ.

ಇಷ್ಟಭಾಯೆ ೧೦೧-೪೩ ವರ್ಗ ೧೦೩೪೮-೩೫ ಶಂಕುವರ್ಗ ೧೪೪ ಈ ಯೆರಡರ ಯೋಗ ೧೦೪೯-೩೫ ಮೂಲ ೧೦೨-೨೫ ಇದೆ ಇಷ್ಟಕರ್ಣವು ಪೂರೈಕೈತ್ತಭಾಜ್ಯ ೧೧೭-೪೬-೪೯ ಇಷ್ಟಕರ್ಣದಿಂದ ಭಾಗಿಸಲು ಇಷ್ಟಹಾರಕ ೧೯ ಇದಂ ಅಕ್ಷಕರ್ಣದಿಂದ ಗುಣಿಸಲು ೧೩-೫೪-೧೯ ಇದನ್ನು ಮಧ್ಯಹಾರಕ ೧೨೩ ರಲ್ಲಿ ಶೋಧಿತ ಶೇಷ ೧೯-೫-೪೨ ದ್ವಿಗುಣಿತ ೨೧೮-೧೧-೨೪ ಇದನ್ನು ಯೆರಡು ಪ್ರತಿಯನ್ನಿರಿಸಿ ೨೧೮-೧೧-೨೪ ವಂದು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ೧೯-೪ ಶೋಧಿತ ಶೇಷ ೨೪-೧೧-೨೪ ಇದನ್ನು ೩ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಲಬ್ಧ ೮-೩-೨೯ ಇದನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಲು ೨೨೬-೧೪-೫೨ ಇದರಮೂಲ ೧೫-೨ ಇದರಲ್ಲಿ ೧೦-೩೦ ಭುಗಳಿಗೆ ಕಳಯಲು ೧೪-೩೨ ಈಪೂರ್ವನತವನ್ನು ಮಧ್ಯಾಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣ ೧೫-೪೭ ರಲ್ಲಿ ಕಳಯಲು ಇಷ್ಟಕಾಲ ೧-೧೪.

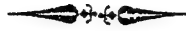
ಇಂತು ಖಚರದರ್ಪಣದ ಭಾವಬೋಧಿನೀ ಯೆಂಬ ಕನ್ನಡ ಟೀಕಿನೋಳ್

ಉಪಕರಣಾಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಶ್ರೀ

ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣಾಧಿಕಾರ ಪ್ರಾರಂಭಃ.

ಅನ || ಅದ್ವೈತಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ
ಐಕ್ಯವಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮು|| ದೃಷ್ಟಿಭ್ರಮಾದ್ಯಥಾರ್ಥೈರ್ದೋರುಪರಾಗಸ್ತಥಾಜಗತ್ |

ಆತ್ಮನ್ಯಾರೋಪ್ಯತತಸ್ತಶುದ್ಧಸ್ಯ ಕ್ವೇತರಾನ್ವಯಃ || ೧ ||

ಟೀ|| ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರಿಗೆ ರಾಹುಗ್ರಸ್ತವು ಗ್ರಹಣವೆಂಬುವದು ದೃಷ್ಟಿಭ್ರಮೆಯು. ಚಂದ್ರಪಾತಕ್ಕೆ ರಾಹುಯೆಂಬದಾಗಿ ಸಂಕೇತ ವಿಸುವದರಿಂದ ರಾಹುಗ್ರಸ್ತವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ರಾಹುಗ್ರಸ್ತವೆ ಉಪರಾಗವೆಂಬದಾಗಿ ಭ್ರಮೆ ಯುಂಟಾಗುವದು, ಆದರೆ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಗೋಳವು ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾಗಿ ಸೂರ್ಯಕಿರಣದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಲಿರುವ ಚಂದ್ರಗೋಳಕ್ಕೆ ಭೂಮ್ಯಭಿಮುಖವಾಗುವದರಿಂದ ಭೂಭಾಯೆಯೇ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಮರೆಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯು ಸೂರ್ಯಗೋಳಕ್ಕೆ ಭೂಗೋಳಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾಗಿ “ಮೇಘಾವರಣವಾದರೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ” ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಮರೆಮಾಡುತ್ತದೆ (ಸೂರ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ) (ಭಾದಕೋ ಭಾಸ್ಕರಸ್ಯೆಂದು ರಘುಭಾಯಾಭಾದಕೋವಿಧುಃ) ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ “ರಾಹುಗ್ರಸ್ತದಿನಾಕರೆಂದು ಸಪೃಶೋಮಾಯಾಸಮಾಭೇದಿತಃ” ಎದ್ದರಿಂದ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಾರ್ವಕಾಲವು ಸ್ವಪ್ರಕಾಸತ್ವವು ಹ್ಯಾಗೆ ನಿರ್ವಾಹಿಸಲ್ಪಡುವದೋ ಹಾಗೆ ಪರಮೇಶತ್ವವು ಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಸಕಲ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಅತೀತವಾಗಿ ಯಾವದಕ್ಕೂ ಸಮ್ಮಂದಿ ನದೆ ಸ್ವಪ್ರಕಾಶದಿಂದಲೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದದ್ದು ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವ್ಯಾವದೋ ಅಂಥಾ ಸ್ವರೂಪವೇ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅನ|| ಗ್ರಹಣಾದಿಗಳಿಗೆ ದೃಷ್ಟೋಚರಾರ್ಥವಾಗಿ ದೃಷ್ಟಾಂತ್ಯಾರವು
ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತೆ.

ಮು|| ಕಲಿಗತವರ್ಷಾಃ ಪುಷ್ಕರಗಗನಶರೈರ್ಭಾಚಿತಾತ್ಪಲಂತುಕಲಾಃ |

ವಿಕಲಾಶ್ಚ ತಾನ್ಸೂರ್ಯಯೋಜ್ಯಾಸ್ಯರ್ದೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಗೋಚರಾಯೈವ || ೧ ||

ಖದ್ವಯರಂಧ್ರವಿಭಕ್ತಾತ್ಕಲಿವರ್ಷಾಃ ಪ್ರಾಪ್ತಭಾಗಲಿಪ್ತಾದ್ಯಾಃ |

ಚಂದ್ರೋಚ್ಚಸ್ಥನಿವೋಜ್ಯಾಽದೃತ್ಯಕ್ರಮಾವೇಶಿತನದ್ರಿವನಿವಾ || ೨ ||

ರಾಹೋಕಲ್ಯಾಣ್ಯಬ್ಧಾಽಖಿತರೈದ್ವಂಶೈಃಭಾಜಿತನಫಲಂ |

ವಿಕಲಾತ್ಮಕಂವಿಮೋಹ್ಯಂಽನುಕರಶರಸಾಧನಸ್ಯಹಿತಮಖಿಲೈಃ || ೪||

ಟೀ|| ಗತಕಲ್ಯಾಣ್ಯವನ್ನು ಇಂ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಲು ಬಂದ ಲಬ್ಧಿ ಕಲಿ ಶೇಷ ವನ್ನು ಒಂದಿಂವ ಗುಣಿತಿ ಇಂದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದಲಬ್ಧವೆ ಈಕಲಿ ವಿಕಲೆಯನ್ನು ಸೂ ರ್ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡುವದು, ಗತಕಲ್ಯಾಣ್ಯವನ್ನು ಒಂದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿಬಂದ ಭಾಗಾದಿ ಫಲವನ್ನು ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವದು, ಗತಕಲ್ಯಾಣ್ಯವನ್ನು ೨೦೬೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ವಿಕಲೆಯನ್ನು ರಾಹು ನಾಮಕವಾದಂಥಾ ಚಂದ್ರಪಾತದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವದು, ದೃಕ್ಸಿದ್ಧ ಗ್ರಹದಿಂದ ಸಾಧಿತ ತಿಥ್ಯಾದಿಗಳು ಶ್ರಾದ್ಧದಿಕರಾನರ್ಹವಾದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ, “ಶಾಕಲ್ಯ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ನಾರದರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ” (ಗ್ರಹಣಿಗ್ರಹಯೋಗೇಚಕಾಲ ಭಾಲ್ಗುಸಾಧನ ಶೃಂಗೋನ್ನತ್ಯುದಯಾಸ್ತೌಷು ಗ್ರಹೇರ್ಬಿಜು ವಿಧೀಯತೆ || ತಿ ಥ್ಯಾದಿಸಾದನೇಕ್ಯಾಪಿ ಸಾರೆ ಒದ್ದೊರಿಸ್ವೀಜಯಾಗಿತಾ || ಅನ್ಯಥಾ ಸಾಯನಾರ್ಕ ಸ್ಯ ರಾಶಿಸಂಕ್ರಮಸುಭವ || ಶುದ್ಧ ಸಂಕ್ರಮಣಶ್ರಾದ್ಧಂ ಪ್ರಸಜ್ಯತ ನಯುದ್ಯುತ || ಮಾಂದೈಕಕರ್ಮಣಾರ್ಹಂ ದೂ ತಿಥ್ಯಾದೌ ವಿದ್ಧಿ ನಾರದ || ಈದೃಗ್ವಿನಾದ ವಿಷಯ ವನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಸಭಾಜನ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಮಾಹದಲ್ಲಿ ಕರುಂಗುಳಂ ಕೃಷ್ಣ ದೈವಜ್ಞರಿಂದ ಖಂಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಇರುವ ಪ್ರಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥವಿಸ್ತಾರ ಭೀತಿಯಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲವು.

ಅನ || ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರವರು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ದೃಗ್ಗೋಚರಾರ್ಧವಾಗಿ

ಪಂಚಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಮಾ|| ದೃಕ್ಸಿದ್ಧಮಧ್ಯಮರವೇಕೃತ್ವಾಸ್ಥಿಟಮತ್ರಚಂದ್ರಸ್ಯ |

ದೃತ್ಸಂಸ್ಕಾರೈಃಕಾರ್ಯಂಸ್ವಪ್ನತ್ವಂಪಂಚಭಿಸ್ತುತಾನ್ವಜೈಃ || ೫||

ಟೀ|| ರವಿಗೆ ಬೀಜಸಂಸ್ಕಾರವು ಮೂರುವಿದ ಮಾಂದಸಂಸ್ಕಾರವು ಈ ಯರಡು ಫಲಸಂಸ್ಕಾರವು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಮಧ್ಯ ರವಿಗೇ ಬೀಜಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ನಂತರ ಮೂರುಪ್ರಕಾರ ಮಾಂದಫಲ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತೆ ಚಂದ್ರನಿಗೆಮಾತ್ರ, ಯರಡುಪ್ರಕಾರ ವ: ದಫಲ ಸಂಸ್ಕಾರಾ ನಂತರ ಪಂಚಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು ಅದರಲ್ಲಿ ೧ ಮೂರನೇ ಸೂರ್ಯ ಭುಜಾ ಫಲ ಸಂಸ್ಕಾರವು ೨ ಪಾತೋನಚಂದ್ರ ಸಂಸ್ಕಾರವು ೩ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ ಸಾರ್ಕ ವ್ಯರೆಂದು ಕೇಂದ್ರ ಸಂಸ್ಕಾರವು ೪ ವ್ಯರೈಂದು ಫಲಸಂಸ್ಕಾರವು ೫ ಪ್ರಾಣಕ ಲಾಂತರ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಎಂಬ ಪಂಚಸಂಸ್ಕಾರವು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತೆ.

ಅನ|| ೧ನೆ ಸಂಸ್ಕಾರವಾದ ತೃತೀಯರವಿಬಾಹುಫಲ ಸಂಸ್ಕಾರವು.

ಮು|| ದೃಕ್ಸಿದ್ಧಭಾನುಬಾಹೋಫಲವಿಕಲಾಂಖಾಕ್ಷಿಬಾಣಭಕ್ತಫಲಂ |

ಲಿಪ್ತಾದ್ಯಂಪೂರ್ವಕೃತಾದ್ಯತ್ಯಯತುಕಾರ್ಯಮತ್ರಪ್ರಪ್ನವತೋ|| ೬||

ಟೀ|| ದೃಕ್ಸಿದ್ಧ ಸ್ಫುಟರವಿ ಭುಜಾಫಲವನ್ನು ವಿಲಿಪ್ತಮಾಡಿ ೫೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದಲಿಪ್ತಾದಿ ಫಲವನ್ನು ಪೂರೋಕ್ತ ಸ್ಫುಟಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಧನಭುಜಾಫಲವಾದರೆ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವದು, ರುಣಭುಜಾಫಲವಾದರೆ ಕೂಡುವದು.

ಅನ || ೨ನೆ ಪಾತೋನಚಂದ್ರಸಂಸ್ಕಾರವು.

ಮು|| ಪಾತೋನಚಂದ್ರಬಾಹುಜ್ಯಾಕೋಟಜ್ಯಾಪರಸ್ಪರಣಹತಾ |

ಪಂಚಹೃತಾತ್ಫಲವ್ಯುಣಧನಮೋಜೆಯುಗ್ಮೆಪದ್ವಿತ್ಕಂದ್ರೆ|| ೭||

ಟೀ || ಚಂದ್ರಸ್ಫುಟದಲ್ಲಿ ರಾಹುವನ್ನು ಕಳೆದು ಭುಜಕೋಟಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಭುಜಕೋಟಜ್ಯಗಳನ್ನು ಅಸ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದರಿಂದ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಗುಣಿಸಿ ೫ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಲಿಪ್ತಾದಿಫಲವನ್ನು ಓಪದಕೇಂದ್ರವಾದರೆ ರುಣವು ಯುಗ್ಮಪದಕೇಂದ್ರವಾದರೆ ಧನವು ಪ್ರಥಮ ಸಂಸ್ಕಾರಮಾಡಿದ ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಮಾಡಲು ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಸ್ಕಾರವಾಗುವದು.

ಅನ|| ೩ನೆ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ ಸಾರ್ಥವ್ಯರ್ಕ್ಕೆಂದುಕೇಂದ್ರಸಂಸ್ಕಾರವು.

ಮು|| ಚಂದ್ರೋಚ್ಚಾಭೋಗದಿಹರವಿಕೋಟಜ್ಯಾವರ್ಕ್ಕನಿಧುಭುಜಗುಣೇನ |

ನಿಹತಾಕಲಿಕೃತಾನಾತಿಧಿಹತಶಮಿಂದಹಾರಹೃಲ್ಲಬ್ಧಂ|| ೮||

ಭಾಗಾದಿಕಮಿಂದೂಚ್ಛೋನರವೌಮಕರಾದಿರಾಶಿಷಟ್ಕನೈ |

ವ್ಯರ್ಕ್ಕೆಂದೂರೂಪಾದಿಕತೋಯದಿಧನವ್ಯುಣಮಾಜಾದಿಸಂಸ್ಥಶ್ಚೈತ್|| ೯||

ಕರ್ಕಾಸ್ಯದಿಸಾಧಕೋಟಜ್ಯವ್ಯರ್ಕ್ಕೆಂದೌಮಷಮುಖಸಂಸ್ಥೆ |

ಸ್ಯಾದ್ಧ ನಮತದ್ವ್ಯರ್ಕ್ಕೆಂದೌಜೂಕಾದಿನೈಗ್ರಹಿತುರುಣಂ|| ೧೦||

ಟೀ || ಚಂದ್ರೋಚ್ಚದಲ್ಲಿ ರವಿಯನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ಕೋಟಜ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ವ್ಯರ್ಕ್ಕೆಂದು ಸಂಪಾದಿತ ಭುಜಜ್ಯೆಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಲಿಪ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಚಂದ್ರಮಂದಹಾರಕವನ್ನು ೧೫ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಇದರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಭಾಗಾದಿ ಫಲವನ್ನು, ಚಂದ್ರೋಚ್ಚದಲ್ಲಿ ರವಿಯಂ ಶೋಧಿತ ಕೋಟಜ್ಯೆಯು ಮಕರಾದಿ ರಾಶಿ ಷಟ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದು, ವ್ಯರ್ಕ್ಕೆಂದು ತುಲಾವಿಷಟ್ಕವಾದರೆ ಧನವನ್ನು ಮೇಷಾದಿ ರಾಶಿ ಷಟ್ಕವಾದರೆ ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಮಾಡುವದು. ಪೂರೋಕ್ತ ಕೋಟಜ್ಯೆಯು ಕಟಕಾದಿರಾಶಿ ಷಟ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದು, ವ್ಯರ್ಕ್ಕೆಂದು ಮೇಷಾದಿಯಾ

ದರೆ ಧನವು ತುಲಾದಿಯಾದರೆ ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ರುಣವು ಮಾಡುವದು.

ಅನ|| ೪ನೆ ವ್ಯರ್ಥೆಂದು ಫಲಸಂಸ್ಕಾರವು.

ಮು|| ವ್ಯರ್ಥೆಂದೊರಾಪ್ಪದು ಜ್ಯೋತೀಟಜ್ಯೋನೈವ್ಯಗುಣಿತರಾಶಿಸ್ವಾತ್ |

ಲಿಪ್ತಾದ್ಯಂಫಲಮೊಜಿಸ್ವಂಯುಗೈತ್ವೈರ್ಥಮನ್ವಹಂಖೇಟ|| ೧೧||

ಟೀ|| ತೃತೀಯಫಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಸ್ಫುಟರವಿಯನ್ನು ಶೋಧಿತಿ ಭುಜಕೋಟಿಜ್ಯೆಯಂ ಸಂಧಿತಿ ಪರಸ್ಪರ ಗುಣಿತಿ ಭಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಲಿಪ್ತಾದಿಯನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿತಿ ವ್ಯರ್ಥೆಂದು ಓಜಪದವಾದರೆ ಕೂಡುವದು, ಯುಗ್ಮಪದವಾದರೆ ತೃತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವದು.

ಅನ || ೫ನೆ ಪ್ರಾಣಕಲಾಂತರ ಸಂಸ್ಕಾರವು.

ಮು|| ನಾಯನಸೂರ್ಯಭುಜಜ್ಯೋತೀಟಜ್ಯಸಂಹತಾಚಪುನರವಾ |

ಸತ್ಯಂಘ್ರವೇದ(೩||)ನಿಘ್ನಾಪ್ರಾಣಕಲಾಂತರಮಿತಿಹಸಾಪ್ರೋಕ್ತಾ||

ಪ್ರಾಣಕಲಾಂತರನಿಹತಾ ಗ್ರಹಗತಯಶ್ಚಕ್ರಲಿಪ್ತಿ ಕಾವಿಹೃತಾಃ |

ಲಿಪ್ತಾದಿಕಂಭವತ್ಫಲಮೊಜಿಸ್ವಂಯುಗೈದನಂಸೂರ್ಯ|| ೧೨||

ಸಂಸ್ಕಾರಪಂಚಕೈರೆಕ್ವೈರಿಂದುರ್ದೃಕ್ಸಮಾನವಿವಭವತ್ |

ಗತಿರಸ್ಯತುಪೂರ್ವಾಪರಖಗಯಿಸ್ಪಾನ್ವದಂತರಂಗತ್ವೈಶ್ಚ|| ೧೩||

ಟೀ || ದೃಕ್ಸ್ಫುಟಸಾಯನ ಭುಜಕೋಟಿಜ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಗುಣಿತಿ ಯೆಥಾಸ್ಥಾನ ಭಾಗಾದಿಗಳನ್ನಿರಿತಿ ೪|| ಅಂದರೆ ೪ ಭಾಗ ೪ಗೆ ಕಲೆಯುಂಟ ಯೆಥಾ ಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಗುಣಿತಿಹುದ್ದ ಪ್ರಾಣ ಕಲೆಯಾಗುವದು, ಇದರಿಂದ ಗ್ರಹಸ್ಫುಟ ಗತಿಯನ್ನು ಗುಣಿಸಿ ೬೦೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಲಿಪ್ತಾದಿಫಲವನ್ನು ಸಾಯನ ಸೂರ್ಯನು ಓಜಪದವನ್ನಾದರೆ ತುರ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ರುಣವು ಯುಗ್ಮಪದವನ್ನಾದರೆ ಧನವು ಮಾಡಬೇಕು ಹೀಗೆ ಪಂಚಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಚಂದ್ರನು ದೃಕ್ಸ್ಪಾನ್ವ ವಾಗುವನು. ಈಪ್ರಾಣಕಲಾಂತ ಸಂಸ್ಕಾರವು ರವ್ಯಾದಿ ಸಪ್ತ ಗ್ರಹಗಳಿಗು ತತ್ತದ್ಗತಿ ಸಾಧಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವು.

ಉ ದಾ ಹ ರ ಣ.

ಕಲಿಗತ ೪೯೭೫ ವರ್ತಮಾನಭಾವನಂವತ್ಸರ ಮೇಷಪುರ್ವೇಶವಾರಾಢಿ ವ ಪೂರ್ವಾಂತಧ್ರುವ ೪-೧೪-೪೭ ಚಂದ್ರರಾಶ್ಯಾದಿಧ್ರುವ ೧೧-೦-೩೩-೦ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ ೫-೧೦-೪೪-೩೭ ರಾಹು ೦-೧೪-೩೦-೬ ನೈಶಾಖ ಶುಕ್ಲ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಶುಕ್ರವಾರ ಸೌರವರ್ಷಾಂತಾಭ್ಯ ಹರ್ಮಣ ೧೪ ಈ ದ್ಯುಗಣ ಲಿರಾಂತ ೦-೦-೧೫-೬೫ ಅಹರ್ಮಣಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಲು ರವಿ ೦-೧೭-೪೫-೩೫ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಅಹರ್ಮಣವನ್ನು

ಎರಡುಪ್ರತಿಪದ್ಯವು ಸಂಮವ ತಿಯನ್ನು ೧೦ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿದ್ದು ೧೦೬ ಇದರ ೬೪ನೆ
ಅಂಶವನ್ನು ಕೂಡಲು ೧೦೬-೧೦-೨೫ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರತಿಯಾದ ಅಹರಣವನ್ನೂ
ಕೂಡಲು ೧೦೬-೧೦-೨೫ ಮಧ್ಯ ಚಂದ್ರವಾಯಿತು, ಅಹರಣವನ್ನು ೧೫ರಿಂದ
ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಕಲಾದಿಫಲ ೦-೨೨ನಿ ಚಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಕೋಠಿಸುವದು, ಅಹರಣವನ್ನು
೨ರಿಂದ ಗುಣಿಸಲು ೫೪ ಇದನ್ನು ೪೦೪ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ರಾಶ್ಯಾದಿ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ
೦-೧-೦-೪೪ ದ್ಯುಗಣವನ್ನು ೫೬೬ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ರಾಶ್ಯಾದಿ ರಾಹು ೦-೦-
೫೭-೧೪ ಈಗ್ರಹಗಳನ್ನು ವರ್ಷಾಂತಧ್ರುವಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕಲನ ಮಾಡುವದು ರವಿ
೦-೧೭-೪೪-೨೫ ಚಂದ್ರ ೬-೨೭-೨೬-೨೪ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ ೫-೦೦-೦೯-೫೫
ವರ್ಷಾಂತ ಧ್ರುವದಲ್ಲಿ ರಾಹುವನ್ನು ವ್ಯವಕಲನ ಮಾಡುವದು ರಾಹು ೦-೧೭-
೨೫-೧೦ ಸಂಕ್ರಮಣ ಘಳಿಗೆ ೧೪-೪೭ ಇದರಿಂದ ಗ್ರಹಗತಿಯನ್ನು ಗುಣಿಸಿ
೬೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಫಲವನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಅರ್ಧರಾತ್ರಿ ಸಮಯ ರವಿ ೦-
೧೭-೦೫-೫೪ ಚಂದ್ರ ೬-೦೭-೨೫-೫೪ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ ೫-೦೦-೪೭-೫ ಫಲ
ಸಂಯುಕ್ತ ರಾಹು ೦-೧೭-೨೬-೧ ಅರ್ಧಗತಿ ರಹಿತ ದೇಶಾಂತರಫಲ ಸಂಸ್ಕೃತ
ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲ ರವಿ ೦-೧೬-೫೬-೦ ಚಂದ್ರ ೬-೧೬-೫೪-೧೯ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ
೫-೦೦-೪೪-೨೦ ರಾಹು ೦-೧೭-೨೭-೨೬.

ದೃಕ್ಸಂಸ್ಕಾರವು.

೪೬೫ ಕಲ್ಯಾಣ ೫೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದಕಲಾದಿಫಲ ೯-೫೭ ಸಂಯು
ಕ್ತರವಿ ೦-೧೭-೫-೫೪ ಕಲ್ಯಾಣವು ೯೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಭಾಗಾದಿಫಲ ೫-
೨೧-೪೦ ಕಳದ ಚಂದ್ರ ಉಚ್ಚ ೫-೧೭-೧೦-೫೦ ಕಲ್ಯಾಣವು ೧೦೬೦೦ ರಿಂದ
ಭಾಗಿಸಿದ ಕಲಾದಿಫಲ ೦- ರಹಿತ ರಾಹು ೦-೧೭-೨೭-೨೬.

ಸ್ಥಳೀಕರಣೋಪಾಯವು.

ದೃಕ್ಸಿದ್ಧ ಮಧ್ಯರವಿ ೦-೧೭-೫-೫೪ ರವಿ ಮಂದೋಚ್ಚ ೧-೧೪-೦೪-
೨೭ ಕೇಂದ್ರ ೧-೧-೧೪-೨೪ ಇದೆ ಭೂಜವು ೨ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಕಳದ ಕೋಟಿ ೦-
೧೪-೪೧-೦೦ ಭೂಜಜ್ಯ ೭-೧೦-೧೦ ಕೋಟಿಜ್ಯ ೨-೫೪ ಕೋಟಿಜ್ಯಾರ್ಧ ಸಂ
ಸ್ಕೃತ ಮಂದಭೇದ ೦೦೫-೫ ರಿಂದ ಭೂಜಜ್ಯಯನ್ನು ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಭಾಗಾದಿ
ಫಲ ೧-೫೪-೪೨ ಸಂಕಲಿತ ಮಧ್ಯರವಿ ೦-೧೯-೦-೪೦ ಸ್ಥಳಗತಿ ೫೪-೭.

ಮಧ್ಯಚಂದ್ರ ೬-೧೬-೫೪-೧೯ ದೃಕ್ಸಿದ್ಧ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ ೫-೧೭-೧೦-
೫೦ ಸೂರ್ಯ ಭೂಜಾಫಲ ಲಿಪ್ತಾದಿ ೧೧೪-೪೨ ಚಂದ್ರ ಮಧ್ಯಗತಿಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ
೧೦೬೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ರವಿಭೂಜಾಫಲ ಲಬ್ಧ ಲಿಪ್ತಾದಿ ೪-೧೫ ಸಂಕಲಿತ
ಮಧ್ಯಚಂದ್ರ ೬-೧೬-೫೪-೨೪ ಕೇಂದ್ರ ೧೧-೦-೧೪-೧೬ ರೂಢಭೂಜ ೦-೧೯-

೪೫-೪೮ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ೯ ರಾಶಿ ಕಳಿದ ಕೋಟಿ ೨-೦-೦೪-೧೬ ಭುಜಜ್ಯಾ ೪-೨-೬ ಕೋಟಿಜ್ಯಾ ೭-೪ ಕೋಟಿಜ್ಯಾರ್ಧ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಂದಭೇದ ೧೦೦-೩೪ ರಿಂದ ಭುಜಜ್ಯೆಯನ್ನು ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಭಾಗಾದಿ ಮಂದಫಲ ೨-೨೪-೨೬ ಇದರನ್ನು ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಕಲನ ಮಾಡಿದ ಸ್ಫುಟಚಂದ್ರ ೬-೦೪-೩೪-೪.

೧ನೆ ಬಾಹುಫಲ ಸಂಸ್ಕಾರವು.

ಸೂರ್ಯ ಭುಜಾಫಲ ೧-೫೪-೪೩ ನಿಖಿಪ್ತೀಕರಿತಿ ೫೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಕಲಾ ದಿಫಲ ೧೩-೦೪ ಧನ ಭುಜಾಫಲವಾದ್ದರಿಂದ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಕಳೆಯಲು ರವಿ ೦-೧೪-೪೭-೨೪ ಚಂದ್ರ ೬-೦೪-೨೦-೫೪.

೨ನೆ ಪಾತೋನ ಚಂದ್ರ ಸಂಸ್ಕಾರವು.

ಚಂದ್ರ ೬-೦೪-೨೦-೫೪ ರಾಹು ೬-೧೩-೩೭-೩೭ರಾಹು ರಹಿತ ಚಂದ್ರ ಕೇಂದ್ರ ೬-೦-೪೨-೧೪ ಪಡ್ತಾಶಿ ರಹಿತ ಭುಜ ೦-೦-೪೨-೧೪ ಕೋಟಿ ೨-೮೯-೧೭-೪೨ ಭುಜಜ್ಯೆ ೦-೬ ಕೋಟಿಜ್ಯೆ ೪-೧೪ ಪರಸ್ಪರ ಗುಣಿತ ೦-೦-೪೪ ಇದರ ಪಂಚಮಾಂಶ ೦-೦-೯ ಓಜವದಕೇಂದ್ರ ವಾದ್ದರಿಂದ ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಕಳಿದ ಚಂದ್ರ ೬-೦೪-೨೦-೪೫.

೩ನೆ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚಸ್ಥಾರ್ಥವ್ಯರ್ಥೆಂದುಕೇಂದ್ರಸಂಸ್ಕಾರವು.

ಸ್ಫುಟರವಿ ೦-೧೪-೪೭-೨೪ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ ೫-೧೭-೧೨-೫೦ ಕೇಂದ್ರ ೪-೨೪-೨೫-೨೨ ಕೋಟಿ ೧-೨೪-೨೫-೨೨ ಚಂದ್ರ ೬-೦೪-೨೦-೪೫ ವ್ಯರ್ಥೆಂದು ೫-೨೫-೩೩-೧೭ ಭುಜ ೦-೪-೨೬-೧೧ ಜ್ಯಾ ೦-೩೪ ರವಿ ರಹಿತ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ ಕೋಟಿಜ್ಯೆ ೬-೫೯ ಇಂದ ವ್ಯರ್ಥೆಂದು ಭುಜಜ್ಯೆ ೦-೩೪ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಗುಣಿತ ೫-೩೩-೨೨ ಚಂದ್ರ ಮಂದಸ್ಫುಟಹಾರಕ ೧೦೦-೩೪ ಪಂಚದಶ ೧೫ ಗುಣಿತ ೧೫೦೪-೩೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಭಾಗಾದಿಫಲ ೦-೧೨-೩ ಇದನ್ನು ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಚಂದ್ರಸ್ಫುಟದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಚಂದ್ರ ೬-೦೪-೩೨-೪೪.

೪ನೆ ವ್ಯರ್ಥೆಂದುಫಲ ಸಂಸ್ಕಾರವು.

ಸ್ಫುಟರವಿ ೦-೧೪-೪೭-೨೪ ವ್ಯರ್ಥೆಂದು ೫-೨೫-೪೪-೦ ಭುಜ ೦-೪-೧೬-೦ ಕೋಟಿ ೨-೨೫-೪೪-೦ ಭುಜಜ್ಯೆ ೦-೩೪ ಕೋಟಿಜ್ಯೆ ೪-೬ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಗುಣಿತಲಿಪ್ತಾದಿ ೪-೫೧ ವ್ಯರ್ಥೆಂದು ಯುಗ್ಮಪದವಾದ್ದರಿಂದ ತೃತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಕಳಿದ ಚಂದ್ರ ೬-೦೪-೨೭-೫೭ ಗತಿ ಸಾಧನಾರ್ಥವಾಗಿ ಮರುದಿಸ್ಸ ಇದೆವ್ರಕಾರ ಸಾಧಿತ ಚಂದ್ರ ೬-೨೬-೨೬-೪೧ ಈ ಯರಡರಾ ಅಂತರವೇ ಗತಿ ೭೧೪-೪೪.

೪ನೆ ಪ್ರಾಣಿಕಲಾಂತರ ಸುಸ್ಕಾರವು.

ಸ್ಫುಟರವಿ ೦-೧೪-೪೭-೨೪ ಅಯನಾಂಶ ೨೫೦-೨೦-೦-೦ ಸಾಯನರವಿ ೧-೧೦-೭-೨೪ ಇದೆ ಭುಜಕೋಟಿ ೧-೧೪-೫೭-೨೨ ಭುಜಜ್ಯೋ ೫-೧೧ ಕೋಟಿ ಜ್ಯೋ ೬-೧೧ ಅನೋನ್ಯ ಗುಣಿತ ೨೦-೯ ಇದನ್ನು ೪-೪೫ ಭಾಗವಾದ ೨೪೫ ಲಿಪ್ತಿಯಿಂದ ಗುಣಿಸಲು ೧೫೦-೪೦ ಇದೆ ಪ್ರಾಣಿಕಲಿ ಇದರಿಂದ ಚಂದ್ರಸ್ಫುಟ ಗತಿಯನ್ನು ಗುಣಿತಿ ೨೦೬೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಲಿಪ್ತಾದಿ ೫-೫ ಇದನ್ನು ಸಾಯನರವಿ ಓಜವದಸ್ಥಾನಾದ್ದರಿಂದ ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಕಳದ ಚಂದ್ರ ೬-೧೪-೨೦-೫೦ ಗತಿ ೭-೧೪-೪೪ ಹೀಗೆ ರವಿಸ್ಫುಟ ಗತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಕಲಾಂತರದಿಂದ ಗುಣಿತಿ ಚಕ್ರಲಿಪ್ತಿಯಾದ ೨೦೬೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಲಿಪ್ತಾದಿ ಫಲ ರಹಿತ ಸ್ಫುಟರವಿ ೦-೧೪-೪೭-೨ ಗತಿ ೫೪-೭ ಇದೆ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ರವ್ಯಾದಿ ಸಪ್ತಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ತತ್ತ್ವದ್ವೈತಿಗಳಿಂದ ಸಾಧಿಸಬೇಕು.

ಅನ|| ದೃಕ್ಸಿದ್ಧಗ್ರಹಗಳಪ್ರಯೋಜನವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತೆ.

ಮು|| ಗ್ರಹಣಗ್ರಹೋದಯಾಸ್ತಶೃಂಗೋನ್ನತಿಖಚರಯೋಗಕಾಲಿಸು |

ದೃಕ್ಸಿದ್ಧೆಂದು ಸ್ವಾಧ್ಯಾಸ್ಯಾದೇವಂ ಸೇತರಕ್ರಿಯಾಸುಬುಧೈಃ ||

ಟೀ|| ಗ್ರಹಣರವ್ಯಾದಿ ಗ್ರಹಾಸ್ತೋದಯ ಚಂದ್ರ ಶೃಂಗೋನ್ನತಿ ಗ್ರಹಯುಧ್ವ ಸಮಾಗಮಾತಿಗಳನ್ನು ದೃಕ್ಸಿದ್ಧ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಸಾಧಿಸಬೇಕು, ತಿಥ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ದೃಕ್ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಕೂಡದು, ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕರುಂಗುಳಂ ಕೃಷ್ಣಾ ದೈವಜ್ಞರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ದೃಗ್ಗಣಿತ ಪಂಚಾಂಗ ಖಂಡನವೆಂಬ ಪುಸ್ತಕವು ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಂಟುಮಾಡಿಧಾರೆಯಾಗಿ ಅದರಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಅನ|| ಪರಾಂತಕಾಲ ಲಕ್ಷಣವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತೆ.

ಮು|| ಏಷ್ಯಗತಪರಸ್ವತಾಲಾಂತಾಗತರವಿಹಿಮಕರೌತುತುಲೌಹಿ |

ಸ್ಯಾತಾಂದರೈರಾಕಾಂತಭಾಗಾದೆನ್ಸಮೌಭವತಾಂಚ || ೧೬ ||

ಟೀ|| ವ್ಯರ್ಥೆಂದುವಿನಿಂದಾ ತಿಥಿ ಸಾಧನದಂತೆ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಘಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಆಪರಸ್ವಘಳಿಗೆಗಳಿಂದಾ ರವಿ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತತ್ತ್ವಾಲಕ್ಕೆ ಸಾಧಿಸಿದರೆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಪರಾಂತತ್ವದಲ್ಲಿ ರವಿಚಂದ್ರ ರಿಬ್ಬರು ರಾಶ್ಯಾದಿ ವಿಕಲಾಂತ ಸಾಮ್ಯವಾಗುವರು ಪೂರ್ಣಿಮಾಂತತ್ವದಲ್ಲಿ ೬ ರಾಶಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿ ಭಾಗಾದಿ ವಿಕಲಾಂತ ಸಾಮ್ಯವಾಗುವರು ಹೀಗೆ ಸಾಮ್ಯವಾಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಪುನಃ ವ್ಯರ್ಥೆಂದು ಸಾಧಿಸಿ ಬೃಹದ್ ಘಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಗತಗಮ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಿ ತತ್ತ್ವಾಲ ಗ್ರಹ ಸಾಧಿಸಿದ ಭಂಗಾರವು ಪ್ರುಟಪಾಕ ಶೋಧಿತವಾದರೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಕಲ್ಮಷವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಕಾಶ

ಸುವದೋ ಹಾಗೆಯೇ ವಿಕಲಾಂತ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸಾಮ್ಯವಾಗಿರುವದು. ಇಂಥಾ ಶುದ್ಧವರ್ತಮಾನಕಾಲವೇ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣ ಮಧ್ಯಕಾಲವು.

ಅನ|| ಗ್ರಹಣ ಸಂಭವಕ್ಷಣನೋಪಾಯವು.

ಮು|| ಪಾತೋನಚಂದ್ರಭಾಗೋರಂಶಾಸ್ತ್ವಿಂದ್ರಾಲ್ಪಭಾಗತೋಗ್ರಹಣಂ |

ಭವತೀಂದೊರಥಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣಂಗ್ರಹಭಾಗತೋಲ್ಪಕಾಂಶಶ್ಚೈತ್ || ೧೭||

ಟೀ|| ಚಂದ್ರಸ್ಥುಟದಲ್ಲಿ ರಾಹುವಂ ಕಳಿದ ಶೇಷಭಾಗವು ೧೦ ಕ್ಕಿಂತಲು ಅಧಿಕವಾಗದೆ ಇದ್ದಾಗ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣವು ೯ ಕ್ಕಿಂತಲು ನ್ಯೂನವಾಗಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣವು ಸಂಭವಿಸುವವು ಈಭಾಗಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕವಾದರೆ ಸಂಭವಿಸಲಾರದೆಂದಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಅನ|| ವಿಕ್ಷೇಪಸಾಧನೋಪಾಯವು.

ಮು|| ಪಾತೋನಚಂದ್ರಕೇಂದ್ರೋದಿತದೊರಬ್ಜ್ಯತರ್ದವಹ್ನಿನಿಹತಾಚೈತ್ |

ಕೇಂದ್ರಪದಾಶಾನಶತ ಸ್ಯಾದ್ವಿಕ್ಷೇಪ ಕಲಾತ್ಮಕಶನಿನ|| ೧೮||

ಟೀ|| ಪಾತೋನ ಚಂದ್ರ ಭುಜಜ್ಯೆಯನ್ನು ೩೬ ಮುನ್ವತ್ತಾರಿಂದ ಗುಣಿಸಲು, ಕಲಾತ್ಮಕವಿಕ್ಷೇಪವಾಗುವದು, ಕೇಂದ್ರ ಮೇವಾದಿಯಾದರೆ ಉತ್ತರವಿಕ್ಷೇಪ ತುಲಾದಿಯಾದರೆ ದಕ್ಷಿಣವಿಕ್ಷೇಪವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಅನ|| ರವಿಚಂದ್ರ ರಾಹುಬಿಂಬಸಾಧನೋಪಾಯವು.

ಮು|| ಪಟ್ಟಿತಹತಮಂದಗತಿರೈವನಿದಿರೈವ್ಯನುರೂಪಹೃತಲಬ್ಧಂ |

ರವಿಬಿಂಬಮಥನಿಧೊಸ್ಯಾತ್ಪಾಂಗಹತಾಡ್ಯ ಸ್ವಪ್ರಶಕ್ರಭಕ್ತಾಚ್ಚೈ || ೧೯||

ಖಖರಶಹತವಿಧುಗತಿರಗನಿಗಮಾಗಮವದಸಂಹೃತಾದ್ಭೂಮಿಃ |

ಬಿಂಬಸ್ಯಾಧಪಿಸೂರ್ಯಸ್ಥುಟಗತಿಸಂಸ್ಕಾರಮಿಹವಿಧೇಯಂ || ೨೦||

ಲಿಪ್ತಾನಿಲಿಪ್ತಿ ಕಾಭಿರ್ಮನುಸುರಮಿತಿಭಿರ್ಮಿಶುದ್ಧ ಮಿಹಿರಗತಿಃ |

ಪಟ್ಟಿತನಿಫ್ನಾನ್ವಾನ್ವುಬರಶಿವಭಕ್ತಾಲ್ಪಬ್ಧಮಾನತಶ್ಚುಧ್ಧಂ || ೨೧||

ಟೀ || ವಿಸ್ಪುಟ ಗತಿಯನ್ನು ೬೦೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ೧೦೯೪ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ

ಬಂದ ಲಬ್ಧವೆ ರವಿಬಿಂಬವು, ಚಂದ್ರಸ್ಪುಟ ಗತಿಯನ್ನು ೬೦೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ೧೪೮೨ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದಲಬ್ಧವೇ ಚಂದ್ರಬಿಂಬವ್ಯಾಸಕಲಾದಿಯು, ಪುನಃ ಚಂದ್ರಸ್ಪುಟ ಗತಿಯನ್ನು ೬೦೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ೪೪೪೭ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಕಲಾದಿ ಲಬ್ಧವೇ ರಾಹು ಬಿಂಬವು, ಆದರೆ ಈರಾಹುಬಿಂಬವು ಶುದ್ಧವಾಗ ಬೇಕಾದರೆ ಸ್ಪುಟ ಸೂರ್ಯ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ೧೪-೩೩ ಕಳಿದು ನಿಂತ ಶೇಷವನ್ನು ೬೦೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ೧೧೦೯ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಕಲಾದಿ ಫಲವನ್ನು ರಾಹು ಬಿಂಬದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಲು ಸ್ಪುಟ ರಾಹು ಬಿಂಬವಾಗುವದು, (ತನೋಬಿಂಬಕ್ಕೆ) ರಾಹು ಬಿಂಬವೆಂತ ರೂಢಿಯಾಗಿರುವದು.

ಅನ|| ಛಾಧ್ಯಭಾದಕ ಪರಿಚ್ಛೇದೋಪಾಯವು.

ಮು|| ಛಾದಯತಿಸೂರ್ಯಮಿಂದುರ್ದ್ವಿಭಾಭ್ಯದಯತಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಚಂದ್ರಂಹಿ |

ಬಿಂಬೋಭಯಯೋಗದಳಾದ್ಧೀನೋವಿಕ್ಷೇಪಕೋಗ್ರಾಸಃ || ೨೦ ||

ಟೀ|| ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನೇಭಾದಕನು ಸೂರ್ಯನೇ ಛಾಧ್ಯನು, ಚಂದ್ರ ಗ್ರಹಣಕ್ಕೆ ಭೂಭಾಯಿ ಯಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾದಂಥಾ ರಾಹುವೇಭಾದಕನು, ಚಂದ್ರನೇ ಗ್ರಾಹ್ಯನು, ಭೂಭಾಯಿಗೆ, ಚಂದ್ರಪಾತವೆಂತಲು, ರಾಹುವೆಂತಲು ಪ್ರಸಿದ್ಧವು, ಗ್ರಾಹ್ಯಗ್ರಾಹಕ ಬಿಂಬಗ ಳೆರಡನ್ನೂ ಕೂಡಿ ಅಧಿಸಲು ಮಾನಯೋ ಗಾರ್ಧ ವಾಗುವದು ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಕ್ಷೇಪವು ಕಳಯಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಗ್ರಹಣಸ್ವರೂ ಉಂಟೆಂತಲು ಕಳಯುವದಕ್ಕಾಗದೆ ಅಧಿಕವಾದರೆ ಗ್ರಹಣಸ್ವರೂ ವಾಗುವದಿಲ್ಲವೆಂಬದಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕು ಮುಂಚೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಭಾಗಾದಿಗಳು ಸ್ಫೂಲರೂಪವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು.

ಅನ|| ಗ್ರಹಣಗ್ರಾಹ್ಯೋಪಾಯವು.

ಮು|| ವಿಕ್ಷೇಪೋದ್ಯಧಿಕೋಬಿಂಬೈಕ್ಯಾರ್ಧಾನ್ನಸಂಭವದ್ಗ್ರಹಣಂ |

ಗ್ರಾಸಕಲಾಗ್ರಾಹ್ಯತನೋರಧಿತಾಶ್ಚೈದ್ಧಿ ಬಿತ್ತೋಧಿಕಶ್ಚ || ೨೧ ||

ಟೀ|| ಗ್ರಾಹ್ಯಗ್ರಾಹಕ ಬಿಂಬಯೋಗಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ನಿಂತ ಶೇಷವೆ ಗ್ರಾಸಲಿಪ್ತದಿಯು, ಬಿಂಬಯೋಗಾರ್ಧಕ್ಕಿಂತಲು ವಿಕ್ಷೇಪವು ಅಧಿಕವಾದರೆ ಗ್ರಹಣವು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಿದರ್ಶನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವದು.

ಅನ|| ಮಧ್ಯಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಧ ಸಾಧನೋಪಾಯವು.

ಮು|| ಬಿಂಬಾರ್ಧಯೋಗವರ್ಗವಿಕ್ಷೇಪವರ್ಗಿತವಿಶೋಧ್ಯಮಿತುಃ |

ಮಾಲಾಂವುಷ್ಪಿ ಹತಂವ್ಯರ್ಕ್ಕಂಧೋರಗ್ಗತಿತ್ವಲಂಸ್ಥಿತಿವಿಶೋಧ್ಯತಃ || ೨೨ ||

ಟೀ || ಬಿಂಬಯೋಗಾರ್ಧ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿಕ್ಷೇಪವರ್ಗವನ್ನು ಕಳೆದ ನಿಂತಶೇಷಕ್ಕೆ ಮಾಲವನ್ನುಮಾಡಿ ಆಮಾಲ ಲಬ್ಧವನ್ನು ೬೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ವ್ಯರ್ಕ್ಕವು ಗತಿಯಾದ ಭಾಗಶಿ ಬದ ಫುಳಗೆ ವಿಫುಳಗೆಗಳೇ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಧ ಫುಳಗೆಗಳು ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಧವೆಂದರೆ, ಗ್ರಹಣವು ಸ್ವರೂಪಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವಾಗುವದು ಇರುವ ಆಧ್ಯಂತ ಫುಳಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧವೆಂಬಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಅನ|| ಸಂಪೂರ್ಣ ಗ್ರಾಸಬದದಲ್ಲಿ ವಿಮುರ್ದಾರ್ಧ ಸಾಧನೋಪಾಯವು.

ಮು|| ಬಿಂಬಾಂತರಾರ್ಧವರ್ಗವಿಕ್ಷೇಪವರ್ಗಿತವಿಶೋಧ್ಯತಃ |

ಮಾಲಾಂವುಷ್ಪಿ ವಿನಿಫುಂವ್ಯರ್ಕ್ಕಂಧೋರಗ್ಗತಿಭಾಜಿತಂವುರ್ದ || ೨೩ ||

ಟೀ|| ಗ್ರಾಹ್ಯಗ್ರಾಹಕ ಬಿಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾಗಿರುವದರಲ್ಲಿ ನ್ಯೂನವಾಗಿರುವದನ್ನು ಕಳೆದ ಶೇಷವನ್ನು ಅರ್ಧ ಮಾಡಲು ಬಿಂಬಾಂತರಾರ್ಧವಾಗುವದು ಈ

ಬಿಂಬಾಂತರಾರ್ಧ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿಕ್ಷೇಪವರ್ಗವು ಯಾವಾಗ ಕಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತೆಯೋ ಆಗ ಸಂಪೂರ್ಣಗ್ರಾಸವಾಗುವದು ಹಾಗೆ ಕಳದಶೇಷದ ಮೂಲವನ್ನು ಒಂದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ವ್ಯಕ್ತವೆಂದು ಗತಿಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಿಂಬ ಫುಳಿಗೆ ವಿಫುಳಿಗೆಗಳು ವಿಮರಾರ್ಧ ಧವು (ವಿಮರಾರ್ಧವೆಂದರೆ) ಗ್ರಾಹ್ಯಬಿಂಬ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತಲು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಪುನಃ ಬಿಂಬಪ್ರಮಾಣವಾತ್ರಾ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಧಿಕವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವ ವರ್ಯಂತರ ಇರುವ ಫುಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧವೆಂಬದಾತಿಯೆತಕ್ಕದ್ದು ಈ ವಿಮರಾರ್ಧವು ಸಂಪೂರ್ಣಗ್ರಾಸ ಬಾರ ಇದ್ದಾಗ ಬರುವದಿಲ್ಲ ಯೆಂಬುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಊಹಿಸಿ ತಿಳಿಯಲು ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಯೆ ಇದೆ.

ಅನ|| ಸ್ವರ್ಮ ಮೋಕ್ಷ ಮಧ್ಯಕಾಲಕ್ಷಣನೋಪಾಯವು.

ಮಾ|| ಸ್ವರ್ಮಸ್ಥಿತಿರಹಿತಸ್ವರ್ಮಾಂತಸ್ವರ್ಮಕಾಲಇತಿಜಾನೆ |

ವರ್ವಾಂತವವಮಧ್ಯಮೋಕ್ಷಸ್ಥಿತಿಸಂಯುತಸ್ತುಮುಕ್ತಿರಿತಿ|| ೧೬||

ಟೀ|| ಪೂರೋಕ್ತವಾದ ಸ್ಥಿತಿರಹಿತ ವರ್ವಾಂತಕಾಲವೇ ಗ್ರಹಣಮಧ್ಯಕಾಲವು. ಈಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥ ಫುಳಿಗೆಗಳು ಕಳದರೆ ನಿಂತ ಶೇಷವೇ ಗ್ರಹಣಸ್ವರ್ಮಕಾಲ ವಾಗುವದು, ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥ ಫುಳಿಗೆ ಕೂಡಲು ಗ್ರಹಣ ಮೋಕ್ಷಕಾಲ ವಾಗುವದು, ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥವನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಿಸಿದ್ದೆ ಗ್ರಹಣಾಧ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯಕಾಲವು. (ಆಧ್ಯಂತ) ಮದರೆ ಗ್ರಹಣ ಸ್ವರ್ಮ ಮೊದಲು ಗ್ರಹಣ ಮೋಕ್ಷದವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುವಂಥಾ ಫುಳಿಗೆಗಳೆಂದಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಅನ|| ನಿಮಾಲನೋನ್ಮಿಲನಕಾಲಕ್ಷಣನೋಪಾಯವು.

ಮಾ|| ಸ್ವರ್ಮವಿಮರೋನ್ಮಿಯಂನಿಮಾಲನಕಾಲಶ್ಚಮುಕ್ತಿಮರ್ದನ |

ಸಂತೋನ್ಮಿಲನಕಾಲಸ್ಯಾತ್ಮರ್ದಗ್ರಾಸತೋವಿಧೋಗ್ರಹಣೆ|| ೧೭||

ಟೀ|| ಗ್ರಹಣ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಮರಾರ್ಧವನ್ನು ಕಳದ ಶೇಷವೇ ನಿಮಾಲನ ಕಾಲವು ವರ್ವಾಂತ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಮರಾರ್ಧವನ್ನು ಕೂಡಲು ಉನ್ಮಿಲನ ಕಾಲವಾಗುವದು, ವಿಮರಾರ್ಧವನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಿಸಿದರೆ ಬಿಂಬಾದರ್ಯನ ಕಾಲ ವಾಗುವದು, ಬಿಂಬಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಿಂಬಕ್ಕಿಂತಲು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬಿಂಬ ಕಾಣದೆ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವದಕ್ಕೆ ಬಿಂಬಾದರ್ಯನವೆಂದಭಿಪ್ರಾಯವು. ಈನಿಮಾಲನೋನ್ಮಿಲನಕಾಲವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಗ್ರಹಣಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವವು.

ಅನ|| ಗ್ರಾಸಾಂಶ ಪರಿಮಾಣಕ್ಷಣನೋಪಾಯವು.

ಮಾ|| ಗ್ರಹಣೆಗ್ರಾಸಕಲಾದ್ಯಂಕಲಾಹತಂಭಾದ್ಯಬಿಂಬಲಿಪ್ತಾದ್ಯಂ |

ಗ್ರಹಣಕ್ಷೇತ್ರಕಲಾಸ್ಯುತ್ಪ್ರಾಶಿಕತಃಕಲಾವಾತ್ಯುತ್ಪ್ರಾ|| ೧೮||

ಟೀ || ಗ್ರಾಹ್ಯಬಿಂಬ ಲಿಪ್ತಾದಿಗಳಿಗೆ ಮೋಡನಾಂಶ ೧೬ ಭಾಗಗಳಾದರೆ
ಗ್ರಾಸಲಿಪ್ತಾದಿಗೆ ಎಷ್ಟಾಗುವದೆಂಬುವದನ್ನು ತ್ರೈಕಾಂಶದಿಂದ ಗ್ರಾಸಾಂಶವನ್ನು
ಕಾಣಬೇಕು.

ಅವ || ಸ್ವರ್ಮೋಕ್ಷಾದಿ ದಿಕ್ ಜ್ಞಾನೋಪಾಯವು.

ಮು || ದಕ್ಷಿಣವಿಕ್ಷೇಪಯದ್ಯುತ್ಪರಗೋಳಭವೆಳ್ಳವದಿಕ್ಸ್ವರ್ಮಃ |

ವಾಯುದಿಶಿಮುಕ್ತಿರಿಂದೊಪಿತಾಪಿತಮನೈರುತ್ಪದ್ವಿಃ || ೮೯ ||

ಉತ್ತರವಿಕ್ಷೇಪಯದಿದಕ್ಷಿಣಗೋಳಗ್ನಿಭಾಗತಸ್ವರ್ಮಃ |

ನೈರುತಿಮೋಕ್ಷಸ್ಯಾತ್ಪಿಹಿತಾಪಿತವಾಯುಶಂಭುಹರಿತೇಶ್ಚ || ೯೦ ||

ಟೀ || ದಕ್ಷಿಣ ವಿಕ್ಷೇಪವಾದರೆ ಉತ್ತರಗೋಳದಲ್ಲಿ ಈಶಾನ್ಯ ಸ್ವರ್ಮವಾಗುವದು, ವಾಯವ್ಯ ಮೋಕ್ಷವಾಗುವದು, ನೈರುತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಮಿಲನವು ಆಗ್ನೇಯದಲ್ಲಿ ಉನ್ನಿಲನವು ಆಗುವದು, ಉತ್ತರ ವಿಕ್ಷೇಪವಾದರೆ ಆಗ್ನೇಯ ಸ್ವರ್ಮವು ನೈರುತ್ಯ ಮೋಕ್ಷವು ವಾಯವ್ಯ ನಿಮಿಲನವು ಈಶಾನ್ಯೋನ್ನಿಲನವು.

ಅವ || ಬಿಂಬಾದರ್ಮನ ಪರಮಾವಧಿಜ್ಞಾನೋಪಾಯವು.

ಮು || ಬಿಂಬಾದರ್ಮನಮಂಜರಸಂಪನ್ನಾಸ್ತಂಭವೆದ್ವಿಮರ್ದಶ್ಚ |

ಪರಮಾದ್ಯಂತಸ್ಯತುನಸ್ಯಾನ್ಮಾಡೀಚತುಷ್ಪತ್ಯಯಾದಧಿಕಂ || ೯೧ ||

ಸೂರ್ಯಗ್ರಹವಿಮರ್ದೋನಭೃಶಂಸ್ಯಾದಸ್ತಿಚೇದ್ವಿಘಟಿಕಾನಾಂ |

ಪಂಚದಶಾನಾಂ ದ್ವಿಗುಣಾದಾದ್ಯಂತಾದರ್ಮದರ್ಮನಂನಭವೇತ್ || ೯೨ ||

ಟೀ || ಬಿಂಬವು ಕಾಣದೆ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಂಥಾ ನಿಮಿಲನೋನ್ನಿಲನಾ ದ್ಯಂತವಾದ ಬಿಂಬಾದರ್ಮನ ಪರಮಾವಧಿ ಘಳಿಗೆ ೪ ಕ್ಷಂತಲು ಅಧಿಕವಾಗುವದಿಲ್ಲ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗ್ರಾನದಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಾದರ್ಮನ ಪರಮಾವಧಿ ೦-೨೦- ಮು ವ್ಯತ್ಯು ವಿಘಳಿಗೆಗಳಿಗಿಂತಲು ಅಧಿಕವಾಗುವದಿಲ್ಲ.

ಅವ || ಗ್ರಹಣವರ್ಣ ಜ್ಞಾನೋಪಾಯವು.

ಮು || ಭಾನೋಪೂರ್ಣ ಗ್ರಾಸೇವಿರಳತಮಸ್ಸಂಪ್ರಕಾಶತೇ ಗತಿ |

ತಾರಾಪರಿಧೃಶ್ಯಂತಕೇಚಿತ್ಪಚರಾಶ್ಚ ದೃಷ್ಟಿವಿಷಯಾಸ್ಯು || ೯೩ ||

ಜನಿತಪಾದಗ್ರಾಸೇಬಿಂಬಚಂದ್ರಸ್ಯಧೂಮ್ರವರ್ಣಂಹಿ |

ಸ್ಯಾತ್ಕಲ್ಪವರ್ಣಮರ್ದಿಧೂಮಂತಾಮ್ರಂಚದೃಶ್ಯತೇಪೂರ್ಣ || ೯೪ ||

ಟೀ || ಸಂಪೂರ್ಣ ಗ್ರಾಸ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ವಿವರ್ಣವಾಗಿ ಅಲ್ಪವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶ ಉಂಟಾಗಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಗ್ರಹಗಳು ಪರಿಧೃಶ್ಯಮಾನಗಳಾಗುವವು, ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪಾದಗ್ರಾಸವಾದರೆ ಧೂಮ್ರವರ್ಣವು ಅರ್ಧಗ್ರಾಸವಾದರೆ ಕಪಿಲವರ್ಣವು ಪೂರ್ಣ ಗ್ರಾಸವಾದರೆ ಕೃಷ್ಣತಾಮ್ರವರ್ಣವು ಉಂಟಾಗುವದು.

ಅನ|| ಕ-ಕಣಗ್ರಹಣಾ ಜ್ಞಾನೋಪಾಯವು.

ಮು|| ಛಾಂದ್ಯಾರ್ಯ ಬಿಂಬತೋಲ್ಪಂಭಾದಕಶಬಿಂಬಮಬ್ಜವಿಕ್ಷೇಪಃ |

ಶೂನ್ಯಂಚೈಕ್ಯಂ ಕಣಮಿವಭಾಸೋರ್ದಿಂಬಸ್ಯದೃಶ್ಯತಪರಿತಃ || ೩೫||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮುಕ್ತರ ಭಾರತೀಂದ್ರ ವಿರಚಿತೆ ಖಚರದರ್ಪಣೆ

ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣಾಧ್ಯಾಯಃ ಪಂಚಮಿತಃ.

ಟೀ || ಛಾಂದ್ಯ ಬಿಂಬವಾದರವಿ ಬಿಂಬಕ್ಕೆಂತಲು ಛಾದಕ ಚಂದ್ರಬಿಂಬವು ನ್ಯೂನವಾಗಿ ವಿಕ್ಷೇಪ ಶೂನ್ಯವಾದರೆ ಸೂರ್ಯಬಿಂಬದಂತೂ ಕಂಕಣಾಕಾರವಾಗಿ ಕಾಣಲ್ಪಡುತ್ತೆ, ಈಕಂಕಣ ಗ್ರಹಣವು ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ್ಯು ರವಿಗೆ ಚಂದ್ರವಿಕ್ಷೇಪಾಧೀನದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಉ ದಾ ಹ ರ ಣ.

ವ್ಯರ್ಥೈದು ೫-೮೫-೩೫-೧೯ ಗ ೬೬೦-೩೩ ಗಮ್ಯಪರ್ಮ ೨೪-೧ ದಿನಾರ್ಧ ೧೫-೪೩ ಸೂರ್ಯೋದಯಾದಿ ಪರ್ಮ ೩೯-೪೯ ಇದರಲ್ಲಿ ಅಹಃಪ್ರಮಾಣ ಕಳದ ಅಸ್ತಾದಿಪರ್ಮ ೯-೧೪ ತತ್ಕಾಲರವಿ ೦-೧೯-೧೦-೨೦ ಚಂದ್ರ ೬-೧೯-೧೦-೨೦ ರಾಹು ೦-೧೩-೩೬-೧೦ ಇಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ರಾಹ್ಯಂತರ ಭಾಗವು ೧೨ ಕ್ಕಿಂತ ಕ್ಷು ಯಾದ್ದರಿಂದ ಗ್ರಹಣ ಸಂಭವಿಸುವದು ಪಾತೋನ ಚಂದ್ರ ೬-೫-೩೪-೧೦ ಭುಜಃ ೦-೫-೩೩-೫ ಜಾ ಭಾಗಾದಿ ೧-೪೩-೨೧ ಇದನ್ನು ೩೬ ರಿಂದ ಗುಣಿತಿ ೬೦ ರಿಂದ ಲಬ್ಧ ೨೯-೧೬ ಪಾತೋನ ಚಂದ್ರ ತುಲಾದಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಓಜಪದ ದಕ್ಷಿಣ ಶರವಾಯಿತು ಚಂದ್ರಸ್ಥುಟ ಗತಿ ೩೩೦-೦ ಇದನ್ನು ೬೦ ರಿಂದ ಗುಣಿತಿ ೧೪೯೨ ರಿಂದ ಭಾಗಿತಿ ಬಿಡ ಚಂದ್ರಬಿಂಬವ್ಯಾಸಕಲೆ ೨೯-೩೯ ಪುನಃ ಚಂದ್ರಗ ತಿಯನ್ನು ೬೦೦ ರಿಂದ ಗುಣಿತಿ ೪೪೪೩ ರಿಂದ ಭಾಗಿತಿ ಬಲತಮೋ ಬಿಂಬ ೯೯-೪೬ ಇಲ್ಲಿ ರವಿಗತಿ ೫೯-೩ ಇದರಲ್ಲಿ ೧೪-೩೩ ಕಳದ ಶೇಷ ೪೩-೩೪ ಇದನ್ನು ೬೦೦ ರಿಂದ ಗುಣಿತಿ ೧೦೯೯ ರಿಂದ ಭಾಗಿತಿ ಬಂದಕಲಾದಿ ೨೩-೩೫ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ತಮೋಬಿಂಬಕಲೆ ೯೯-೪೬ ರಲ್ಲಿ ಕಳಯಲು ೩೫-೧೧ ಸ್ಥುಟತಮೋ ಬಿಂಬವಾ ಯಿತು. ಈಬಿಂಬದ್ವಯ ಯೋಗಾರ್ಥ ೫೦-೧೩ ಇದರಲ್ಲಿ, ವಿಕ್ಷೇಪ ೨೯-೧೬ ಕಳದ ಶೇಷ ೨೪-೯ ಇದೆ ಗ್ರಾಸಲಿಪ್ತಿಃ ಬಿಂಬಯೋಗಾರ್ಥ ವರಗ ೨೩೪೩-೩೦ ವಿಕ್ಷೇಪವರಗ ೩೯೯-೦ ಈಯರಡು ವರಗಗಳ ಅಂತರ ೧೯೪೪-೩೦ ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ೪೪-೯ ಇದನ್ನು ೬೦ ರಿಂದ ಗುಣಿತಿ ವ್ಯರ್ಥೈದು ಗತಿಯಿಂದ ಭಾಗಿತಿಬಂದ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥ ಘಳಿಗೆ ೩-೫೫ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥ ಕಳದ ಪರ್ಮಾಂತವೆ ಗ್ರಹಣ ಸ್ವರ್ಮಕಾಲ ೪-೨೧ ಪರ್ಮಾಂತವೆ ಗ್ರಹಣ ಮಧ್ಯಕಾಲ ೯-೧೬ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥ ಕೂಡಿದ ಗ್ರಹಣ

ವೋಕ್ಷಕಾಲ ೧೦-೧೧ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥ ದ್ವಿಗುಣಿತದ ಗ್ರಹಣಾದ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯಕಾಲ ೭-೫೦ ಆಗ್ನೇಯ ದಿಶಿಸ್ವರ್ಮ ವಾಯವ್ಯ ವೋಕ್ಷ ಕೃಷ್ಣ ತಾಮ್ರವರ್ಣ, ||೩÷ ತ್ರಯೋ ದಶಾಂಶಾಧಿಕಗ್ರಾಸ.

ಅನ್ಯ ಉದಾಹರಣೆ.

ಸರ್ವಜಿನ್ನಾಮಸಂವತ್ಸರ ಮಾಘ ಶುಕ್ಲ ೧೫ ಶನಿವಾರ ಸೂರ್ಯೋದಯಾ ದಿವರ್ದ್ಯ ೫೫-೬ ಅಹಃ ೧೪-೧೧ ಅಸ್ತಾದಿವರ್ದ್ಯ ೧೬-೪೫ ತತ್ಕಾಲ ಸರ್ವಫಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ರವಿಃ ೯-೧೬-೧೩-೧೪ ಚಂದ್ರ ೩-೧೬-೧೩-೧೪ ರಾಹು ೩-೧೭-೩೯-೧೪ ಪುತೋನಚಂದ್ರ ೧೧-೧೪-೪೩-೫೧ ಭುಜಜ್ಯೋ ೦-೧೦ ೪೬ ಯುಗ್ಮ ಪದ ದಕ್ಷಿಣ ವಿಕ್ಷೇಪ ೬-೧೩ ಚಂದ್ರಬಿಂಬ ೩೦-೫೬ ತಮೋಬಿಂಬ ೪೪-೫೩ ಬಿಂಬಯೋಗಾರ್ಥ ೫೩-೫೪ ಗ್ರಾಸ ೫೧-೧೩ ಬಿಂಬಯೋಗಾರ್ಥ ವರ್ಗ ೩೩೫೧-೧೪-೩೬ ವಿಕ್ಷೇಪವರ್ಗ ೪೧-೩೬-೯ ಅಂತರ ೩೩೧೦-೪೪-೧೩ ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ೫೩-೩೧ ಇದನ್ನು ೬೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ವ್ಯರ್ಥೆಂದು ಗತಿ ೩೪೪-೩೬ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿಬಂದ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥ ೪-೩೪ ಚಂದ್ರ ತಮೋಬಿಂಬಾ-ತರಾರ್ಥ ೧೬-೫೪ ಇದರ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿಕ್ಷೇಪವರ್ಗ ಕಳದ ಶೇಷದ ಮೂಲ ೧೬-೩ ಇದನ್ನು ೬೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ವ್ಯರ್ಥೆಂದು ಗತಿ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ವಿಮುರ್ಧಾರ್ಥ ೧-೬ ಅಸ್ತಾದಿವರ್ದ್ಯ ೧೧-೩ ನಿಮಿಲನ ೧೪-೩೯ ಮಧ್ಯಕಾಲ ೧೬-೪೫ ಉನ್ಮೀಲನ ೧೪-೫೧ ಬಿಂಬಾಧರ್ಮನ ೪-೧೧ ವೋಕ್ಷ ೩೧-೧೩ ರಾತ್ರಿ ಪ್ರಮಾಣ ೩೧-೪೪ ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದುಪಾಯ ಬಿಂಬಯೋಗಾರ್ಥ ವಿಕ್ಷೇಪಯೋಗ ೬೪-೧೧ ಗ್ರಾಹದ ಗುಣಿತ ೩೧-೩೦-೪೪ ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ೫೫-೫೩ ಇದರ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥ ೪-೩೦ ಹೀಗೆ ಸುಲಭೋಪಾಯಗಳು ಇವೆ, ದಶಾಂಶಾಧಿಕ ಸಂಪೂರ್ಣಗ್ರಾಸ (೧||=) ಕೃಷ್ಣ ತಾಮ್ರವರ್ಣ ಈಶಾನ್ಯ ಸ್ವರ್ಮಪ್ರರುತ್ಯ ನಿಮಿಲನ, ಆಗ್ನೇಯೋ ನ್ಮೀಲನವಾಯವ್ಯವೋಕ್ಷಂ.

ಇಂತು ಖಚರದಪ್ರಣಕ್ಕೆ ಭಾವಬೋಧಿನಿ ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ಟೀಕಿನೋಳ್
ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣಾಧ್ಯಾಯಂ ಮುಗಿದುದು.

ಶ್ರೀ

ಖ ಚ ರ ದ ವ ಣಃ.

ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣಾಧ್ಯಾಯ ಪ್ರಾರಂಭಃ.

ಅವ || ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮು|| ಹೃದಾಕಾಶಮಧ್ಯೆ ಚಿದಾದಿತ್ಯ ಬಿಂಬಂ ಸದಾ ಭಾತಿಯದ್ಭಾ ಸತಂಸ್ವಪ್ನ
ಭಾಭಿಃ | ಸಮಸ್ತಸ್ಯ ಲೋಕಸ್ಯ ಸಾಕ್ಷಾದುಪಾಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ನಾನಾ
ನಿಯತ್ರಪ್ರಭಾಂತಿ || ೧ ||

ಹೀ || ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಆಕಾಶ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಕಾಶ
ಮಾನವಾದಂಥಾ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಸೂರ್ಯಬಿಂಬವು ಯಾವಾಗ್ಯೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಲಿರು
ವದೋ ಅದೇ ಸಕಲ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಾಶಕರವಾದದ್ದಾಗಿರುವದು. ಯೇ ಜ್ಞಾನ
ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿಗೆ ಯೆದುರಾಗಿ ಇತರವಾದಂಥಾ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾದಿಗಳ ತೇಜಸ್ಸು
ಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವದಿಲ್ಲ ಶ್ರೀ ಅಂಥಾ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಭಾವಿಸುವೆವು.

ಅವ || ನತಸಾಧನೋಪಾಯವು.

ಮು|| ಪರಾಂತಾರ್ಕವಿಶೋಧಿತಲಗ್ನಸ್ಥಿತರಾಶಿಭಾಗಲಿಪ್ತಾ ದ್ಯಾಃ |

ಪಂಚಹತಾಃ ಮಾನದೃತಾಃ ದ್ವಿಘ್ನಾಂಶಾದ್ಯಾಯಥಾಮಾನಂ || ೧ ||

ಲಂಬನದಿನಗತಘಟಿಕಾಬಾಣವಿಧೌ ಶೋಧಿತಾಶ್ಚ ಪೂರ್ವನತಂ |

ಬಾಣವಿಧುರವಶೋಧ್ಯಾಯದಿಲಂಬನದಿನಗತನತಂ ಪಶ್ಚಾತ್ || ೨ ||

ಹೀ || ಪರಾಂತಕಾಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ದೃಕ್ಸಿದ್ಧಸ್ಥುಟ ಪರಾಂತರವಿಯನ್ನು ಕಳೆದು
ನಿಂತರಾಶ್ಯಾದಿಯನ್ನು ೫ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಸ್ವರ್ದ್ಧಿಸಿ ಭಾಗಾದಿಯನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಿಸಿ
ಯಥಾವಿಧಿ ಸವರ್ದ್ಧಿಸಲು ರಾಶ್ಯಾದಿಯೆ ಲಂಬನ ದ್ಯುಗತ ವಾಗುವದು. ಈಲಂಬನ
ದ್ಯುಗತ ಘಟಿಕೆಯನ್ನು ೧೫ ಘಳಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟರೆ ನಿಂತ ಶೇಷವೇ
ಪೂರ್ವನತ ಘಳಿಗೆ ಯಾಗುವದು ೧೫ ಘಳಿಗೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ೧೫ ಘಳಿಗೆ
ಯಷ್ಟೆ ಕಳೆದು ನಿಂತ ಶೇಷವೇ ಪಶ್ಚಿಮನತ ಘಳಿಗೆ ಯಾಗುವದು (ಉಪಕರ
ಣಾಧ್ಯಾಯ ಶ್ಲೋಕ ೧೩.)

ಅವ || ಗ್ರಹಣ ಮಧ್ಯಕಾಲ ಲಂಬನವು.

ಮು|| ನತಘಟಿಕೊನಿತಮಿಶತಿನಿಹತಂನತಮೇತದೇವವಪಿ ಪ್ಪುಷ್ಣು ||

ಸೌವ್ಯಸ್ವದೇಶವಿಷುವತ್ಕರ್ಣದ್ವಿಗುಣೇನವಪಿ ಪ್ಪಿನಿತತನ|| ೪||

ಭಾಜಿತಲಬ್ಧಿಂಲಂಬನಮಿಹಮಧ್ಯಗ್ರಹಣಕಾಲಜಂಶುದ್ಧಂ ||

ಸೌತ್ವಾಗ್ರಗ್ರಹಣಾತ್ಪರ್ದಣಶೋಧ್ಯಂಪಶ್ಚಾತ್ಕ ಪಾಲತೋಯೇಜ್ಯಂ|| ೫||

ಏತಲ್ಲಂಬನಸಂಸ್ಕೃತದರ್ಮಾಂತೋಗ್ರಹಣಮಧ್ಯಕಾಲಸ್ಯಾತ್ ||

ರವಿಚಂದ್ರರಾಹುಗತಯೋರ್ಲಂಬನಸಹತಾಋತರ್ಮ ಸಂಭಕ್ತಾ|| ೬||

ಫಲಂಕಲಾದಿಭವತೋರ್ವಾಹ್ನಿ ರಹಿತಮಿತರಥಾಪರಾಹ್ನಿ ||

ರವಿಶಶಿನೋರ್ಗ್ಗ ಪ್ಪಾದಿಷುಕೂರ್ವಾದ್ರಾಹ್ನೀಸ್ತುವ್ರಿಪರೀತ್ಯನ|| ೭||

ಟೀ||ನತಘಳಿಗೆ ವಿಘಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಎಂ-ರಲ್ಲಿ ಕಳದುಕೇವದಿಂದ ನತಘಳಿ
ಗೆಗಳನ್ನು ಗುಣಿಸಿ ಸ್ವದೇಶ ವಿಷುವತ್ಕರ್ಣವನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಿಸಿ ಭಾಗಿಸಿಬಂದ ಫಲವೆ
ಗ್ರಹಣ ಮಧ್ಯಕಾಲ ಲಂಬನ ವಾಗುವದು ಪೂರ್ವನತವಾದರೆ ಈಲಂಬನವನ್ನು
ಪರ್ದಾಂತ ಘಳಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವದು ಪಶ್ಚಾತ್ತನತವಾದರೆ ಪರ್ದಾಂತದಲ್ಲಿ ಕೂಡು
ವದು ಶುದ್ಧ ಸ್ಫುಟ ಪರ್ದಾಂತ ಗ್ರಹಣ ಮಧ್ಯಕಾಲ ವಾಗುವದು, ಲಂಬನ ಸಂಸ್ಕೃತ
ಪರ್ದಾಂತಕಾಲಕ್ಕೆ ರವಿ ಚಂದ್ರ ರಾಹುಗಳನ್ನು ತತ್ಕಾಲ ಗ್ರಹ ಸೇಧಿಸಬೇಕು.

ಅವ || ದ್ವಿತೀಯನತಸ್ಫುಟಾರ್ಕ ಸಾಧನೋಪಾಯವು.

ಮು|| ಅಥಲಂಬನಸಂಸ್ಕೃತಪರ್ದಾಹರ್ದಳನಾಡಿಕಾಂತರಂಹಿನತಂ ||

ಭವತಿದ್ವಿತೀಯಮತದ್ವಾಣಹೃತಾ ದ್ರಾಶಿಭಾಗಲಿಪ್ತಾಧ್ಯಂ|| ೮||

ಫಲಮತತ್ವಾಗ್ರಗ್ರಹಣೇಭಾನೌಶೋಧ್ಯಂತುಪಶ್ಚಿಮಕಪಾಲಿ ||

ಯೋಜ್ಯೆಭವದಯುಸ್ಫುಟಾರ್ಕ ಶ್ವಲನಾಂಶಸಂಯುತುಕಾರ್ಯ|| ೯||

ಟೀ || ಲಂಬನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸ್ಫುಟ ಪರ್ದಾಂತಕ್ಕೆ ದಿನಾರ್ದಕ್ಕು ಉಳ್ಳ
ಅಂತರವೆ ಪ್ರಾಕ್ಪಶ್ಚಾತ್ತನತವು, ಈನತವನ್ನು ೫ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ರಾಶ್ಯಾದಿ
ಯನ್ನು ಪ್ರಾಚ್ಛಿಂತವಾದರೆ ಪರ್ದಾಂತಸ್ಫುಟ ರವಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸುವದು ಪಶ್ಚಾತ್ತನ
ತವಾದರೆ ಕೂಡುವದು ಸ್ಫುಟಾರ್ಕ ವಾಗುವದು. ಈ ಸ್ಫುಟಾರ್ಕದಲ್ಲಿ ಅಯ
ನಾಂಶ ಕೂಡಿ ಚಕ್ರವಿಘಳಿಗೆ (ಮಂದಸ್ಫುಟಾಧ್ಯಾಯ ಶ್ಲೋ ೨೦) ಉತ್ತರೀತ್ಯಾ
ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು.

ಅವ || ನತಿಸಾಧನಾರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ವ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನದಿಂದ ಗ್ರಹಣ ದರ್ಶನ
ಸ್ಥಾನದ ಕ್ಷಣೋತ್ತರ ಯೋಜನ ಜ್ಞಾನೋಪಾಯವು.

ಮಾ|| ಸಾಯನಖಾರ್ಕದ್ಭವಚರವಿಘುಚೇತತಯಸ್ತುತ್ವರ್ಮನಿಹತಾಸ್ತಾಃ |
ಸ್ಯುಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಫುಲ್ಕಶ್ಚತ್ವರಿಃ ಸ್ಯುಃ ತುಲಯತುಲಯಃ ಸ್ಯುಃ ಸ್ಯುಃ ಸ್ಯುಃ ಸ್ಯುಃ || ೧೦||
ಖರಸಾಹತವಿಘುಪದ್ಧಾಶ್ಚತುಃ ಫಲಮುಃ ಸೌಖ್ಯಯ್ಯಾಸುಗ್ಜನತಂ |

ಹೀ|| ಸಾಯನಸೂರ್ಯನಿಂದ ಸುಪಾಸಿತವಾದ ಚರವಿಘುಗಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಒರಿಯದು
ಗುಣಿಶಿ ಸ್ವದೇಶ ವಿಷುವಭಾಯಿಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಯೋಜನಾತ್ಮಕ ಲಬ್ಧಿ
ವನ್ನು ಸಾಯನಖಾರ್ಕ ಮೇಷಾದ ಯಾದರೆ ಉತ್ತರಯೋಜನವಂತಲು ತುಲಾದಿ
ಯಾದರೆ ದಕ್ಷಿಣಯೋಜನವಂತಲು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಅವ || ಸ್ವನಿವಾಸಸ್ಥಾನದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ವಿಷುವದ್ವೇ ಖಾಂತರಾಳ ಯೋಜನ
ಜ್ಞಾನವು ನತಿಸಾಧನವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತೆ.

ಮಾ|| ಸ್ಥಾಪ್ಯಸ್ವದೇಶವಿಷುವಿಭಾಯಾ ಸಂಶೋಧಿಕೌತ್ವರ್ಮಗುಣೀತ || ೧೧||
ವಿಷುವತ್ ಪ್ರಭಾಹಿದಕ್ಷಿಣಯೋಜನರೂಪಾಸ್ವದೇಶತೋಭವತಿ |
ಉತ್ತರದಿಕ್ಯಂಧವಚರಫಲಮುಃ ಸ್ಯುಃ ಸ್ಯುಃ ಸ್ಯುಃ ಸ್ಯುಃ ಸ್ಯುಃ ಸ್ಯುಃ ಸ್ಯುಃ || ೧೨||
ಕರಹತಯೋಜನತತ್ವವಿಭಕ್ತಾಪ್ತಬ್ಧಿಂಧವದಸನತಿಶ್ಚ ||

ಹೀ|| ವಿಷುವಭಾಯಿಯನ್ನು ೫೦ರಲ್ಲಿ ಕಳಿದು ಶೇಷವನ್ನು ವಿಷುವಭಾಯಿ
ಯಿಂದ ಗುಣಿಶಿ ಗೋಮಾತ್ರ ಗಣಿತ ಸ್ವಾಯವಾಗಿ ಯಥಾಸ್ಥಾನ ಸವರ್ಣಿ
ಸಲು ಸ್ವದೇಶ ನಿರಕ್ಷಾಂತರ ದಕ್ಷಿಣಯೋಜನಾತ್ಮಕ ವಾಗುವದು. ಪೂರ್ವ ಶ್ಲೋ
ಕೋಕ್ತಿಯೋಜನವು ಉತ್ತರ ಚರಯೋಜನವಾದರೆ ದಕ್ಷಿಣಾಂತರಯೋಜನದಲ್ಲಿ
ಕಳಿಯುವದು ದಕ್ಷಿಣ ಚರಯೋಜನವಾದರೆ ಕೂಡುವದು ಈ ಯೋಜನವನ್ನು
ದ್ವಿಗುಣಿಶಿ ಏಕ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಲಬ್ಧಿವೆ ಅಸನತಿ ಯಾಗುವದು, ದಕ್ಷಿಣ ಚರ
ಯೋಜನವಾಗಿದ್ದರೆ ದಕ್ಷಿಣಾಸನತಿಯಂತಲು ಉತ್ತರಚರವು ದಕ್ಷಿಣ ಚರಯೋ
ಜನಕ್ಕಿಂತಲು ಅಧಿಕವಾದರೆ ಶೇಷದಿಂದ ಸಾಧಿತವೆ ಉತ್ತರಾವನತಿಯಂತಲು ಕಡ
ಮೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಚರಯೋಜನದಲ್ಲಿ ಕಳಿದ ಶೇಷದಿಂದ ಸಾಧಿತವೆ ದಕ್ಷಿಣಾ
ಸನತಿಯಂತಲು ಅಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಅವ|| ಎಷ್ಟು ಪರಮಸತ್ಯವು.

ಮು|| ಮಧ್ಯವಿಲಂಬನಕಾಲಸ್ಥುಟಪರಾಧಾನೀಯೇಚ್ಛಾರಂತಮಸು|| ೧೩||
 ಅವನತಿನಿಕ್ಷೇಪದಿಶೋರೈಕ್ಯೇಯೋಗೋನ್ಯಥಾ .ಯೋಗಸ್ಯಾತ್ |
 ನತಿಶರಯೊರುಭಯೊರವ್ಯಧಿಕತ್ವಾದನಧಿಕತಃಪ್ರಾಪ್ತಂ|| ೧೪||
 ವಿರಳಂಸ್ಥುಟವಿಕ್ಷೇಪಸ್ಯಾದಧಿಕಸ್ಯೈವದಿಗ್ವೃತ್ತತ್ವತಯೋ||

ಟೀ || ಮಧ್ಯಲಂಬನ ಸುಸ್ಕೃತ ಪರಾಂತಕಾಲಿಕ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭ
 ಧ್ಯಾಯೋಕ್ತರೀತ್ಯಾ ವಿಕ್ಷೇಪ ಸಾಧಿತಿ ಅನತಿಯನ್ನು ದಿಗೈಕ್ಯವಾದರೆ ಪರ
 ಸ್ಪರ ಕೂಡುವದು, ಭಿನ್ನದಿಕ್ತ್ವಾದರೆ ಅಧಿಕವಾಗಿರುವದರಲ್ಲಿ ನ್ಯೂನವಾಗಿರುವದು
 ಕಳೆಯುವದು (ವಿಕ್ಷೇಪ ಸ್ಥುಟವಾಗುವದು) ಅಧಿಕವಾಗಿರುವದಕ್ಕೆ ವಿಕ್ಷೇಪದಿ
 ಕ್ತ್ವ ಯಂಬದಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಅವ|| ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥಸಾಧನವು.

ಮು|| ಅಥರ ಶಶಿಸೋರ್ದಿಂಬಾಭ್ಯಾಸಾಧ್ಯಾಸ್ಪರ್ಶಮೋಕ್ಷಕಾಲಭವಾ|| ೧೫||
 ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥಾದರಾಂತವಿರಹತಃಸಹಿತಾಕ್ರಮಣತೋಕಾರಾಢ್ಯ ||

ಟೀ || ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣಾಧ್ಯಾಯೋಕ್ತರೀತ್ಯಾ ರವಿ ಚಂದ್ರ ಬಿಂಬಗಳಿಂದಲು
 ನತಿ ಸುಸ್ಕೃತ ವಿಕ್ಷೇಪದಿಂದಲು ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥ ಘುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು
 ಪರಾಂತದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಲು ಸ್ಪರ್ಶಕಾಲವು ಕೂಡಲು ಮೋಕ್ಷಕಾಲವು ಆಗುವದು.

ಅವ|| ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥ ಸ್ಥಿತಿವಿರಹಣೋಪಾಯವು.

ಮು|| ಸ್ಪರ್ಶಸ್ಥಿತಿವಿರಹಿತಪರಾಂತಸ್ವಾರ್ಥತುಸಾಧಯೆಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥಾ|| ೧೬||
 ಲಗ್ನಂತಸ್ತಾತ್ಸಪ್ತವಿಲಂಬನಮವಿಸ್ತಾರ್ಥಮುಕ್ತವದಿಕಸ್ಯಾತ್ |
 ಮೋಕ್ಷಸ್ಥಿತಿಯುತದರ್ಶಾಂತಸ್ವಾರ್ಥತುಸಾಧಯೆಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥಾ|| ೧೭||
 ಸಂಸಾಧ್ಯಮೋಕ್ಷಲಂಬನಮಾನೀಯ-ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವೃತ್ತನಾವಿದುಸಾ |
 ಸ್ಪರ್ಶಾಲ್ಪಂಬನತುಲ್ಯಂಘ್ರದ್ಯಮುಕ್ತೇ ಸ್ಯಲಂಬನೇಜ್ಞಯಂ|| ೧೮||
 ತಸ್ಮಾನೋಕ್ಷವಿಲಂಬನಮುಲ್ಪವೋಗ್ಗ್ರಹಣಕಾಲತೋರ್ಮಸ್ಯ |

ಟೀ || ಗ್ರಸ್ತೋದಯವಾದರೆ ಪಶ್ಚಾನ್ನತಕಾಲ ಗ್ರಹಣೋತ್ತಿಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥ
ಸ್ವುಟೀಕರಣದಂತೆಯೆ ಸಾಧಿಸಬೇಕು, ಗ್ರಸ್ತಾಸ್ತವಾದರೆ ಪ್ರಾಜ್ಞತ ಕಾಲಗ್ರಹ
ಣೋರೀತ್ಯಾ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥ ಸ್ವುಟೀಕರಣ ಸಾಧಿಸಬೇಕು.

ಅನ|| ಪ್ರಾಜ್ಞತ ಸ್ವರ್ಮ ಪಶ್ಚಾನ್ನತಕಾಲ ಮೋಕ್ಷ ಸಂಭವವಾದಾಗ್ಗೆ
ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥ ನಿರ್ಣಯವು.

ಮು|| ದಿನಾರ್ಧ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಣಸ್ಯಸಂಭವೋದಿನಾರ್ಧ ಕಾಲಸ್ಯಪರಿವಿಮೋಚನಂ|
ಭವೇದ್ಯದೀಹಾಗತಲಂಬನದ್ವಯೋರೈಕ್ಯೇನಸಂಯೋಗಕೃತಸ್ವುಟಸಿ ಥಿ||೮||

ಟೀ || ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ತ್ವರ್ಮ ಸ್ವರ್ಮವು ಮಧ್ಯಾಹ್ನತ್ವರ ಮೋಕ್ಷವು
ಸಂಭವಿದರೆ ಸ್ವರ್ಮ ಮಧ್ಯ ಲಂಬನಗಳನ್ನು ವಂದಾಗಿ ಕೂಡಿ ಸ್ವರ್ಮ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥ
ದಲ್ಲಿ ಕೂಡಲು ಸ್ವುಟವಾಗುವದು, ಮಧ್ಯ ಲಂಬನವನ್ನು ಮೋಕ್ಷಲಂಬನಕ್ಕೆ
ಕೂಡಿ ಮೋಕ್ಷ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ಕೂಡಲು ಮೋಕ್ಷ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥ ಸ್ವುಟವಾಗುವದು,
ಏವಂಚ ಮಧ್ಯಲಂಬನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರ್ಮಾತವೇ ಮಧ್ಯಕಾಲವು, ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ವುಟ
ಸ್ವರ್ಮ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥ ಕಳೆಯಲು ಸ್ವರ್ಮಕಾಲ ವಾಗುವದು, ಸ್ವುಟಮೋಕ್ಷಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥ
ಕೂಡಲು ಮೋಕ್ಷಕಾಲವಾಗುವದು, ಸ್ವರ್ಮ ಮೋಕ್ಷ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೂಡಿ
ಸಲು ಆದ್ಯಂತ ಪ್ರಣಯಕಾಲವಾಗುವದು.

ಅನ || ಸುಪೂರ್ಣ ಗ್ರಹಣವಾದಾಗ್ಗೆ ನಿಮಿಲನೋ ನ್ತೀಲನ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥ ವಾಗಿ
ವಿಮುರ್ದಾರ್ಥ ಸ್ವುಟೀಕರಣೋಪಾಯವು.

ಮು|| ಪ್ರಾತ್ಪಕ್ಷಿ ಮೆಕಪಾಲೆದ್ವಿಕಪಾಲೆವಾಯಥಾಸ್ವುಟಸಿ ಥಿತ್ಯೋ |
ಲಂಬನಸೌಸ್ಯಾ ರೋಕ್ತಸ್ಸಕಲಗ್ರಾಸೆಪಿಮುರ್ದ ಳಯೇಸ್ಯಾತ್|| ೯||

ಟೀ || ಈಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿಯೆ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣೋಕ್ತವ್ರಕಾರ ವಿಮು
ರ್ದಧವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಇದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಾಜ್ಞತ ಪಶ್ಚಾನ್ನತ ಪ್ರಾಕ್ಪ
ಶ್ಚಾನ್ನತ ಗ್ರಹಣಗಳಿಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಲಂಬನಾಂತರಗಳ. ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕರಿ
ನಲ್ಪಟ್ಟಿತೂ ಅದ್ವಂತಯೇ ಸ್ವುಸ್ಕರಿನಲು ವಿಮುರ್ದಾರ್ಥ ಸ್ವುಟವಾಗುವದು.
ಈ ವಿಮುರ್ದಾರ್ಥವನ್ನು ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಲು ನಿಮಿಲನ ಕಾಲವಾಗು

ವದು, ಕೂಡಲು ಉನ್ನಿಲನ ಕಾಲವಾಗುವದು; ನಿಮಿಲನೋ ನಿನ್ನಿಲನಂತರವೆ
ಬಿಂಬಾದರ್ಶನಕಾಲವು.

ಅವ|| ಸ್ವರೈ ಮೋಕ್ಷಾದಿ ದಿಗ್ವಿವೇಚನವು.

ಮು|| ಉತ್ತರವಿಕ್ಷೇಪೋದ್ಯುತರಗೋಳಮರುದ್ಧಿಸ್ವರೈ |
ಶಂಭುದಿಶಿಮುಕ್ತಿರಗ್ನಿಮಿಲನಮುಕ್ತಿಯನಂತುಸ್ತೈಋತ್ಯಾ || ೮೬||
ಯಾಮ್ಯಕ್ಷೇಪಯದಿಸ್ತೈಋತ್ಯಾಂಸ್ವರೈಃ ಸ್ವರೈಃ ಪೂರ್ವಾತ್ |
ಐಶಾನ್ಯಾದಿಶಿಮಿಲನಮುನ್ನಿಲನಮರುದ್ಧಿಸ್ವರೈಃ || ೮೭||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಧಂಕರ ಭಾರತೀಂದ್ರ ವಿರಚಿತ ಖಚರದರ್ಪಣೆ
ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣಾಧ್ಯಾಯಃ ಪಞ್ಚಮಃ

ಪೇ|| ಉತ್ತರವಿಕ್ಷೇಪವಾದರೆ ಉತ್ತರಗೋಳದಲ್ಲಿ ವಾಯವ್ಯ ದಿಕ್ಸಂ
ರೈವು, ಈಶಾನ್ಯಮೋಕ್ಷವು, ಆಗ್ನೇಯ ನಿಮಿಲನವು, ಸ್ತೈಋತ್ಯಾ ನಿನ್ನಿಲನವು
ಸಂಭವಿಸುವದು, ದಕ್ಷಿಣವಿಕ್ಷೇಪವಾದರೆ ದಕ್ಷಿಣಗೋಳದಲ್ಲಿ ಸ್ತೈಋತ್ಯಾ ಸ್ವ
ರೈವು ಆಗ್ನೇಯ ಮೋಕ್ಷವು ಈಶಾನ್ಯ ನಿಮಿಲನವು ವಾಯವ್ಯೋನ್ನಿಲನವು
ಸಂಭವಿಸುವದಾಗಿ, ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಇಂತು ಖಚರದರ್ಪಣದ ಭಾವಮೋಢಿನೀಯಂಬ ಕನ್ನಡ ಪೇಳಿಸೋಳ
ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣಾಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಉ ದಾ ಹ ರ ಣ.

—(*)—

ಭಾವನಾಮಸಂವತ್ಸರ ಭಾದ್ರಪದ ಬಹುಳ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಶನಿವಾರ ಸೂ
ರ್ಯಗ್ರಹಣ ಸಾಧನವು, ಕಲಿತಾಬ್ದ ೪೯೭೫ ರವಿ ವರ್ಷಾಂ ತಥ್ರವಸಾರಾದಿ
೪-೧೪-೪೭ ಚಂದ್ರ ರಾಶ್ಯಾದಿ ೧೧-೦-೩೩-೦ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ ಧ್ರುವ ೫-೦-
೪೪-೩೩ ರಾಹುಧ್ರುವಂ ೧೪-೩೧-೧೬ ಚೈತ್ರಾದಿ ಅಹರಣ ೮೦೦ ಇದರಲ್ಲಿ
ಗತರುತು ೩೪೩೩ ಚಂದ್ರಧ್ರುವ ಭಾಗವನ್ನು ೧೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದದಿನ
೮೭೩೩ ಕಳಿದು ನಿಂತ ಅಹರಣ ೧೪೦ ಇದರಿಂದ ಸೇಧಿತವಾದ ರವಿ ೫-೭-೮೪-

೩೦ ಚಂದ್ರ ೩-೧-೪೪-೩೬ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ ೦-೦೦-೦-೫೬ ರಾಹು ೦-೯-೩೦-೦೪
 ೧೪ ವರ್ಷಾಂತ ಧ್ರುವದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ರವಿ ೫-೦೩-೦೪-೩೦ ಚಂದ್ರ ೬-೦-೧೩-
 ೩೬ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ ೬-೧೦-೫೧-೩೩ ಕಳಿದ ರಾಹು ೦-೫-೦-೦ ಸಂಕ್ರಮಣ
 ಘಟಿ ೧೮-೪೩ ಇಂದ್ರ ಗ್ರಹಗತಿ ಗುಣಿತಿ ೬೦ ರಿವ ಭಾಗಿತಿ ಬಂದ ಫಲಶೋಧಿತ
 ವಾದ ಅರ್ಧ ರಾತ್ರ ಕಾಲಗ್ರಹಗಳ ರವಿ ೫-೦೩-೬-೦ ಚಂದ್ರ ೫-೬೮-೧೦-೩
 ರಾಹು ೦-೫-೧-೧ ಇದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಗತಿ ಕಳಿದು ರಾಹುವಲ್ಲಿಕೂಡಲು ಅಮಾವಾಸ್ಯ
 ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲಗ್ರಹ ರವಿ ೫-೦೬-೩೬-೦೬ ಚಂದ್ರ ೫-೦೧-೩೪-೫೦ ಚಂ
 ದ್ರೋಚ್ಚ ೬-೧೦-೪೬-೦೩ ರಾಹು ೦-೫-೦-೩೬ ದೃಕ್ಪಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ರವಿ
 ೫-೦೬-೪೬-೦೩ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ ೬-೫-೧೫-೪೮ ಕುಂಡಿಸಿನಗರಕ್ಕೆ ದೇಶಾ
 ತರ ಲಿಪ್ತಿ ರವಿಗೆ ೦-೦೯ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ೬-೩೫ ರವಿಮೂಲೋಚ್ಚ ೦-೧೮-೦೪-
 ೩೩ ಸ್ವುಟರವಿ ೫-೦೪-೩೬-೦೫ ಗತಿ ೫೯-೧೪ ರುಣ ಭುಜಾಫಲ ೧-೦೯-೦೯
 ದಿನಾದಿನಾ ೧೪-೪೩ ರವಿಭುಜಾಫಲ ದೇಶಾಂತರಫಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಚಂದ್ರ ೫-
 ೦೧-೦೩-೬೮ ಸ್ವುಟಚಂದ್ರ ೫-೦೦-೩೦-೪೪ ಗತಿ ೩೦೯-೩ ಹಾರಕ ೧೦೦-
 ೫೩ ರವಿ ಬಾಹುಫಲ ವಿಕಲಾದಿಯನ್ನು ೫೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಲಬ್ಧ ಸಂಸ್ಕೃತ
 ಸ್ವುಟರವಿ ೫-೦೪-೫೧-೦೧ ಚತುಃ ಫಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸ್ವುಟಚಂದ್ರ ೫-೦೦-
 ೫೩-೦೮ ಪರದಿನ ಚತುಃ ಫಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಚಂದ್ರ ೬-೪-೩೯-೫೫ ಇದರ ಅಂತ
 ರವೆ ಗತಿ ೩೦೬-೧೩ ಅಯನಾಂತ ೦೧-೦೦-೦ ಪ್ರಾಣಕಲಾಂತರ ೮೮-೪೫ ಪ್ರಾ
 ಣಕಲಾಂತ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸ್ವುಟ ಚಂದ್ರ ೫-೦೦-೫೧-೪೪ ಗ ೩೦೬-೧೩ ರವಿ
 ೫-೦೪-೫೧-೩ ಗತಿ ೫೯-೧೪ ಸ್ಯರೈಂದು ೧೧-೦೩-೫೯-೩೩ ಗತಿ ೬೪೩-೩
 ಏಷ್ಯಪರ್ದ೧-೯ ಉದಯಾದಿಪರ್ದ ೦೫-೫೦ ತತ್ಕಾಲ ರವಿ ಚಂದ್ರರು ೫-೦೫-
 ೦-೦ ರಾಹು ೦-೫-೦-೧ ಸಾಯನರವಿ ೬-೧೬-೦೦-೦ ಭೋಗ್ಯ ಭಾಗಾದಿ ೧೩-
 ೩೩-೫೮ ಭೋಗ್ಯ ವಿಘುಳಿಗೆ ೧೦೦-೦೦ ಇಷ್ಟಕಾಲ ವಿಘುಳಿಗೆ ೧೫೫೦-೦
 ಸಾಯನಲಗ್ನ ೧೧-೦೩-೦-೪೦ ಅಯನಾಂತ ರಂತ ಶುದ್ಧ ಲಗ್ನ ೧೧-೧-೪೦-೪೪
 ಅರೈಕನಲಗ್ನ ೫-೬-೪೯-೦೩ ಇದನ್ನು ೫ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಪುನಃ ಭಾಗಾದಿಯ
 ಸ್ತು ದ್ವಿಗುಣಿತಿ ಯಥಾನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಲಂಬನ ದ್ಯುತ ೦೬-೮ ರಲ್ಲಿ
 ೧೫ ಕಳಿದ ಶೇಷ ೧೧-೮ ಪಶ್ಚಾತ್ತ ತ ಇದನ್ನು ೦೦ ರಲ್ಲಿ ಕಳಿದ ಶೇಷ ೮-೫೦
 ವನ್ನು ಸತಘುಳಿಗೆ ೧೧-೮ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿದ್ದು ೯೮-೪೦-೫೬ ಸ್ವದೇಶ ವಿಷುವ
 ತ್ಕರ್ಣ ದ್ವಿಗುಣಿತ ೦೫-೩-೦೪ ಏಂದ ಭಾಗಿಸಿಬಿಡು ಮಧ್ಯಲಂಬನ ೩-೫೬ ಪಶ್ಚಾ
 ತ್ತನವಾದ ಕರಣ ಪರಾಂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಂಬನವನ್ನು ಕೂಡಿದ ಶುದ್ಧ ಪರ್ದ ೦೯-
 ೪೮ ತತ್ಕಾಲರವಿ ೫-೦೫-೫-೪೯ ಚಂದ್ರ ೫-೦೫-೩೮-೪೦ ರಾಹು ೦-೫-೧-೪೯

ದಿನಾರ್ಧ ೧೪-೪೩ ಲಂಬನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಾಂತ ದಿನಾರ್ಧಾಂತರವೆ ಪಶ್ಯಾನ್ನತ
 ೧೪-೫೪ವನ್ನು ೫ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಪಾರ್ಶ್ವವು ೧-೦೯-೫೪-೦ ಪಶ್ಚಿಮ ನತ
 ವಾದ್ದರಿಂದ ಶುದ್ಧ ಪರಾಂತ ರವಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಲು ಸ್ಫುಟ ಪಾರ್ಶ್ವವು ೧-೦೪-
 ೫೯-೪೯ ಅಯನಾಂಶ ಕೂಡಿದ ಸಾಯನ ಪಾರ್ಶ್ವವು ೯-೧೫-೧೯-೪೯ ಈಪಾರ್ಶ್ವ
 ದಿಂದ ಸಾಧಿತವಾದ ದಕ್ಷಿಣ ಚರವಿಘಟಕೆಗಳು ೧೪೧-೪೩ ಇದನ್ನು ೬ ರಿಂದ
 ಗುಣಿಸಿ ಸ್ವದೇಶ ವಿಷುವಭಾಯೆ ೩-೩೬ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ದಕ್ಷಿಣ ಚರಯೋಜನ
 ೧೩೬-೧ ವಿಷುವಭಾಯೆಯನ್ನು ೫೦ ರಲ್ಲಿ ಕಳಿದ ಶೇಷ ೪೬-೦೪ ದಿಂದ ವಿಷುವ
 ಭಾಯೆಯನ್ನು ಗುಣಿಸಲು ಸದಾ ದಕ್ಷಿಣಯೋಜನ ೧೬೩-೧-೦೪ ಸಾಯನ
 ಪಾರ್ಶ್ವ ಸಾಧಿತ ಚರಯೋ ನ ದಕ್ಷಿಣವಾದ್ದರಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ಕೂಡಲು ೪೦೩-೩-
 ೦೪ ಇದನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಿಸಿ ೮೦೪ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಫಲವೇ ದಕ್ಷಿಣಾ ವನತಿ ೩೦-
 ೦೪ ಲಂಬನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಾಂತ ಚಂದ್ರ ೫-೧೫-೩೧-೪೦ ರಾಹು ೦-೫-೧-
 ೪೯ ಪಾತೂನಿ ಚಂದ್ರಕೇಂದ್ರ ೫-೦೦-೩೬-೫೧ ಯುಗ್ಮವದ ಉತ್ತರ ವಿಕ್ಷೇಪ
 ೪೩-೪೦ ಅವನತಿ ವಿಕ್ಷೇಪಗಳಿಗೆ ಭಿನ್ನದೀತದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಉಭಯಾಂತರವೆ
 ಶುದ್ಧ ಉತ್ತರ ವಿಕ್ಷೇಪ ೧೫-೧೧ ರವಿ ಬಿಂಬ ೩೦-೦೯ ಚಂದ್ರಬಿಂಬ ೦೯-೩೦
 ಬಿಂಬೈಕ್ಯಾರ್ಧ ೩೧-೦ ಗ್ರಾಹಲಿಪ್ತಿ ೧೫-೪೦ ಬಿಂಬೈಕ್ಯಾರ್ಧವರ್ಗ ೯೬೧ ವಿಕ್ಷೇಪ
 ವರ್ಗ ೧೩೪-೫-೦೪ ಅಂತರ ೩೦೬-೫೪-೩೬ ಇದರಮೂಲ ೧೬-೫೩ ಇದನ್ನು
 ೬ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಮಂದಸ್ಫುಟ ವ್ಯರ್ಥೆಂದು ಗತಿಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಧ
 ಘಳಿಗೆಗಳು ೧-೦೪ ಇದನ್ನು ಉದಯಾದಿವರ್ಷ ೮೫-೫೦ ರಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಲು ೧೩-
 ೩೧ ತತ್ಕಾಲ ರವಿ ೫-೦೪-೫೯-೪೦ ತತ್ಕಾಲ ಲಗ್ನ ೧೦-೧೧-೧೫-೦೩ ಅರೋಹಿ
 ನಲಗ್ನ ೪-೧೬-೧೫-೪೬ ಲಂಬನ ದ್ಯುಗತ ೧೦-೪೧ ಪಶ್ಯಾನ್ನತ ೩-೪೧ ಸ್ಪರ್ಶ
 ಲಂಬನ ೩-೪೬ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಧ ಸಹಿತ ಪರ್ವ ೧೧-೧೩ ತತ್ಕಾಲ ರವಿ ೫-೦೫-೪-೦೪
 ತತ್ಕಾಲ ಲಗ್ನ ೧೧-೧೩-೩-೪೯ ಅರೋಹಿನಿ ಲಗ್ನ ೫-೦೧-೫೯-೦೫ ಲಂಬನ
 ದ್ಯುಗತ ೧೧-೪೦ ಪಶ್ಯಾನ್ನತ ೧೩-೦೦ ಮೋಕ್ಷಲಂಬನ ೩-೩೩ ಗ್ರಾಹಾಸಮ
 ಯ ಗ್ರಹಣವಾದ್ದರಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಧ್ಯ ಲಂಬನಾಂತರ ೦-೪೩ವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶ ಸ್ಥಿ
 ತ್ಯರ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಸ್ಪರ್ಶ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಧ ೧೦೦೦ ಮಧ್ಯ ಮೋಕ್ಷ ಲಂಬನಾಂತರ
 ಯುಕ್ತ ಮೋಕ್ಷ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಧ ೧-೩೩ ಲಂಬನ ಸುಸ್ತುತ ಶುದ್ಧ ಪರ್ವವ ಗ್ರಹಣ
 ಮಧ್ಯಕಾಲವು ೧೯-೪೦ ಸ್ಪರ್ಶ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಧ ಕಳೆಯಲು ವಾಯವ್ಯ ಸ್ಪರ್ಶಕಾಲ
 ೧೩-೧೪ ಮೋಕ್ಷ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಧ ಯುಕ್ತ ಈಶಾನ್ಯ ಮೋಕ್ಷಕಾಲ ೩೦-೧೯ ಸ್ಪರ್ಶ
 ಮೋಕ್ಷ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಧ ದ್ವಯ ಯೋಗವೆ ಆಧ್ಯಂತ ಪ್ರಣ್ಯಕಾಲ ೫-೫ ಅರ್ಧ ಗ್ರಾಹ
 ಣವುಪರಃ.

ಅನ್ಯಬುದ್ಧಾಹರಣ.

ಕಲಿಗತ ರ್ಪರ್ಪ ಬಹುಧಾನ್ಯನಾಮಸಂವತ್ಸರ ಪುಷ್ಯ ಬಹುಳ ಅಮಾ
ವಾಸ್ಯಾ ಬುಧವಾರ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣ ಸಾಧನಂ ಚಿಂಗಳೂರು ಸ್ವದೇಶ ನಿರ್ಮಿಜ
ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮಧ್ಯ ಗ್ರಹ ರವಿ ೯-೯-೪-೨೦ ಚಂದ್ರ ೯-೧-೨೦-೫೬ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ
ಚ್ಚ ೦-೫-೫-೫೬ ರಾಹು ೯-೧೧-೫೬-೫೯ ರವಿ ಮಂದೋಚ್ಚ ೧-೧೯-೧೪-
೨೭ ಅಯನಾಂಶ ೧೧-೫೯-೦ ವಿಷುವಫಾಯ ೧-೪೦ ಚರಖಂಡ ೧೭-೧೧-೯
ದೃಶಿಸ್ಪದ್ಧ ಗ್ರಹ ರವಿ ೯-೯-೧೪-೧೭ ಚಂದ್ರ ೯-೧-೨೦-೫೬ ಚಂದ್ರೋಚ್ಚ
೧೧-೧೯-೨೪-೧೬ ರಾಹು ೯-೧೧-೫೬-೫೯ ಚಂದ್ರ ಮಂದಹಾರಕಂ ೯೬-೫೪
ಸ್ಪುಟ ಗ್ರಹ ರವಿ ೯-೧೦-೧-೧೧ ಗತಿ ೬೧-೧೦ ಧನ ೦-೦-೪೬-೫೪ ಹಾರಕ
೧೦-೧೧ ಚಂದ್ರ ೯-೭-೨೬-೧೫ ಗತಿ ೭೯-೫೦ ಏಷ್ಯ ವರ್ಷ ೧೧-೫೭
ಚಂದ್ರ ದ್ವಿತೀಯಫಲ ೫-೧೪ ಪಾತೋನ ಚಂದ್ರಫಲ ೧ ಚರಧನ ಫಲ ೧-೯
ಸ್ಯಕ್ಚಿಂದು ಋಣಫಲ ೧-೪೦ ಏಷ್ಯವರ್ಷ ೧೧-೧೭ ಪಾಣಕಲಾಂತರಫಲ ೫-೭
ಚತುರ್ದ ಸ್ಪುಟಚಂದ್ರ ೯-೭-೨೫-೭೯ ಗ ೭೯೬-೧೧ ಸ್ಪುಟರವಿ ೯-೯-೫೫-
೫೭ ಗ ೬೧-೧೦ ದಿನಾರ್ದ ೧೪-೧೬ ಸ್ಯಕ್ಚಿಂದು ೧೧-೧೭-೪೦-೨೧ ಗ ೭೧೫-
೨೧ ಏಷ್ಯವರ್ಷ ೧೧-೨೭ ಉದಯಾದಿವರ್ಷ ೨೫-೫೭ ತತ್ಕಾಲ ರವಿ ಚಂದ್ರರು
೧೦-೭-೪೪-೦ ಪಕ್ಷಾಶ್ಯುತ ಸಾಯನರವಿ ೪೦-೫-೫೪ ಭೋಗ್ಯ ಭಾಗಾದಿ
೧೭-೫೪-೬ ಗತ ಇಪ್ಪ ವರ್ಷ ೪ ಗಳು ೧೫ ಗತವಿನಾಡಿಗಳು ೧೧೧೨ ಸಾ
ಯನಲಗ್ನ ೨-೧೭-೪೪-೧೪ ಶುದ್ಧಲಗ್ನ ೧-೧೫-೪೬-೧೪ ಅರೋನಲಗ್ನ ೫-
೧೫-೨೯-೨೦ ಲಂಬನ ದ್ಯುಗತ ೭೭-೨೬ ಪಶ್ಚಾನ್ನತ ೧೧-೨೬ ಅಪರನತವಾದ್ಯ
ರಿಂದ ಧನ ಲಂಬನ ೨-೪೨ ಲಂಬನ ಸಂಸ್ಕೃತ ವರ್ಷ ೧೯-೨೬ ಪಶ್ಚಾನ್ನತ
೧೫-೧೦ ಪಾರ್ಷ್ವ ೨-೧೦ ಸ್ಪುಟಪಾರ್ಷ್ವ ೧-೧೧-೧೧-೨೦ ಸಾಯನಪಾರ್ಷ್ವ ೧-
೪-೯-೨೦ ಉತ್ತರಚರ ವಿಘುಗಳೆಗಳು ೫೯-೨೬ ಇದನ್ನು ೬ ರಿಂದ ಗುಣಿಂ ವಿಸ್ತು
ವಫಾಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಉತ್ತರ ಚರಯೋಜನ ೧೬೯-೧೭ ಸದಾ ದಕ್ಷಿಣಚರ
ಯೋಜನ ೧೧೭ ೨೦ನ್ನು ಕಳೆದು ನಿಂತ ಶೇಷವಾದ ಉತ್ತರ ಚರಯೋಜನ
೪೦-೪೨ ಉತ್ತರಾವನತಿ ೨-೫೫ ಶುದ್ಧ ಪರ್ವಾಂತಕಾಚಂದ್ರ ೯-೧೦-೫೭-೨೫
ರಾಹು ೯-೧೧-೫೬-೫೯ ದಕ್ಷಿಣ ವಿಕ್ಷೇಪ ೪-೫೫ ನತಿ ವಿಕ್ಷೇಪ ದಿಗ್ಭೇದ ವಾಪ್ಪ
ರಿಂದ ಉಭಯಾಂತರ ದಕ್ಷಿಣ ವಿಕ್ಷೇಪ ೧-೨೦ ರವಿ ಬೆಂಬ ೨೨-೨೦ ಚಂದ್ರಬೆಂಬ
೨೧-೯ ಬಿಂಬೈಕೈರ್ಧ ೨೧-೧೦ ಗ್ರಾಹಿ-೫೦ಬಿಂಬೈಕೈರ್ಧವರ್ಗ ೧೦೪೫-೧೬-
೪೦ ವಿಕ್ಷೇಪವರ್ಗ ೧-೧೫ ವಿಕ್ಷೇಪವರ್ಗ ಸ್ಯಕ್ಕಲಿತ ಬಿಂಬೈಕೈರ್ಧವರ್ಗ ೧೦೪೨-
೧೧ ೪೦ ಮೂಲ೨೧-೨೯ ಸಿಧೈರ್ಧವರ್ಗ ೧೦೪೨-೪೦ ಸಿಧೈರ್ಧವರ್ಗ ೨೨-೧೨೨೨೨

ಲರವಿ ೯-೧೦-೫-೨ ಸಾಯನರವಿ ೧೦-೧-೩೦ ಭೋಗ್ಯಭಾಗಾದಿ ೨೩-೫೬-೫೪
ಭೋಗ್ಯವಿನಾಡಿಗಳು ೦೫೯-೦೪ ಇಷ್ಟವಿನಾಡಿ ೧೩೯೩ ಸಾಯನಲಗ್ನ ೩-೩-
೫೦-೦೪ ಅರೋನಲಗ್ನ ೫-೧-೪೯-೦೦ ಲಂಬನ ದ್ಯುಗತಿ ೨೫-೧೧ ಪಶ್ಚಾನ್ನತ
೧೦-೧೧ ಸ್ವರ್ಮಲಂಬನ ೪-೦ ಮೋಕ್ಷಕಾಲಪದ್ಯ ೦೪-೩೩ ತತ್ತ್ವಲ ರವಿ ೯-೧೦-
೨೪ ಪಶ್ಚಾನ್ನತ ಸಾಯನರವಿ ೪-೨-೪-೦೪ ಸಾಯನಲಗ್ನ ೪-೨-೪-೦೪
ಅರೋನಲಗ್ನ ೬-೦-೦-೦ ಲಂಬನ ದ್ಯುಗತಿ ೩೦-೦ ಪಶ್ಚಾನ್ನತ ೧೫-೦ ಮೋಕ್ಷ
ಲಂಬನ ೩-೪ ಸ್ವರ್ಮ ಮಧ್ಯ ಲಂಬನಾಂತರ ೦-೧೦ ಮಧ್ಯ ಮೋಕ್ಷ ಲಂಬನಾಂತರ
೦-೩೪ ಲಂಬನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸ್ವರ್ಮ ಸಿಂಧ್ಯಾರ್ಧ ೩-೧ ವಕಾಶ ಮೋಕ್ಷ ಸಿಂಧ್ಯಾರ್ಧ
೩-೧೪ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಂಧ್ಯಾರ್ಧ ರಹಿತ ನೈಋತ್ಯಸ್ವರ್ಮಕಾಲಃ ೨೬-೩೫ ಸಿಂಧ್ಯ
ರ್ದಯುತ ಆಗ್ನೇಯ ಮೋಕ್ಷಕಾಲಃ ೩೦-೫೬ ಅಹಪ್ರಮಾಣ ೦-೨೪-೩೨
ಕ್ಷಣತಾಮ್ರವರ್ಣಃ ಪಂಚದಶಾಂಶಗ್ರಾಸಃ.

ಶ್ರೀ

ಮಹಾಪಾತ್ರಾಧ್ಯಾಯ ಪ್ರಾರಂಭಃ.

ಅವ || ಅನಿತ್ಯಸಾದಂಥಾ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪುನಃ || ಅಸ್ತಿತಿಯತ್ಪ್ರತ್ಯೇನೋಷುಹಾತಃ ಪ್ರಾಚ್ಯಾಪ್ರಸಿದ್ಧಾ ಅಧುನಾತನಾಶ್ಚ ||

ಯಃ ಪ್ರಾಹುರೇತಜ್ಜನಫಾದಿಹೇತುಂ ನಮೋ ಸ್ತುತಸ್ಮೈ ಪ್ರವರಮೇಶ್ವರಾಯ || ೧ ||

ಟೀ || ಮಹಾತ್ಮರೆಂಥು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದಂಥಾ ಪುರಾತನರಾದಂಥಾ ನನಕನ
ನಂದನಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳುನ್ನು ಆ ಧುನಿಕತಾದ ಆಸ್ತಿಕರು ಯಾವದನ್ನು ಈಪು
ರೋವರಿಯಾದ ಪ್ರಪಂಚದ ಬುತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಿತಿಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವನ್ನಾಗಿಯು
ಯಾವದನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರುವದನ್ನಾಗಿಯು ಯಾವ ಕಥಾಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ
ಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಹೇಳುವರೋ ಅಂಥಾ ವಿರಾಟ್ಟುರುವದನಾದಂಥಾ ಪರಮೇಶ್ವರನಿ
ಗೋಸ್ಕರ ನಮಸ್ಕರವಾಗಲಿ.

ಅವ || ಮಹಾಪಾತ್ರರೂಪವು ತತ್ತ್ವಲಗುಣದೋಷವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತೆ.

ಪುನಃ || ರವೀಂದ್ರೋರೈವದಾಕ್ರಾಂತಿಸಾವ್ಯೇಶ್ಯಗುಣೋ ಮಹಾಪಾತ್ರಪಾತ್ರಮು
ಹಾಪಾತ್ರಸಂಜ್ಞಾ | ರಸಸ್ತಂಭನಂ ಮಧ್ಯಕಾಲೇಯತೋಷಾ ವಿನಾಶಾ
ಯತಃ ಪಾಂಚಿಕರಾತ್ರಕಾರ್ಯ || ೨ ||

ಟೀ|| ಸಾಯನರವಿಕ್ರಾಂತಿಗು ಸಾಯನ ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಗು ಯಾವಾಗಕೂ
ಸಾಮ್ಯವಾಗುವದೋ ಅದೇ ಪಾತಮಧ್ಯಕಾಲವು; ರವಿ ಚಂದ್ರ ಕಿರಣೋನ್ಮೋ
ನ್ಯಾಭಿ ಮುಖವಾಗಿ ಏಕೈಕವಾಗಿ ಬಿಂಬಕೇಂದ್ರ ರೂಪ ದೃಗುತ್ಪನ್ನವಾದ ಪ್ರಕಾ
ಶಾತಿಶಯ ಸುಭವದಿಂದುಂಟಾದ ಅಗ್ನಿಯು ಪ್ರವಹ ಮಾರುತದಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿ
ಸುನಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಲೋಕವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವದೊತಲು
ಅದರ ರೂಪವನ್ನು ತತ್ಕಾಲ ದೋಷವನ್ನು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು; ಆಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಕ್ಷೀರಸೃಷ್ಟವಂ ಷೋದಿಶಿದರ ಪೂರೋಕ್ತರ ೩ ಕ್ಷಣ ವರ್ಯಂತರವು ಕ್ಷೀರವು ಹೊರ
ಡನೆ ರಸಸ್ತಂಭನವಾಗುವದು, ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಾದಾನಾದಿ ಶುಭಕರ್ಮಗಳಿಗೆ
ದೋಷವಾವಸ್ವರಿಂದ ಸ್ನಾನ ದಾನ ಜಪಾದಿ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತಘ್ಘಾಂತಿಕರ
ಪಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.

ಅವ|| ಕ್ರಾಂತಿವಿಕ್ಷೇಪ ಸಾಧನಾರ್ಥವಾಗಿ ದೃವ ಖಂಡಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತೆ.

ಮು|| ಖಂಡಾನಿಷಟ್ಟು ಮಾತೃಸ್ಯಕ್ರಾಂತಿಸ್ಸಾವಯವಕವಕಥಿತಾನಿ |
ಪಂಚಪಶುಂಖರಮೇಕೋನೇತ್ರಿಂಶದ್ವಿಂಶತಿಭವದಧಚ|| ೩||
ರೂಪಾಬ್ದಯಶ್ಚಿಲೀಮುಖನಿಗಮಾಶ್ಚಂದ್ರೇಂದ್ರಿಯಾಣಿಖಗುಣಶ್ಚ |
ಸಪ್ತಶಾಖಾಂಚೇಂದವಗನರಸಾಶ್ಚಿತ್ತಿರಿತ್ತಾನೈವಂ || ೪||
ವಿಕ್ಷೇಪಕ್ರಾಂತಿಖಂಡಾನಿಗುಣಾಶ್ಚಾಗ್ನಯಶ್ಚಷಟ್ಟಶ್ಚ |
ಅಸ್ಪೃತ್ರಿಂಶದ್ವಶರವೆವಾರುಷಾಶ್ಚರಾಬ್ದಯೋರ್ಹಾರ್ಷಾ || ೫||

ಟೀ|| _____ ||

ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಕಾಂತಿ ಖಂಡಗಳು.

ವಿಕ್ಷೇಪ ಖಂಡಗಳು.

ಗ	೧೫	೦	ಅ	೧೪	೧೦	೧	೩	೩	ಅ	೩	೩
೨	೨೫	೧೦	ಅ	೧೦	೧೫	೨	೬	೬	ಅ	೨	೧೪
೩	೪೦	೨೫	ಅ	೯	೪೫	೩	೮	೩೦	ಅ	೨	೧೫
೪	೫೦	೩೦	ಅ	೫	೪೫	೪	೧೦	೪೫	ಅ	೧	೦
೫	೫೩	೧೫	ಅ	೧	೪೫	೫	೧೧	೪೫	ಅ	೦	೧೩
೬	೬೦	೦	ಅ	೦	೦	೬	೧೧	೧೧	ಅ	೧	೧

ಅವ || ಕ್ರಾಂತಿವಿಕ್ಷೇಪಸಾಧನಮ್.

ಮು|| ಸಾಯನರವಿಶಶಿಸ್ವರಾಭ್ಯನೂನಾಂಭಾಗಸಂಚಯಸ್ತಿ ಧಿಭಿಃ |
 ಭಕ್ತಾತ್ಮಲಂತುಯಾತಂಖಂಡಂಜೈಷ್ಠ್ಯಸ್ಯತಸ್ಯವಿವರಹತಂ || ೬||
 ಶೇಷಂತಿಫಿಸಂಭಕ್ತಾದ್ಯುಕ್ತಂಕ್ರಾಂತಿರ್ಭವದ್ಗುಣಫಲಂ |
 ಸ್ಫುಟಗತಿರಂತರನಿರ್ಘ್ನಾನವಶತ್ಯತ್ಯಾಕ್ರಾಂತಿಭುಕ್ತಿರರ್ಹಸ್ಯ || ೭||
 ಏಕಾಯನಗತವಿಧುವಿಕ್ಷೇಪಾಯದ್ಯಭಯಖಂಡಯೇದ್ವಿವರೆ |
 ಕೃತಸಂಕಲನಹತಾಸ್ಫುಟಗತಿರರ್ಹಸ್ಯವತ್ಯದ್ಗತಿಃಕ್ರಾಂತೇ || ೮||
 ವ್ಯಗುಣಶಿಕಕುಭೈಕ್ಯೈವಿಕ್ಷೇಪಕ್ರಾಂತಿಯೇಗನಾತ್ಮತಃ |
 ಭಿನ್ನದಿಶ್ಯತವಿಯೋಗಶ್ಚುದ್ಧೇದುಕಾಂತಿರವಸಂಭವತಿ || ೯||

ಟೀ || ರವಿಚಂದ್ರ ರಾಹುಗಳಿಗೆ ಅಯನಾಂಶ ಕೂಡಿ ಸಾಯನರವಿ ಭುಜ ಭಾಗವನ್ನು ಒಳಗಿಂದ ಭಾಗಶಿಬಿಂದ ಲಬ್ಧಿ ಸಮಾನ ಸಂಖ್ಯಾ ಖಂಡವನ್ನು ಟ್ಪು ಶೇಷ ವನ್ನು ವಿಷ್ಯ ಖಂಡಾಂತರದಿಂದ ಚತುಷ್ಪದ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಗುಣಿತಿ ಒಳ ರಿಂದ ಭಾಗಶಿ ಬಿಂದ ಫಲವನ್ನು ಪ್ರೂರೋಕ್ತ ಖಂಡಕ್ಕೆ ಶೇರಿನಲು ರವಿಕ್ರಾಂತಿ ಯಾಗುವದು, ಇದರಂತೆಯೇ ಚಂದ್ರನಿಗು ಕ್ರಾಂತಿ ಸಾಧಿಸುವದು. ಮೇವಾದಿ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕೇಂತಲು. ತುಲಾದಿ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕೇಂತಲು ಕರ್ಮದಿ ದಕ್ಷಿಣಾಯನವೇಂತಲು ಮಹ ರಾದಿ ಉತ್ತರಾಯಣವೇಂತಲು ಕೇಂದ್ರವಶದಿಂದ ತಿಳಿಯುವದು, ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ರಾಹು ವನ್ನು ಕಳದು ವಿರಾಹು ಚಂದ್ರ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಕ್ರಾಂತಿ ಸಾಧನವಂತೆಯೇ ವಿಕ್ಷೇಪ ವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಚಂದ್ರಕಾಂತಿ ವಿಕ್ಷೇಪಗಳು ಏಕದಿಕ್ಕಾದರೆ ಕೂಡುವದು ಭಿನ್ನ ದಿಕ್ಕಾದರೆ ಅನಿಶ್ಚಯವಿರುವದರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವದನ್ನು ಕಳೆಯುವದು, ಅನಿಶ್ಚ ದಿಕ್ಕೇ ಕ್ರಾಂತಿ ದಿಕ್ಕಾಗುವದು, ರವಿಸ್ಫುಟ ಗತಿಯನ್ನು ರವಿಕ್ರಾಂತಿ ಖಂಡಾಂತರ ದಿಂದ ಗುಣಿತಿ ೯೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಶಿದ ಲಬ್ಧಿ ಶುದ್ಧ ರವಿಕ್ರಾಂತಿ ಯಾಗುವದು, ಚಂದ್ರಕಾಂತಿ ವಿಕ್ಷೇಪಗಳು ಅಯಸ್ಕೈವಾದರೆ ಕ್ರಾಂತಿ ವಕ್ಷೇಪ ಖಂಡಗಳನ್ನು ಯೋಗಮಾಡಿ ಚಂದ್ರಸ್ಫುಟ ಗತಿಯನ್ನು ಗುಣಿತಿ ೯೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಲು ಶುದ್ಧ ಚಂದ್ರ ಕ್ರಾಂತಿಯಾಗುವದು, ಅಯನಭೇದವಾದರೆ ಕ್ರಾಂತಿ ವಿಕ್ಷೇಪಾಂತರಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಕಳದು ನಿಂತ ಶೇಷದಿಂದ ಚಂದ್ರಸ್ಫುಟ ಗತಿಯ ಗುಣಿತಿ ೯೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಶಿ ಬಿಂದ ಲಬ್ಧಿ ಶುದ್ಧ ಚಂದ್ರ ಕ್ರಾಂತಿ ಗತಿ ಯಾಗುವದು.

ಅನ|| ಪಾತಗತ್ಯಪ್ಯ ಜ್ಞಾನೋಪಾಯವು.

ಮೂ|| ಯುಗ್ಮಪದಸ್ಯ ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಸ್ವಲ್ಪಾಧಿಕಾರವೇತ್ರಾಂತಃ |
ಯದಿಪಾತೋಯಾತ್ಯಪ್ಯಸ್ಯಾದೇಜಪದೇಪ್ಯಯಾತಪಾತಶ್ಚಿ || ೧೦||

ಟೀ|| ಮೂರು ರಾಶಿಗಳಂತೆ ಒಬ್ಬಪದವಂತಲು ನಂತರ ೬ ರಾಶಿ ಪರ్యಂತ
ಯುಗ್ಮ ಪದವಂತಲು ೯ ರಾಶಿ ಪರ್ಯಂತ ಒಬ್ಬಪದವಂತಲು ನಂತರ ೧೦ ರಾಶಿ ಪರಿಗು
ಯುಗ್ಮ ಪದವಂತಲು ತಿಳಿಸುವುದು, ರವಿಕ್ರಾಂತಿಗಿಂತಲು ಯುಗ್ಮಪದಸ್ಯ ಫಲಿತ
ಚಂದ್ರಕಾಂತಿ ಕಮ್ಮಿಯಾದರೆ ಪಾತಗತವಾಗುವದು, ಅಧಿಕವಾದರೆ ಗಮ್ಯವಾಗು
ವದು, ಒಬ್ಬಪದಸ್ಯ ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಯು ರವಿಕ್ರಾಂತಿಗಿಂತಲು ಅಧಿಕವಾದರೆ ಪಾತ
ಗತವಾಗುವದು ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ಗಮ್ಯವಾಗುವದು.

ಅನ|| ಪಾತಮಧ್ಯಕಾಲ ಜ್ಞಾನೋಪಾಯವು.

ಮೂ|| ಕ್ರಾಂತೋತ್ತರಂತರಮಂಬರರನಿಹತಂಕ್ರಾಂತಿಗತ್ಯೋಸ್ತು |
ಯೋಗವಿಯೋಗೋದ್ಧೃತಫಲಮಿಷ್ಟಾಸ್ವರಾಡಿಕಾತಫಲವ್ಯಗತಾಃ || ೧೧||
ಗತಗಮ್ಯಪ್ಪಫುಟೇಭಿಯಾರ್ವಕ್ಕ್ರಾಂತೋತ್ಥವಚ್ಚ ಸಾವ್ಯಂತು |
ತಾವನ್ಮಹುರುಹುಸ್ತುಕ್ಕ್ರಾಂತೋತ್ಥವಚ್ಚ ಸಾವ್ಯಂತು || ೧೨||

ಟೀ|| ಏಕಾಯನವಾದರೆ ರವಿಚಂದ್ರಕಾಂತಿ ಗತಿಯನ್ನು ಯೋಗಮಾಡು
ವದು, ಭಿನ್ನಾಯನವಾದರೆ ಗತ್ಯಂತರಮಾಡಿ ರವಿಚಂದ್ರಕಾಂತ್ಯಂತರವನ್ನು ೬೦
ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಈಗ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಕ್ರಾಂತಿ ಗತಿ ಯೋಗ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ
ಲಬ್ಧವು ಫುಳಿಗೆ ವಿಫುಳಿಗೆಗಳಾಗುವದು, ಪಾತಗತವಾದರೆ ಇಷ್ಟ ಫುಳಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ
ಕಳೆಯುವದು ಗಮ್ಯಪಾತವಾದರೆ ಕೂಡುವದು ಹೀಗೆ ನಂಜ್ಞರಿಸಿದ ಫುಳಿಗೆ ವಿಫು
ಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟಕಾಲವು ಬೇರೆ ಯೋಗವಾದುದು ತತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ರವಿಚಂದ್ರ ರಾಶಿ
ಬಾಲನವ ಡಿ ಕ್ರಾಂತಿ ವಿಕ್ಸೇವನಂ ಸಾಧಿಸಿ ಯಾವಾಗ ಕ್ರಾಂತಿಕಾಲ ಸಾವ್ಯಂತ
ಗುವದೋ ಅಮವರಿಗು ಪುನಃ ಪುನಃ ಕ್ರಾಂತಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ
ಸಾಧಿಸಿ ಯಾವಾಗ ಕ್ರಾಂತಿಕಾಲ ಸಾವ್ಯವಾಗುವದೋ ಅದೇ ಪಾತ ವ್ಯಧ್ಯ
ಕಾಲವು.

ಅನ|| ಪಾತಸಿಂಧುತ್ವೈರ್ದ ಸಾಧನಾರ್ಥವಾಗಿ ರವಿಚಂದ್ರ ಬಿಂಬಸಾಧನವು.

ಮು|| ವೇದಾಬ್ದಿವಿಹೃತಾರ್ಕಸ್ಪುಟಗತಿರಿಹಭೇದತಿಬಿಂಬಮಧಶನಃ |

ಷಟ್ಕೃತಭಕ್ತಾದ್ಭಕ್ತಿರ್ದಿಂಬಸ್ಯಾತ್ಸರ್ವದೇತಿವಿಜ್ಞೇಯಂ || ೧೩ ||

ಟೀ || ರವಿಸ್ಪುಟ ಗತಿಯನ್ನೇ ೮೪ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಲಬ್ಧವೆ ಕಲಾದಿ ತವಿ ಬಿಂಬ ವಾಗುವದು, ಚಂದ್ರಸ್ಪುಟ ಗತಿಯನ್ನು ೬೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಲಬ್ಧವೆ ಕಲಾಡಿ ಚಂದ್ರಬಿಂಬ ವಾಗುವದು.

ಅನ|| ಸಿಂಧುತ್ವೈರ್ದ ಸಾಧನವು.

ಮು|| ಬಿಂಬೈಕ್ಯಾತ್ಸಂಪದಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾಂಗತ್ಯೋನಾರ್ಥೋದುಕ್ರಾಂತೈಃ |

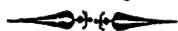
ಯೋಗನಿಯೋಗನಾಯನಭಿದಾದಾಪ್ತಂಸಿಂಧುತ್ವೈರ್ದ ಭವತಿ || ೧೪ ||

ಟೀ || ಬಿಂಬೈಕ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ೬೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಅಯಸ್ಕೈಕ್ಯವಾದರೆ ರವಿ ಚಂದ್ರಕ್ರಾಂತಿ ಗತಿಯೋಗದಿಂದಲೂ ಅಯನ ಭೇದವಾದರೆ ಗತಿ ವಿಯೋಗಾಂತರ ದಿಂದಲೂ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಲಬ್ಧವೆ ಸಿಂಧುತ್ವೈರ್ದ ಘಳಿಗೆ ವಿಘಳಿಗೆ ಯಾಗುವದು.

ಅನ|| ಪಾತ್ರ ಪ್ರವೇಶ ನಿರ್ಗಮನ ಮಧ್ಯಕಾಲಜ್ಞಾನವು.

ಮು|| ಏವೈಗತೇಷ್ವಘಟೇಭಿರ್ಮೃತವಿಯುತಂದಿನದಳಂತುಪಾತಸ್ಯ |

ಮಧ್ಯಮಕಾಲಸಿಂಧುತ್ವಾರಹಿತಸ್ವರೂಪಿಯುತಸ್ತುಮುಕ್ತಿಸ್ಯಾತ್ || ೧೫ ||

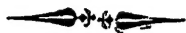

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಛಂಕರ ಭಾರತೀಂದ್ರ ವಿರಚಿತೇ ಖಚರದರ್ಪಣೆ

ಮಹಾಪಾತಾಧ್ಯಾಯಸ್ತಪ್ತಮಃ.

ಟೀ|| ಪ್ರಾರೋಕ್ಷೀಕ್ತ ಇಷ್ಟೇಕಾಲವನ್ನು ದಿನಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಗತವಾದರೆ ಈಜು ಬದು ಗೆವ್ಯವಾದರೆ ಕೂಡುವದು ಇದೆ ಪಾತ ಮಧ್ಯಕಾಲವು ಇದರಲ್ಲಿ ಸಿಂಧುತ್ವೈರ್ದ ಘಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಪಾತಸ್ವರೂಪವು ಕೂಡಲು ಪಾತವೋಕ್ಷಕಾಲವು ಆಗುವದು, ಗಂಡಾದಿಯೋಗವ್ಯಕ್ತದಲ್ಲಿ ವ್ಯಪ್ತಮಹಾಪಾತವು ಶ್ವಕ್ಲಾದಿಯೋಗ ಸೂಚಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯಪ್ತ ಮಹಾ ಪಾತವು ವ್ಯಪ್ತವದಯನವಾದ ಮೇಷ ತುಲಾಯನ

ಸನಿವಾಸದಲ್ಲಿ ಯರಡು ಪಾತ ಉಂಟಾಗುವದು ವಿಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿ ಕಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟರೆ ವಮಾಸ್ತೃತ್ವ (ಪೂರ್ವೋಕ್ತರೀತ್ಯಾ ವಿಲೋಮವಾಗಿ) (ಅಪಸವ್ಯವಾಗಿ) ಸಂಭವಿಸುವದು, ಉತ್ತರಾಯಣ ದಕ್ಷಿಣಾಯನಗಳಾದ ಕಟಕಾಯನ ಮಕರಾಯನಗಳ ಪೂರ್ವೋಕ್ತರಗಳಲ್ಲು ಖಾತ ಅಭಾವ ವಾಗುವದು.

ಇಂತು ಖಚರದರ್ಪಣದ ಭಾಷಬೋಧಿನೀ ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ಟೀಕಿನೋಳು
ಮಹಾಪಾತಾಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು.

ಉ ಧಾ ಹ ರಣ.

ಭಾವಸಂವತ್ಸರ ಆಶ್ವಯುಜ ಶುಕ್ಲ ಏಕಾದಶೀ ಬುಧವಾರ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿ ಕಾಲಿಕ ಮಧ್ಯ ಗ್ರಹ ರವಿ ೬-೭-೦೬-೫೪ ಚಂದ್ರ ೧೧-೦೩-೬-೩೦ ಉಚ್ಚ ೬-೧೦-೦-೧೯ ರಾ ೦-೪-೦೬-೦ ಅಯನಾಂಶ ೨೧-೦೨-೦ ರವಿಮಂದೋಚ್ಚ ೦-೧೪-೦೪-೩೩ ಸ್ಥುಟ ರವಿ ೬-೫-೫೦-೩೩ ಗತಿ ೫೯-೪೩ ಮುಣ ಭುಜಾಫಲ ೧೦೩-೫೪ ದಿನಾರ್ದ ೧೪-೩೧ ಸ್ಥುಟ ಚಂದ್ರ ೧೯-೧೯-೧೫-೩೦ ಗತಿ ೪೩-೩೯ ಸಾಯನ ರವಿ ೬-೦೭-೧೯-೩೬ ಭುಜ ೧-೦೭-೧೭-೩೬ ಭಾಗಾ ದಿಯನ್ನು ೧೫ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಲಬ್ಧಿ ೧ ಶೇಷ ಭಾಗಾದಿ ೧೦-೧೯-೩೬ ಖಂಡಾಂತರ ೧೪-೨೦ ರಿಂದ ಗುಣಿತಿ ಯಥಾಸ್ಥಾಯವಾಗಿ ೧೫ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಲಬ್ಧಿ ೧೧-೧೩ ಗತಖಂಡ ೧೫ ರಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ರವಿಕ್ರಾಂತಿ ೨೬-೩೩ ಸಾಯನ ಚಂದ್ರ ೧೧-೧೦-೦೫-೩೦ ಭುಜ ೦-೧೯-೮೫-೧೪ ಭಾಗಾದಿ ಸಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಚಂದ್ರಕ್ರಾಂತಿ ೧೯-೩೩ ಸಾಯನಕಾಹು ೦-೦೫-೪೬-೦ ರಾಹುನಚಂದ್ರ ೧೦-೧೪-೧೯-೩೦ ಭುಜಭಾಗಾದಿಸಾಧಿತ ವಿಕ್ಷೇಪ ೪-೩೧ ಚಂದ್ರಕ್ರಾಂತಿಯು ವಿಕ್ಷೇಪ ಪ್ರತಿ ಏಕದಿಕ್ಕಾದ್ದರಿಂದ ವಂದಕ್ರೋದ್ಯು ಸಂಜೋಗವಾಡಲು ವಿಕ್ಷೇಪ ಶುನ್ಯ ಚಂದ್ರಕ್ರಾಂತಿ ೦೭-೪೪ ರವಿಕ್ರಾಂತಿ ೦೬-೩೩ ಉಭಯಾಂತರ ೧-೧೧ ರವಿಸ್ಥುಟ ಗತಿ ೫೯-೪೩ ರವಿಕ್ರಾಂತಿ ಖಂಡಾಂತರ ೧೪-೨೦ ರಿಂದ ಗುಣಿತಿ ೯೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ರವಿಕ್ರಾಂತಿ ಗತಿ ೦-೫೭ ಚಂದ್ರಕ್ರಾಂತಿ ಖಂಡಾಂತರ ೧೪-೨೦ ವಿಕ್ಷೇಪ ಖಂಡಾಂತರ ೦-೦೪ ಕ್ರಾಂತಿ ವಿಕ್ಷೇಪಗಳು ಕಕಾಯವನಾದ್ದರಿಂದ ವರಸ್ವರ ಕೂಡಲು ೧೬-೪೪ ರಿಂದ ಚಂದ್ರಸ್ಥುಟ ಗತಿ ೪೩-೩೯ನ್ನು ಗುಣಿತಿ ೯೦೦ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಚಂದ್ರಕ್ರಾಂತಿ ಗತಿ ೧೫-೩೩ ರವಿ ಚಂದ್ರರಿಗೆ ಅಯನ ಭೇದವಾದ ಕಾರಣ ರವಿ ಚಂದ್ರಕ್ರಾಂತಿ ಗತೃತೇತರದಿಂದ ಕ್ರಾಂತೃತೇತರವಾದ ೧-೧೧ನ್ನು ಭಾಗಿಸಿದ ಲಬ್ಧಿ ಫುಳಗೆ ವಿಫುಳಗೇಗಳು ೪-೫೧ ಸಾಯನ ಚಂದ್ರನು ಯುಗ್ಮಪದ

ನಾದ್ವೈತ ಪಾತವ್ರ ಗಮ್ಯ ರ-ಗಿರಿಂದ ರವಿಚಂದ್ರ ರಾಹುಗತಿಗಳನ್ನು ಗುಣಿಶಿ
 ತ್ವಂ ಸುಸ್ಥಿತಿ ಸಾಧನರವಿ ೬-೨೩-೧೩-೨೬ ಚಂದ್ರ ೧೧-೧೧-೩೩-
 ೯ ರ ಹು ೦-೨೫-೪೫-೪೫ ರಾಹುನಚಂದ್ರ ೧೦-೧೫-೪೩-೦೪ ರವಿಕ್ರಾಂತಿ
 ೦೩-೪೪ ರವಿಕ್ರಾಂತಿ ೦೩-೪೪ ಚಂದ್ರಕ್ರಾಂತಿ ೧೪-೧೩ ದಕ್ಷಿಣ ವಿಷ್ಣುವ ೪-
 ೦೨ ಚೈವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶುದ್ಧ ಚಂದ್ರಕ್ರಾಂತಿ ೦೩-೦೯ ರವಿ ಚಂದ್ರಕ್ರಾಂತ್ಯಂ
 ತರ ೦-೫ ಇವನ್ನು ೬೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಶಿ ಪೂರ್ವದಿಶಕ್ರಾಂತಿ ಗತ್ಯಂತರದಿಂದ
 ಭಾಗಿಸಿದ ಲಬ್ಧಿ ಫಲಗಳಿಗಳು ೦-೦೦ ಸೂರ್ಯಕ್ರಾಂತಿಗಿಂತಲು ಯುಗ್ಮಪದ ಚಂ
 ದ್ರಕ್ರಾಂತಿ ಕರ್ತವ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೦-೦೦ನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಸಿದ್ಧಿರೀ
 ಕೃತ ಗಮ್ಯ ಫಲಗಳಿ ೪-೨೯ ಇದನ್ನು ಅಪರಾತ್ರಿ ಪ್ರಮಾಣವಾದ ೪೪-೩೧ ರಲ್ಲಿ
 ಕೂಡಲು ಉಪಯೋಗಿ ಪಾತ ಮಧ್ಯಕಾಲ ೪೯-೦ ರವಿಸ್ವರಾಂತಿ ಗತಿ ೫೯-೪೪ನ್ನು
 ೪೪ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಕಲಾದಿ ರೇಖೆಯು ೧-೦೧ ಚಂದ್ರಗತಿ ೪೩೬-೩೯ನ್ನು ೬೦೦
 ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಕಲಾದಿ ಚಂದ್ರರೇಖೆಯು ೧-೦೩ ಬಿಂಬೈಕ್ಯಾರ್ಥ ೧-೦೦ ಇದನ್ನು
 ೬೦ ರಿಂದ ಗುಣಿಶಿ ರವಿ ಚಂದ್ರಕ್ರಾಂತಿ ಗತ್ಯಂತರದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಸಿದ್ಧಿತ್ಯರ್ಥ
 ಫಲಗಳಿಗಳು ೫-೩೩ ಪಾತ ಮಧ್ಯಕಾಲ ೪೯-೦ ಸಿದ್ಧಿತ್ಯರ್ಥ ಕಳೆಯಲು ಪಾತ
 ಸ್ವರಾಂತಿ ೪೩-೦೩ ಕೂಡಲು ಪಾತ ನಿಗ್ಗಮನಕಾಲ ೫೪-೩೩.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು.

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲನಿವಾಸಿ ಜಟುವಲ್ಲಭ ರಾಮಾನುಜಾ

ಚಾರ್ಯರವರ ತನೂಭವ ಕೃಷ್ಣ ದೈವಜ್ಞಾ ವಿರಚಿತ

ಮಾದ ಖಚರದರ್ಪಣದ ಭಾವಬೋಧಿನೀ

ಯಂಬ ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷಾ ಟೀಕೆಯು

ಸಂಪೂರ್ಣವಾದುದು.

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ವರಬ್ರಹ್ಮಣೇನಮಃ.

